

Evje og Hornnes kommune
- hjertet i Agder

Kommuneplanens handlingsdel og økonomiplan 2022 – 2025

og

Årsbudsjett 2022

Vedtatt i kommunestyret 16.12.2021

Visjon:

Hjertet i Agder

Overordnet målsetting:

Videreutvikle Evje og Hornnes til et pulserende regionsenter i Agder

Innhold

INNLEDNING	5
Handlingsdelen	5
Økonomiplanen	5
SATSINGSOMRÅDER	6
1. LEVEKÅR - mangfold gir muligheter!	6
Tidlig oppdagelse og innsats	6
Samfunnssikkerhet	6
Tilrettelegging	7
2. KULTUR, FRITID OG FRIVILLIGHET - et godt og variert kultur- og fritidstilbud til alle!	8
Lokalhistorie- og kultur	8
Identitet	8
Forutsigbarhet og samarbeid	8
Barn og unge	9
Mangfold og kvalitet	9
3. NÆRINGSUTVIKLING - tradisjonsrik og nyskapende!	10
Reiseliv og turisme	10
Nærings- og handelsutvikling	10
Kompetanse	10
Utbygging	11
Landbruk	11
4. REGIONSENTERER - gjennom vekst og utvikling skaper vi et sterkt regionsenter!	12
Vekst og utvikling	12
Regionen som bosted	12
Evje som tettsted og handelssenter	12
Kultur og opplevelse	13
Trafikalt knutepunkt	13
TILTAK I HANDLINGSDEL OG ØKONOMIPLAN 2022 - 2031	14
Levekår	14
Kultur, fritid og frivillighet	17
Næringsutvikling	19
Regionsenter Evje	21
ØKONOMIPLANENS TALLDEL	23
Overordnede betingelser	23
Finansielle måltall, finansinntekter og finansutgifter	23
Skatt, rammetilskudd og eiendomsskatt	25
Forskriftsrapporter	26
Bevilgningsoversikt drift, budsjett og regnskapsforskriften §5-4, 1. ledd	26
Bevilgningsoversikt drift, til rammeområdene, budsjett- og regnskapsforskriften §5-4, 2. ledd	27
Bruk/avsetning fra og til fond i økonomiplanperioden:	28
Økonomisk oversikt drift etter art, budsjett og regnskapsforskriften §5-6	29
Bevilgningsoversikter – investering, budsjett- og regnskapsforskriften, §5-5, 1. ledd	30
Økonomiplan til fordeling, budsjett og regnskapsforskriften §5-5, 2. ledd	31
Tilskudd til andres investeringer, investeringer i aksjer og andeler, og utlån av egne midler, budsjett og regnskapsforskriften §5-5, 2. ledd	32
TEKSTDEL BUDSJETT 2022 OG ØKONOMIPLAN 2022 – 2025	33

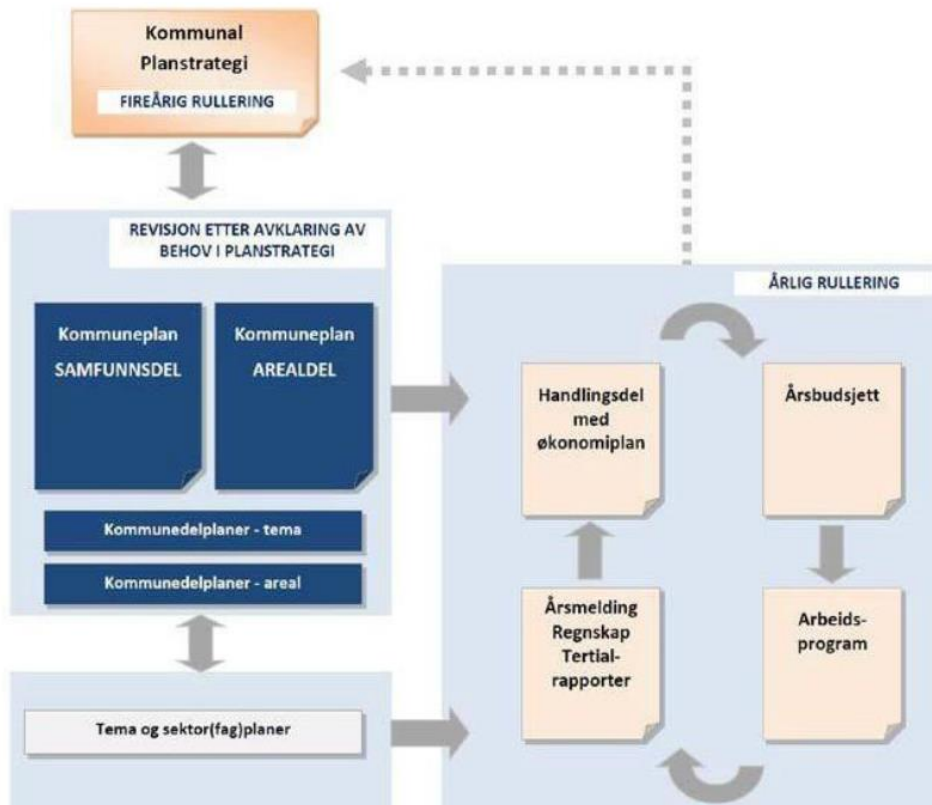
Innledende kommentarer	33
Frie inntekter 2022 – utvikling for landet som helhet for Evje og Hornnes spesielt	33
Satsinger innenfor veksten i frie inntekter, korreksjoner av/særskilte fordelinger i rammetilskuddet.....	34
Barnevernsreformen	34
Andre satsinger og korreksjoner i rammetilskuddet	36
Kunnskapsdepartementet	36
Helse og omsorgsdepartementet.....	36
Andre departement	37
Ressurskrevende brukere.....	37
Gradert basistilskudd	37
Andre overordnede temaer	38
Eiendomsskatt, konsesjonsavgift, konsesjonskraft og naturressursskatt.....	38
Kraftfond	38
Lønn, pensjon og prisvekst.....	39
Finans - renter og avdrag og utbytte.....	39
Startlån	40
Utfordringer i budsjett og økonomiplan	40
Overordnede betingelser – befolkningsutvikling, skatt og rammetilskudd.....	40
Andre budsjettutfordringer	40
Arbeidet med og saldering av budsjettet for 2022/økonomiplanen 2022 - 2025	41
Mulighetsrom for å forbedre den økonomiske situasjonen.....	43
Finansielle måltall i framlagt budsjett/økonomiplan	44
Netto driftsresultat.....	44
Lån, egenkapital og disposisjonsfond	45
Kommuneplanens handlingsdel og økonomiplan.....	46
Egenandeler, husleier, gebyrer mv.	47
Søknader fra eksterne i forbindelse med budsjettet for 2022.....	48
Innarbeidede søknader/tilskudd:.....	48
Ikke innarbeidede søknader:	48
Omtale av enhetene.....	49
Felles innledning.....	49
Interkommunale samarbeid og annet eksternt.....	49
Politiske styrings- og kontrollorganer	51
Sentraladministrasjonen	51
Enhet for kultur	53
Innledning skolesektoren	54
Hornnes barneskule.....	54
Evje barneskule	55
Evje ungdomsskule og voksenopplæring	56
Enhet for barnehage	57
Innledning – enhetene under helse og omsorg.....	57
Enhet for helse	58
Enhet for omsorg	61
Lokalmedisinske tjenester	62
Drift og forvaltning.....	63
Selvkost	64
Investeringsbudsjettet	64
Framtidige investeringsbehov	64
Investeringsprosjekter i økonomiplanperioden	65

Formelt grunnlag.....	67
KOMMUNESTYRETS VEDTAK 16.12.21	68

INNLEDNING

Handlingsdelen

Handlingsdelen er en konkretisering av kommuneplanens samfunnsdel. Handlingsdelen angir hvordan kommuneplanen skal følges opp de fire påfølgende år eller mer, og revideres årlig.

Figur 1. Det kommunale plansystemet.

Handlingsdelen er delt inn etter tema på samme måte som kommuneplanens samfunnsdel. Denne delen peker på hvordan strategier og føringer skal følges opp, anbefalte utredninger og planer, prosjekter og enkelttiltak som det skal jobbes med.

I Evje og Hornnes kommune har man valgt å samordne handlingsdelen med økonomiplanen.

Økonomiplanen

Økonomiplanen skal omfatte hele kommunens virksomhet og gi en realistisk oversikt over sannsynlige inntekter, forventede utgifter og prioriterte oppgaver i planperioden. Planen skal være satt opp på en oversiktlig måte. Det skal være midler til å dekke utgifter og oppgaver som er satt opp i planen.

Økonomiplanen er 4-årig og skal revideres hvert år. I Evje og Hornnes kommune vedtas den sammen med årsbudsjett for kommende år.

SATSINGSOMRÅDER

1. LEVEKÅR - mangfold gir muligheter!

Tidlig oppdagelse og innsats

Mål:

- Vi skal legge til rette for at alle skal føle trygghet og tilhørighet.

Strategier:

- God kvalitet på tilbudet som gis
- Fokus på å løse problemer ved å ta tak i dem tidlig
- Lytte til og involvere brukerne slik at de kan gjøre gode valg
- Barnehage- og skolemiljø med nulltoleranse mot mobbing
- Helhetlig og langsiktig satsing i rus- og kriminalitetsforebyggende arbeid (SLT)

Føringer:

- Jobbe for å være i front når det gjelder å skaffe kompetent personale gjennom etter- og videreutdanning og rekruttering.
- Videreutvikle modell for tidlig innsats i barnehage og skole
- Ha fokus på nettvett og digital dømmekraft
- Arbeide for å styrke det tverrfaglige samarbeidet mellom tjenestene med fokus på god kvalitet
- Jobbe for etablering av miljøteam i skolen
- Videreføre arbeidet med samordning av lokale rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak
- Jobbe for å etablere aktivitetsvenn- ordning
- Følge opp tiltak i handlingsplan mot barnefattigdom
- Sørg for oppdatering og aktiv bruk av oversiktsdokument folkehelse som grunnlag for tjenesteutvikling
- Arbeide for å videreutvikle skolehelsetjenesten
- Arbeide for å styrke det forebyggende og helsefremmende arbeide blant eldre
- Følge opp boligpolitisk handlingsplan

Samfunnssikkerhet

Mål:

- Vi skal skape trygghet for innbyggerne med hensyn til liv, helse og eiendom

Strategier:

- Sikkert samfunn
- Begrense forurensing
- Bærekraftig samfunnsutvikling

Føringer:

- Jobbe for å utrede klimakonsekvenser, slik som flomsonekartlegging av bebygde områder
- Stimulere til mer effektiv energibruk, bruk av alternative energiformer og mer klimavennlige løsninger
- Følge opp handlingsdel i kommunens Trafikksikkerhetsplan
- Utrede muligheten for lokalbuss mellom Hornnes og Evje
- Kartlegge oljekjeler og informere om støtteordninger
- Ta hensyn til klimaendringer i all planlegging
- Fokus på aktiv skogpleie for å binde Co2
- Videreføre arbeidet med overvåking avrenning fra Flåt gruveområde
- Fokus på forurensning fra landbruket
- Forebygge nedbygging av matjord
- Videreføre det interkommunale beredskapssamarbeid i Setesdalsregionen i forhold til risiko- og sårbarhetsanalyser, planverk og øvelser
- Revidere klima- og energiplanen

Tilrettelegging

Mål:

- Vi skal sørge for at alle får hjelp til å mestre hverdagens utfordringer

Strategier:

- Fokus på samarbeid mellom fagområder
- Fremme likestilling, inkludering og mangfold.
- Videreutvikle det systematiske folkehelsearbeidet
- Ruste skolen til å kunne gi et godt grunnskoletilbud og ta imot framtidig befolkningsvekst.
- Videreutvikle rammevilkårene for kulturskolen
- Fokus på at alle elever skal gjennomføre videregående skole
- Utvikle voksenopplæringen til et attraktivt ressurscenter
- Styrke tettstedene Hornnes og Evje
- Synliggjøring av det som skjer av aktiviteter i kommunen
- Bidra til en trygg alderdom

Føringer:

- Jobbe for å bevare og skape gode møteplasser
- Legge til rette for økt tilgjengelighet slik at alle får like muligheter
- Arbeide aktivt for at mennesker med nedsatt arbeidsevne får utnytte sitt potensial
- Gjennomføre rehabilitering av Evjeskolene
- Jobbe for utbedring av uteareal/nærmiljøanlegg i kommunen
- Tilrettelegge for at eldre kan bo i eget hjem lengst mulig.
- Videreutvikle hverdagshabilitering og ha fokus på bruk av aktivitetsplan
- Jobbe for å ta i bruk velferdsteknologi
- Vurdere alternativ organisering og lokalisering av kulturskolen
- Arbeide aktivt for å bosette flyktninger i begge skolekretser
- Legge til rette for medvirkning i planprosesser (eldreråd, barn og unges representant, rådet for funksjonshemmede, ungdomsråd, skolemiljøutvalg)
- Arbeide for at likestillingsperspektivet er en naturlig del av planlegging, strategiarbeid, budsjettering og analyse i kommunens arbeid
- Videreutvikle voksenopplæringstilbudet i samarbeid med offentlige tjenester
- Jobbe for å legge til rette for praksisplasser (språk, nettverk, inkludering)
- Jobbe for datahjelp til eldre
- Fokus på universell utforming i planlegging
- Fokus på tilrettelagte tilbud til ulike brukergrupper
- Følge opp handlingsdelen i kommunens LIM –plan

2. KULTUR, FRITID OG FRIVILLIGHET - et godt og variert kultur- og fritidstilbud til alle!

Lokalhistorie- og kultur

Mål:

- Aktiv bruk av vår lokalhistorie og kulturarv

Strategier:

- Synliggjøre lokalkulturen
- Styrke lokalkunnskapen
- Bevare og videreformidle kulturarven

Føringer:

- Jobbe med å etablere kulturminnestier
- Utrede og utvikle opplevelsessenter for gruvehistorie og mineraler i Agder
- Utrede Hornnes hjelpefengsel som kulturminne og møteplass
- Jobbe for å få Flåt gruveområde på statsbudsjettet
- Jobbe for aktiv bruk av lokalhistorie og kulturminner i barnehage, skole og kulturskole
- Arbeide for å øke fokuset på lokal mat som kulturhistorie

Identitet

Mål:

- skape tilhørighet og fellesskap for alle

Strategi:

- Skape bevissthet og stolthet over vår historie og kulturarv.

Føringer:

- Videreutvikle tilbud i de nasjonale ordningene som den kulturelle bæremeisen, den kulturelle skolesekken og den kulturelle spaserstokk
- Arbeide for å registrere og tilrettelegge for bruk av kulturminner

Forutsigbarhet og samarbeid

Mål:

- Utvikle et tettere samarbeid mellom frivillige og kommunen

Strategier:

- Verdsette det frivillige arbeidet
- Legge til rette for en langsiktig planlegging av tiltak
- Legge til rette for gode rammebetingelser.

Føringer:

- Synliggjøre muligheten for å delta i frivillig arbeid
- Arbeide for å styrke samarbeidet mellom kommunen og frivillige
- Arbeide for å markere frivilligdagen
- Arbeide for å utvikle Frivilligsentralen som en koordinator
- Jobbe for at aktivitetskalenderen holdes løpende oppdatert og brukes aktiv.

Barn og unge

Mål:

- Vi skal tilrettelegge for at barn og unge kan ha en aktiv hverdag

Strategier:

- Barn og unge skal prioriteres
- Medvirke til god kvalitet og trygge bomiljø
- Nærfriluftsliv og tilgjengelighet

Føringer:

- Legge til rette for at barn og unge får medvirke i planprosesser
- Stille krav til størrelse på lekeplasser i reguleringsplaner
- Legge til rette for gode nærmiljøanlegg

Mangfold og kvalitet

Mål:

- Vi skal ha et mangfold av aktiviteter for alle aldersgrupper

Strategier:

- Fokus på å legge til rette for aktiviteter som er tilgjengelige for alle
- Skape aktivitet og tilhørighet for alle
- Sørge for at vi har kompetanse innen fagområdene

Føringer:

- Arbeide for et fritidstilbud som er helsefremmende og av høy kvalitet
- Utrede muligheten for etablering av et motorsportsenter
- Arbeide for en plan for utvikling og drift av turløyper i nærområdet.
- Jobbe for å styrke nærfriluftslivet gjennom etablering av sentrumsnære turstier
- Arbeide for å utvikle bredere spekter av anlegg og aktivitetstilbud innen kultur, idrett og friluftsliv
- Videreutvikle biblioteket som en sosial møteplass med et bredere tilbud

3. NÆRINGSUTVIKLING - tradisjonsrik og nyskapende!

Reiseliv og turisme

Mål:

- Vi skal ha økt besøkstall i kommunen

Strategier:

- Styrke egen identitet
- Tettere samarbeid om reiseliv i indre Agder
- Synliggjøring av aktiviteter
- Knytte kommunen sterkere sammen

Føringer:

- Jobbe for bedre kommunal informasjon
- Bruke områdets særegne geologi som grunnlag for turisme
- Legge til rette for konsepter med lokal kultur, helse og næring.
- Jobbe for skilting og tilrettelegging av turstier
- Jobbe for skilting og tilrettelegging av kulturminner langs riksvei 9
- Utrede muligheten for etablering av lokal sommerbuss mellom turistfasiliteter
- Videreutvikle turistinformasjonen
- Jobbe for å få til en sammenhengende tursti Dåsnes- Evjemoen- Evje sentrum

Nærings- og handelsutvikling

Mål:

Vi skal tilby tjenester og kompetanse innen næringsutvikling til regionen

Strategier:

- Utvikle faglige nettverk
- Legge til rette for offentlige arbeidsplasser

Føringer:

- Være pådriver for etablering av næringsforening
- Utvikle informasjonspakke til mulige etablerere av nærings- og handelsvirksomhet
- Vurdere videreføring av næringsfond
- Jobbe for å etablere helsesenter for regionale helsetjenester

Kompetanse

Mål:

- Vi skal ha et attraktivt arbeidsmarked i kommunen

Strategier:

- Ha fokus på å finne tiltak som stimulerer til etablering av kompetanse-arbeidsplasser
- Øke kompetanse og kunnskap i bedriftene
- Øke kunnskap og forståelse for næringslivets betydning og utfordringer

Føringer:

- Legge til rette for et økt antall og mangfold i arbeidsplasser
- Tilrettelegge for samarbeid næringsliv og voksenopplæringen for utvikling av relevante kurs- og opplæringstilbud
- Jobbe for etablering av et tilbud om sommerjobb for ungdom
- Legge til rette for en arena for dialog mellom næring og kommunestyret

Utbygging

Mål:

- Tilby attraktive utbyggingsarealer

Strategier:

- Ha spesielt fokus på næringstomter
- God infrastruktur

Føringer:

- Legge til rette for en bærekraftig utnyttelse av arealer til boligbygging, fritidsbebyggelse og næring.
- Legge til rette for tomter med varierende størrelse, kvalitet og attraktivitet
- Arbeide for å etablere flere ladestasjoner
- Videreføre kommunens tilskuddsordning for etablering av fiber
- Legge til rette for næringstomter nært tilknyttet riksvei 9

Landbruk

Mål:

- Vi skal ha et aktivt landbruk

Strategier:

- Synliggjøre og legge til rette for mangfoldet innen jordbruk og skogbruk, og verdien av dette.

Føringer:

- Jobbe for å ha tilskudd til investeringer som sikrer et aktivt landbruk i kommunen.
- Videreføre kommunens samarbeid med Naturligvis

4. REGIONSENTER

- gjennom vekst og utvikling skaper vi et sterkt regionsenter!

Vekst og utvikling

Mål:

- Få flere innbyggere til kommunen

Strategier:

- Tilby etterspurte spesialfunksjoner
- Tilby et variert tilbud innen utdanning
- Positiv og god mottakelse av nye innbyggere til kommunen
- Videreutvikle oss sammen med våre nabokommuner
- Synliggjøre positive hendelser i kommunen
- Lett tilgjengelig informasjon om kommunen til nyetablerere

Føringer:

- Utvikling og etablering av opplæringstilbud i samarbeid med næringsliv og offentlige etater
- Jobbe for å sikre attraktive og varierte utdanningsprogram ved Setesdal videregående skole avdeling Hornnes
- Arbeide for etablering av flere offentlige og private tjenester til regionen
- Videreutvikle en velkomstpakke til nye tilflyttere
- Fortsatt fokus på bruk av lokalkultur i profilering av kommunen
- Fokus på internasjonalt samarbeid

Regionen som bosted

Mål:

- Utvikle regionen som bosted

Strategier:

- Sentrumsnære boligtomter
- Tettere samarbeid i regionen for å fremme det gode liv i Indre Agder

Føringer:

- Planlegge boområder i tilknytning til offentlige tjenester i kommunen
- Støtte opp om regionsamarbeidet

Evje som tettsted og handelssenter

Mål:

- Levende sentrum til enhver tid

Strategier:

- Dialog og samhandling mellom kommune og næringsliv
- Sentrumsutvikling
- Møteplasser

Føringer:

- Vurdere om kommunen skal gå til anskaffelse av SIK-tomta
- Utrede muligheten for etablering av bibliotek og offentlige servicetjenester i sentrum
- Videreutvikle sentrum slik at man får mer variert handel og flere tjenester.
- Videreutvikle sentrum til å bli et møtested for opplevelser.

Kultur og opplevelse

Mål:

- Tilby et mangfold av aktiviteter av høy kvalitet

Strategier:

- Fokus på idrettsaktiviteter til hele regionen
- Støtte opp om større, kulturelle arrangement som regionen etterspør
- Kommunen som knutepunkt for gruvehistorie og mineraler

Føringer:

- Videreutvikle nettside med aktivitetskalender
- Støtte opp om større arrangementer som Naturligvis og Landsskytterstevnet
- Jobbe for å sikre tilgjengelig areal på Evjemoen til større arrangement
- Utrede muligheten for å tilrettelegge for et opplevelsessenter for gruvehistorie og mineraler

Trafikalt knutepunkt

Mål:

- Være et kollektivknutepunkt i Agder

Strategier:

- Ha fokus på standardheving på vegene i regionen
- Bidra til å sikre og øke det kollektive tilbudet

Føringer:

- Være pådriver for bedre kollektivt transporttilbud til Arendal og Kristiansand
- Videreføre samarbeidet om gul stripe til Hovden
- Arbeide for at riksvei 9 blir en nasjonal turistvei
- Fokus på standardheving av riksvei 9 og fylkesvei 42

TILTAK I HANDLINGSDEL OG ØKONOMIPLAN 2022 - 2031

Levekår

Tema, mål og føringer	Konkretisering av føringer	Ansvar	Økonomi	2022-2025				2026 2030
				2022	2023	2024	2025	
Tidlig oppdagelse og innsats								
Mål: Vi skal legge til rette for at alle skal føle trygghet og tilhørighet.								
Skaffe kompetent personell gjennom etter- og videreutdanning og rekruttering	Kompetanseplan for barnehage, voksenopplæring, grunnskole, helse og omsorg	Alle		x	x	x	x	x
Videreutvikle modell for tidlig innsats i barnehage og skole	Tidlig innsats 1.-4.trinn	Skole		x	x	x	x	x
	Videreutvikle modell for tidlig innsats med utgangspunkt i kompetansehevingsprogram Barn i rusfamilier (BIR) og spesialpedagogisk hjelp	Rådg. Oppv.				x	x	
	Foreldreveiledningskurs for førstegangsforeldre igangsatt og ivaretas i ordinær drift.	Helse		x	x	x	x	x
Ha fokus på nettverv og digital dømmekraft	Tema i ordinær opplæring, og kompetanseheving foreldre, personale og elever (hvert 3. år)	Skole	ivaretas innen ord. ramme	x	x	x	x	x
Arbeide for å styrke det tverrfaglige samarbeidet mellom tjenestene med fokus på god kvalitet	Større fokus på utforming av helhetlig tjenestetilbud, Ny organisasjonsstruktur implementeres 2022	Helse Omsorg		x	x	x	x	x
Jobbe for etablering av miljøteam i skolen	Opprettelse av stilling som sosiallærer i barneskolene.	Rådg. Oppvekst	Utredning I2021					
Videreføre arbeidet med samordning av lokale rus og kriminalitets- forebyggende tiltak	Ordinær drift - SLT-modellen videreføres	slt-koord		x	x	x	x	x
	Utarbeide handlings- og tiltaksplan mot vold i nære relasjoner. Sak legges fram når nasjonal handlingsplan foreligger,	Slit-koord Helse		x				
Jobbe for å etablere aktivitetsvennordning	Arbeid gjennom Frivilligsentralen			x	x	x	x	x
Følge opp tiltak i handlingsplan mot barnefattigdom	Prosjekt familiesenter 2022, vurdere fast drift fra 2023.	Helse		x	x	x	x	x
Sørge for oppdatering og aktiv bruk av oversiktsdok. folkehelse som grunnlag for tjenesteutvikling	Oppdateres årlig og danner grunnlag for planarbeidet i kommunen	Alle		x	x	x	x	x
Arbeide for å videreutvikle skolehelsetjenesten	Fokus på gruppebasert tilbud fra helsesykepleier og andre fagpersoner	Helse, skole		x	x	x	x	x
Styrke forebyggende- og helsefremmende arbeid blant eldre	Følges opp kontinuerlig	omsorg lmt		x	x	x	x	x

Tema, mål og føringer	Konkretisering av føringer	Ansvar	Økonomi	2022-2025				2026 2030
				2022	2023	2024	2025	
Følge opp boligpolitisk handlingsplan	Oppfølging av tiltak i handlingsplanen innen eksisterende rammer	Omsorg hfam, d&f		x	x	x	x	x
	Samlokalisering av boliger for bedre ressursutnyttelse og kartlegge boligmasse og bruksområder	Omsorg Helse d&f	Utredet i 2021. Følges opp	x	x	x	x	x
	Boveiledning (miljøvaktmester)– overført fra prosjekt til drift fra 2022 og videreføres i ordinær drift	Omsorg Helse		x	x	x	x	x
Samfunnssikkerhet								
Mål: Vi skal skape trygghet for innbyggerne med hensyn til liv, helse og eiendom.								
Utrede klimakonsekvenser	Flomsonekartlegging Otra – gjennomført 2021	d&f						
Stimulere til mer effektiv energibruk, bruk av alternative energiformer og mer klimavennlige løsninger	Følges opp ved rehabilitering og etablering av kommunale bygg.							
	Gjennom opplæringen i grunnskolen vise verdien av effektiv energibruk og valg av energikilder knyttet til bærekraftig utvikling	Skole		x	x	x	x	x
Følge opp handlingsdel i kommunens trafikksikkerhetsplan	Følge opp prioriteringer i trafikksikkerhetsplanens handlingsdel	d&f	Avsatt midler fra 2022		x	x	x	x
Utrede muligheten for lokalbuss mellom Hornnes og Evje		d&f	Utredet 2022		x			
Kartlegge oljekjeler og informere om støtteordninger								
Ta hensyn til klimaendringer i all planlegging	Følges opp i kommunens planarbeid	Alle		x	x	x	x	x
Fokus på aktiv skogpleie for å binde Co2	Følges opp kontinuerlig	d&f		x	x	x	x	x
Videreføre arbeidet med overvåking av avrenning fra Flåt gruveområde	Følges opp kontinuerlig	d&f		x	x	x	x	x
Fokus på forurensing fra landbruket	Følges opp kontinuerlig	d&f		x	x	x	x	x
Forebygge nedbygging av matjord	Følges opp kontinuerlig	d&f		x	x	x	x	x
Videreføre det interkommunale beredskapsarbeid i Setesdalregionen i forhold til risiko- og sårbarhetsanalyser, planverk og øvelser	Følges opp kontinuerlig	d&f		x	x	x	x	x
Tilrettelegging								
Mål: Vi skal sørge for at alle får hjelp til å mestre hverdagens utfordringer								
Jobbe for å bevare og skape gode møteplasser	Videreutvikle samarbeidet med Frivilligsentralen også som møteplass			x	x	x	x	x
Legge til rette for økt tilgjengelighet slik at alle får like muligheter	Følges opp kontinuerlig	Alle		x	x	x	x	x
Arbeide aktivt for at mennesker med nedsatt arbeidsevne får utnyttet sitt potensial	Følges opp kontinuerlig gjennom Soltun dag- og aktivitetssenter	Helse		x	x	x	x	x

Tema, mål og føringer	Konkretisering av føringer	An-svar	Økonomi	2022-2025				2026-2030
				2022	2023	2024	2025	
				Gjennomføring av rehabilitering Evjeskolene	Ferdigstilt 2021			
Jobbe for utbedring av uteareal/nærmiljøanlegg i kommune	Utredning nærmiljøanlegg Evjeskolene sees i sammenheng med utredning og plan for nærmiljøanlegg og turveier i kommunen, se eget tiltak	evjeskoler		x				
Tilrettelegge for at eldre kan bo hjemme lengst mulig	Videreutvikle hjemmetjeneste-tilbudet	Om.sorg		x	x	x	x	x
Videreutvikle hverdags-habilitering og ha fokus på bruk av aktivitetsplan	Tiltak med fokus på helse-fremmende og fysisk aktivitet	Om.sorg		x	x	x	x	x
Jobbe for å ta i bruk velferdsteknologi	Følges opp kontinuerlig	plø helse		x	x	x	x	x
Vurdere alternativ organisering og lokalisering av kulturskolen	Samarbeid med andre kommuner følges opp. Organisering/lokalisering er fastsatt og eventuelle nye behov følges opp.	kultur		x	x	x	x	x
Arbeide for å bosette flyktninger i begge skolekretser	Følges opp kontinuerlig	helse		x	x	x	x	x
Legge til rette for medvirkning i planprosesser	Gjennom elevråd, klubbstyre, ungdomsråd, barn- og unges representant	Skole Kultur D&F		x	x	x	x	x
Arbeide for at likestillingsperspektivet er en naturlig del av planlegging, strategiarbeid, budsjettering og analysering av kommunens arbeid	Følges opp i kommunes planarbeid	Alle		x	x	x	x	x
Videreutvikle voksenopplæringstilbudet i samarbeid med offentlige tjenester	Plan for integrering 2020 – 2024	Eus		x	x	x	x	x
Jobbe for å legge til rette for praksisplasser		Alle		x	x	x	x	x
Jobbe for datahjelp til eldre	Ivaretatt av Frivilligsentralen. Biblioteket er tilgjengelig			x	x	x	x	x
Fokus på universell utforming i planlegging	Følges opp i kommunes planarbeid	Alle		x	x	x	x	x
Fokus på tilrettelagte tilbud til ulike brukergrupper	Utredning av institusjonsplasser for eldre.	Om.sorg	Utredet 2021. Følges opp.	x	x	x	x	x
	Rullering av barnehagebehovsplanen inkludert utredning barnehagetilbud	rådg. Oppv Øk.sj ef		x	x	x	x	x
	Praksisplass for funksjonshemmede	Hfam		x	x	x	x	x
	Utredning av boligbehov innen helse og omsorg, herunder behov for nye boliger til aktuelle brukergrupper.	hfam PLO	Utredet 2021. Følges opp.	x	x	x	x	x
Følge opp handlingsdelen i kommunens LIM-plan	Følges opp kontinuerlig	d&f		x	x	x	x	x

Kultur, fritid og frivillighet

Tema, mål og føringer	Konkretisering av føringer	Ansvar	Øko-nomi	2022-2025				2026 2030
				2022	2023	2024	2025	
Lokalhistorie og kultur								
Mål: Aktiv bruk av vår lokalhistorie og kulturarv.								
Videreutvikle kulturminnestier	Følges kontinuerlig	lokal-lag d&f		x	x	x	x	x
Utrede og utvikle opplevelsessenter for gruvehistorie og mineraler i Agder	Følges opp i samarbeid med Aust-Agder museum og arkiv	d&f kultur Aama						x
Utrede Hornnes hjelpefengsel som kulturminne og møteplass	Utvikle Hornnes hjelpefengsel	lokal org. kultur d&f		x	x	x	x	x
Jobbe for å få Flåt gruveområde på statsbudsjettet	Følges opp kontinuerlig	Komm. Styret		x	x	x	x	x
Jobbe for aktiv bruk av lokalhistorie og kulturminner i barnehage, skole og kulturskole	Gjennom den kulturelle bæremeisen og den kulturelle skolesekken	bhg skole		x	x	x	x	x
Arbeide for å øke fokus på lokal mat som kulturhistorie	Gjennom den kulturelle skolesekken	Skole		x	x	x	x	
Identitet								
Mål: Skape tilhørighet og fellesskap for alle								
Videreutvikle tilbud i de nasjonale ordningene som den kulturelle bæremeisen, den kulturelle skolesekken og den kulturelle spaserstokk	Følges opp kontinuerlig	bhg skole kultur		x	x	x	x	x
	Tettere samarbeid mellom enhetene og lokalmiljøet	Alle		x	x	x	x	x
Arbeide for å registrere og tilrettelegge for bruk av kulturminner	Følges kontinuerlig	d&f		x	x	x	x	x
Forutsigbarhet og samarbeid								
Mål: Utvikle tettere samarbeid mellom frivillige og kommunen								
Synliggjøre muligheten for å delta i frivillig arbeid	Informasjonsarbeid og synliggjøring i samarbeid med Frivilligsentralen	Alle		x	x	x	x	x
Arbeide for å styrke samarbeidet mellom kommunen og frivillige	Samarbeide om enkelte aktivitet dager – felles møte	kultur frivil. org		x	x	x	x	x
Arbeide for å markere frivilligdagen	Dele ut Frivillighetsprisen	kultur lag & foren.		x	x	x	x	x
Arbeide for å utvikle Frivilligsentralen som en koordinator	Følges opp kontinuerlig	frivil. Sentral		x	x	x	x	x
Jobbe for at aktivitetskalenderen holdes løpende oppdatert og brukes aktivt	Synliggjøring, få enheter og frivillige organisasjoner til å melde inn tilbud og aktiviteter	alle serv. Kontor		x	x	x	x	x

Tema, mål og føringer	Konkretisering av føringer	Ansvar	Økonomi	2022-2025				2026 2030
				2022	2023	2024	2025	
Barn og unge								
Mål: Vi skal tilrettelegge for at barn og unge kan ha en aktiv hverdag								
Legge til rette for at barn og unge får medvirke i planprosesser	Følges opp kontinuerlig gjennom eksisterende råd og utvalg for barn og unge	alle.		x	x	x	x	x
Stille krav til størrelse på lekeplasser i reguleringsplaner	Følges opp kontinuerlig	d&f		x	x	x	x	x
Legge til rette for gode nærmiljøanlegg	Følges opp kontinuerlig	Alle		x	x	x	x	x
Mangfold og kvalitet								
Mål: Vi skal ha et mangfold av aktiviteter for alle aldersgrupper								
Arbeide for et fritidstilbud som er helsefremmende og av høy kvalitet	Videreutvikle eksisterende tilbud	Alle		x	x	x	x	x
	Fritidstilbud i gruppe for barn med nedsatt funksjonsevne	Helse		x	x	x	x	x
Utrede muligheten for etablering av motorsportsenter	Reguleringsplan godkjent 2021.	d&f						
Arbeide for en plan for utvikling og drift av turløyper i nærområdet	Følges opp kontinuerlig	d&f		x	x	x	x	x
Jobbe for å styrke nærfriluftslivet gjennom etablering av sentrumsnære turstier	Følges opp kontinuerlig	d&f kultur		x	x	x	x	x
Arbeide for å utvikle brede spekter av anlegg og aktivitetstilbud innen kultur, idrett og friluftsliv	Kartlegging og samarbeid som grunnlag for plan for idrett, friluftsliv og kultur	Alle		x	x	x	x	x
Videreutvikle biblioteket som en sosial møteplass med et bredere tilbud	Synliggjøre tilbudet, invitere lag og foreninger til å bruke lokalene, formidling	kultur m.fl		x	x	x	x	x

Næringsutvikling

Tema, mål og føringer	Konkretisering av føringer	Ansv.	Økonomi	2022-2025				2026 2030
				2022	2023	2024	2025	
Reiseliv og turisme								
Mål: Vi skal ha økt besøkstall i kommunen								
Jobbe for bedre kommunal informasjon	Fokus på åpenhet og lettere tilgjengelig informasjon på arkiv og innsynsystemer	Service		x	x	x	x	x
	Bruke informasjonskanaler som når ut til mange.	Service		x	x	x	x	x
Bruke områdets særegne geologi som grunnlag for turisme	Følges opp kontinuerlig	Kultur		x	x	x	x	x
Legge til rette for konsepter med lokal kultur, helse og næring	Følges opp kontinuerlig	kultur næring		x	x	x	x	x
Jobbe for skilting og tilrettelegging av turstier	Samarbeide med lokale aktører, organisasjoner og grunneiere	d&f		x	x	x	x	x
Jobbe for skilting og tilrettelegging av kulturminner langs riksvei 9	Følges opp kontinuerlig	Setesdal region Råd		x	x	x	x	x
Utrede muligheten for etablering av lokal sommerbuss mellom turistfasiliteter	Utredning gjennomføres	d&f					x	
Videreutvikle turistinformasjonen	Følges opp kontinuerlig	kultur		x	x	x	x	x
Jobbe for å få en sammenhengende tursti Dåsnes – Evjemoen- Evje sentrum		d&f						
Nærings- og handelsutvikling								
Mål: Vi skal tilby tjenester og kompetanse innen næringsutvikling til regionen								
Være pådriver for etablering av næringsforening	Følges opp kontinuerlig	ordfører		x	x	x	x	x
Utvikle informasjonspakke til mulige etablerere av nærings- og handelsvirksomhet								
Vurdere videreføring av næringsfond	Vurdering av denne ordningen	Øk.sjef		x				
Jobbe for å etablere helsesenter for regionale helsetjenester	Følges opp kontinuerlig	ordfører		x	x	x	x	x

Tema, mål og føringer	Konkretisering av føringer	Ansvar	Økonomi	2022-2025				2026 2030
				2022	2023	2024	2025	
Kompetanse								
Mål: Vi skal ha et attraktivt arbeidsmarked								
Legge til rette for økt antall og mangfold i arbeidsplasser	Følges opp kontinuerlig	Ordfører		x	x	x	x	x
Tilrettelegge for et samarbeid mellom næringsliv og voksenopplæringen for utvikling av relevante kurs- og opplæringstilbud	Følges opp kontinuerlig	Eusk		x	x	x	x	
Jobbe for etablering av et tilbud om sommerjobb for ungdom	Har vært utredet.							
Legge til rette for en arena for dialog mellom næring og kommunestyret	Følges opp kontinuerlig	Ordfører		x	x	x	x	x
Utbygging								
Mål: Tilby attraktive utbyggingsarealer								
Legge til rette for en bærekraftig utnyttelse av arealer til boligbygging, fritidsbebyggelse og næring	Følges opp i kommuneplanens arealdel	d&f		x	x	x	x	x
Legge til rette for tomter med varierende størrelse, kvalitet og attraktivitet	Følges opp i kommuneplanens arealdel	d&f		x	x	x	x	x
Arbeide for å etablere flere ladestasjoner	Dette bygges ut kommersielt.							
Videreføre kommunens tilskuddsordning for etablering av fiber	Etter innvilget tilskudd til utbygging til Hovlandsdalen og Abusdal avsluttes tilskuddsordningen.	d&f						
Legge til rette for næringstomter nært tilknyttet riksvei 9	Følges opp i kommuneplanens arealdel	d&f		x	x	x	x	x
Landbruk								
Mål: Vi skal ha et aktivt landbruk								
Jobbe for å ha tilskudd til investeringer som sikrer et aktivt landbruk i kommunen	Oppfølging av fast ordning vedtatt av kommunestyret	d&f		x	x	x	x	x
Videreføre kommunens samarbeid med Naturligvis	Følges opp kontinuerlig	Service		x	x	x	x	x

Regionsenter Evje

Tema, mål og føringer	Konkretisering av føringer	Ansvar	Økonomi	2022-2025				2026 2030
				2022	2023	2024	2025	
Vekst og utvikling								
Mål: Få flere innbyggere til kommunen								
Utvikling og etablering av opplæringstilbud i samarbeid med næringsliv og offentlige etater	Følges opp kontinuerlig	Ordfører		x	x	x	x	x
Jobbe for å sikre attraktive og varierte utdanningsprogram ved Setesdal videregående skole avdeling Hornnes	Følges opp kontinuerlig	Ordfører		x	x	x	x	x
Arbeide for etablering av flere offentlige og private tjenester til regionen	Følges opp kontinuerlig	Ordfører		x	x	x	x	x
Videreutvikle en velkomstpakke til nye tilflyttere	Følges opp av servicekontoret	Service		x	x	x	x	x
Fortsatt fokus på bruk av lokalkultur i profilering av kommunen	Følges opp kontinuerlig	Alle		x	x	x	x	x
Fokus på internasjonalt samarbeid	Følges opp kontinuerlig	Ordfører		x	x	x	x	x
Regionen som bosted								
Mål: Utvikle regionen som bosted								
Planlegge boområder i tilknytning til offentlige tjenester i kommunen	Følges opp i kommuneplanens arealdel	d&f		x	x	x	x	x
Støtte opp om regionsamarbeidet	Følges opp kontinuerlig	Ordfører		x	x	x	x	x
Evje som tettsted og handelssenter								
Mål: Levende sentrum til enhver tid								
Utrede muligheten for etablering av bibliotek og offentlige servicetjenester i sentrum		Komm. direktør					x	
Videreutvikle sentrum slik at man får mer variert handel og flere tjenester	Følges opp kontinuerlig	Ordfører		x	x	x	x	x
Videreutvikle sentrum til å bli et møtested for opplevelser	Følges opp kontinuerlig	Kultur		x	x	x	x	x

Tema, mål og føringer	Konkretisering av føringer	Ansvar	Økonomi	2022-2025				2026 2030
				2022	2023	2024	2025	
Kultur og opplevelse								
Mål: Tilby et mangfold av aktiviteter av høy kvalitet								
Videreutvikle nettside med aktivitetskalender	Følges opp kontinuerlig	service		x	x	x	x	x
Støtte opp om større arrangementer som Naturligvis og Landsskytterstevnet	Følges opp kontinuerlig	ordfører		x	x	x	x	x
Jobbe for å sikre tilgjengelig areal på Evjemoen til større arrangement	Følges opp kontinuerlig	ordfører		x	x	x	x	x
Utrede muligheten for å tilrettelegge for et opplevelsessenter for gruvehistorie og mineraler	Sees i sammenheng med satsingsområde Kultur, fritid og frivillighet, tema Lokalhistorie og kultur, føring: Utrede og utvikle opplevelsessenter for gruvehistorie og mineraler i Agder	d&f kultur Aama					x	x
Trafikalt knutepunkt								
Mål: Være et trafikalt knutepunkt i Agder								
Være pådriver for bedre kollektiv transporttilbud til Arendal og Kristiansand	Følges opp kontinuerlig	Ordfører		x	x	x	x	x
Videreføre samarbeidet om gul stripe til Hovden	Følges opp kontinuerlig	Ordfører		x	x	x	x	x
Arbeide for at riksvei 9 blir en nasjonal turistvei	Følges opp kontinuerlig	Ordfører		x	x	x	x	x
Fokus på standardheving av riksvei 9 og fylkesvei 42	Følges opp kontinuerlig	Ordfører		x	x	x	x	x

ØKONOMIPLANENS TALLDEL

De følgende sidene inneholder økonomiplanens talldel. Tallene er holdt i 2022-kroner.

Overordnede betingelser

Finansielle måltall, finansinntekter og finansutgifter

Kommunens finansielle måltall, vedtatt i kommunestyret i september 2021, lyder som følger:

- Administrasjonen bør legge fram et budsjettforslag med minimum 1,00 % netto driftsresultat. Netto driftsresultat i denne sammenheng skal være korrigert for bundne fond. (i tabellen under vises både med og uten korreksjon for bundne fond).
- I budsjettet bør minimum 15 % av utgiftene til investeringer finansieres via egenkapital, det vil si via fond, overføring fra drift eller salg av eiendom/andre inntekter i investeringsregnskapet. Tilskudd til konkrete investeringsprosjekter kommer i tillegg.
- Kommunens disposisjonsfond skal være på minimum 8,5 % av driftsinntekter.
- Lånegjeld (utenom startlån og finansielle leasingavtaler) bør være på maksimum 80 % av brutto driftsinntekter.

I økonomiplanperioden ser netto driftsresultat slik ut (alle tall i hele 1000):

Netto driftsresultat	2022	2023	2024	2025
Netto driftsresultat ukorrigert	-3 068	-103	8	227
Netto driftsresultat i %	-0,93	-0,03	0,00	0,07
Netto driftsresultat korr for bundne fond	-1 252	1 084	184	239
Korrigert netto driftsresultat i %	-0,38	0,33	0,06	0,07
Brutto driftsresultat	-11 248	-12 003	-8 418	-7 802
Brutto driftsresultat	-3,41	-3,63	-2,53	-2,33

For 2022 er det et usikkert tall, som ser bedre ut enn det som kan bli realiteten. Dette er fordi kutt på enhetene foreløpig ikke er lagt inn som bruk av fond. Kuttene er totalt 4,859 mill. Dersom vi påregner at enhetene må bruke av sine fond til å dekke inn hele kuttet, blir korrigert netto driftsresultat totalt negativt med 1,85 % (6,111 mill).

Dersom vi korrigerer også for premieavvik på pensjon, som har en netto inntekt på 0,958 mill i 2022, blir det en ytterligere forverring.

Både brutto og netto driftsresultat har forverret seg sammenlignet med økonomiplanen for 2021 til 2024.

Denne tabellen viser utvikling i gjeld og disposisjonsfond:

Gjeld i % av driftsinntekter	2022	2023	2024	2025
Totale inntekter*	339 748	340 855	342 179	344 375
Gjeld 01.01	273 940	277 050	268 204	270 948
+ lån	14 200	3 000	14 850	14 850
-avdrag	-11 090	-11 846	-12 106	-12 218
Gjeld 31.12	277 050	268 204	270 948	273 580
Gjeld i % av driftsinntekter	81,55	78,69	79,18	79,44
Disposisjonsfond i økonomiplanen;				
Disposisjonsfond per 01.01:	32 000	25 641	26 250	26 434
Bruk disposisjonsfond	-6 359	0	0	0

Avsetning disposisjonsfond	0	609	184	238
Netto bruk/avsetning disposisjonsfond	-6 359	0	0	0
Disp.fond 31.12.	25 641	26 250	26 434	26 672
Disposisjonsfond i % av inntekter	7,55	7,72	7,76	7,77
Egenkapital i investeringer				
Overføring fra drift til investering	248	475	0	0
Annen egenkapital i investering	3 450	200	325	325
Total egenkapital i investering	3 698	675	325	325
Investeringsutgifter	17 898	3 675	15 175	15 175
Egenkapital i % av investeringer	20,66	18,37	2,14	2,14

*Totale inntekter er i tabellen korrigerert med anslag på 10 mill for forventede syke/fødselspenger. Dette er ikke budsjettert, men blir med når man kontrollerer i etterkant, og tas derfor med her.

Når det gjelder gjeld i prosent av driftsinntekter, vil den, dersom vi klarer å holde oss til planlagt låneopptak, reelt sett ha en lavere prosent i 2023 – 2025. Dette fordi det meste av gjelden allerede er tatt opp, og dermed er i faste kroner, mens inntektene vil få en økning på grunn av prisstigning. Vi ser at med låneopptak slik det ligger nå er det uansett bare i 2022 at vi er over 80%.

Vi har 20,66 % egenfinansiering i 2022, og 18,37 % i 2023. De to siste årene ligger vi langt under børkravet på 15 %. Grunnen til det er at vi har valgt å verne disposisjonsfondene, som er måkravet i de finansielle måltallene. Vår handlefrihet blir betydelig redusert om disposisjonsfondene blir for små.

Tabellen viser også forventet disposisjonsfond i prosent av driftsinntekter. Det er stor usikkerhet knyttet til anslag for disposisjonsfond per 01.01.22. I budsjettet er det lagt opp til bruk av fond, men vi ser at skatteinngangen på landsbasis er bedre enn forventet. Samtidig er det enheter som har planlagt å bruke av sine enhetsfond til forskjellige formål, og dette vil redusere saldo på enhetsfondene. Ved inngangen til dette året var det 34,368 mill på disposisjonsfond. Ved starten av 2022 har vi anslått at det vil være 32 mill.

I tabellen er det lagt til grunn at vi i 2022 bruker sentralt fond som planlagt (1,500 mill) og at alle kutt på enhetene må tas i form av bruk av fond dersom det er underdekning ved årsslutt. Hvis vi klarer å få fondsbruken ned til 3,700 mill i 2022, vil fondene være på over 8,5 % i 2023. Klarer vi å få den ned til 3,100 mill i 2022, er vi over 8,5 % ved utgangen av 2022.

For låneporteføljen er det budsjettert med følgende lånerenter på flytende lån:

- 1,81 % i 2022
- 2,35 % i 2023
- 2,60 % i 2024
- 2,65 % i 2025

Ca. 1/3 av lånene har fast rente. I tillegg kommer rentekompensasjonsordninger og renter på investeringer på selvkostområdene, dette er med å nøytralisere virkningene av renteendring.

Startlån er vanskelig å forutsi, ettersom det er stor variasjon i utlån og også i ekstraordinære innfrielser. Når det gjelder startlån har vi imidlertid lagt opp til et innlån på 7,5 mill i 2022, og deretter 5,0 mill per år.

Utover lån og endringer i pensjon forventes det ikke noen større endringer i vesentlige forpliktelser.

Finansinntekter:

Prognose finansinntekter (alle tall i 1000)	2022	2023	2024	2025
Utbytte Agder Energi	5 230	10 696	8 022	8 022
Annet utbytte	100	100	100	100
Ordinære renteinntekter	1 350	1 725	1 925	1 950
Renteinntekter startlån	595	850	1 050	1 150

Forsinkelsesrente, inntekt	30	30	30	30
Andre renteinntekter	10	10	10	10
Totalt	7 315	13 411	11 137	11 262

Agder Energi er beregnet for 2022, utbyttegrunnlaget er dette året 489 mill. For 2023 er utbyttegrunnlaget lagt på 1 000 mill. Etter 3. kvartal i inneværende år har Agder Energi et resultat på 1001 mill, så dette virker ikke urealistisk. For de to siste årene i økonomiplanen er utbyttegrunnlaget lagt på 750 mill. Dette virker ikke urealistisk med bakgrunn i de siste årenes resultater:

2016	2017	2018	2019	2020	2021 (per sep)
738 mill	845 mill	874 mill	340 mill	489 mill	1 001 mill

Når det gjelder renteinntekter fra Startlån, har vi naturlig nok større renteutgifter når disse inntektene går opp.

Skatt, rammetilskudd og eiendomsskatt

Prognose	2022	2023	2024	2025
Skatt på inntekt og formue	93 500	93 500	93 500	93 500
Naturressurskatt	1 100	1 100	1 100	1 100
Rammetilskudd	149 400	149 300	149 300	149 900
Sum	244 000	243 900	243 900	244 500
Eiendomsskatt	4 360	4 560	4 960	4 960

KS sin prognosemodell er lagt til grunn, versjon per november etter Støre-regjeringens framlegg til endringer i statsbudsjettet. Det er ikke lagt inn framtidig realvekst, men vi har korrigert forventet folketall per 01.01.22. SSB's befolkningsframskriving ga 3 611 innbyggere, men det var 3 642 i begynnelsen av november, noe som er en svært liten endring fra 01.07 da det var 3 645 innbyggere. Vi mener derfor at det er mer realistisk å legge til grunn 3 635 innbyggere og har brukt dette tallet.

Konsesjonsavgifter kommer i tillegg med kr 847 000,- i inntekt per år. Når det gjelder eiendomsskatt, er det lagt til grunn at Fennefossen slår inn delvis fra 2022, med økning fra 2023. Disse tallene må vi komme tilbake til.

Forskriftsrapporter

Bevilgningsoversikt drift, budsjett og regnskapsforskriften §5-4, 1. ledd

(Kommentar: Det gjøres oppmerksom på at regulert budsjett 2021 ikke er endelig, dette er regulert budsjett på det tidspunkt da budsjettet ble vedtatt. Dette gjelder alle forskriftsrapportene.)

§ 5-4. Bevilgningsoversikter – drift							
Økonomiplan							
Tall i 1000 kroner	Regnskap 2020	Opprinnelig budsjett 21	Regulert budsjett 2021	Økonomiplan 2022	Økonomiplan 2023	Økonomiplan 2024	Økonomiplan 2025
Generelle driftsinntekter							
Rammetilskudd	-147 207	-147 969	-149 688	-149 400	-149 300	-149 300	-149 900
Inntekts- og formuesskatt	-86 714	-87 350	-89 950	-93 500	-93 500	-93 500	-93 500
Eiendomsskatt	-3 238	-3 700	-3 940	-4 360	-4 560	-4 960	-4 960
Andre generelle driftsinntekter	-2 190	-2 044	-2 094	-2 275	-2 296	-2 303	-2 291
Sum generelle driftsinntekter	-239 350	-241 063	-245 672	-249 535	-249 656	-250 063	-250 651
Netto driftsutgifter							
Sum bevilgninger drift, netto	225 590	234 969	240 679	243 283	244 159	240 981	240 953
Avskrivninger	15 425	15 500	15 500	17 500	17 500	17 500	17 500
Sum netto driftsutgifter	241 015	250 469	256 179	260 783	261 659	258 481	258 453
Brutto driftsresultat	1 665	9 406	10 507	11 248	12 003	8 418	7 802
Finansinntekter/Finansutgifter							
Renteinntekter	-1 439	-1 039	-1 039	-1 985	-2 615	-3 015	-3 140
Utbytter	-9 419	-3 636	-4 973	-5 330	-10 796	-8 122	-8 122
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter	5 383	3 724	3 824	5 535	7 165	8 105	8 515
Avdrag på lån	10 222	10 865	11 146	11 100	11 846	12 106	12 218
Netto finansutgifter	4 748	9 914	8 958	9 320	5 600	9 074	9 471
Motpost avskrivninger	-15 425	-15 500	-15 500	-17 500	-17 500	-17 500	-17 500
Netto driftsresultat	-9 012	3 820	3 965	3 068	103	-8	-227
Disponering eller dekning av netto driftsresultat							
Overføring til investering	14 445	810	998	248	475	0	0
Avsetning til bundne driftsfond	4 373	953	953	964	1 001	960	959
Bruk av bundne driftsfond	-2 885	-2 734	-3 067	-2 780	-2 188	-1 136	-971
Avsetning til disposisjonsfond	1 188	0	0	0	609	184	238
Bruk av disposisjonsfond	-6 800	-2 849	-2 849	-1 500	0	0	0
Dekning av tidligere års merforbruk	-1 310	0	0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	9 012	-3 820	-3 965	-3 068	-103	8	227
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk).	0	0	0	0	0	0	0
Kontrollsum art 980 Regnskapsmessig merforbruk	0	0	0	0	0	0	0

Bevilgningsoversikt drift, til rammeområdene, budsjett- og regnskapsforskriften §5-4, 2. ledd

Tall i 1000 kroner	Regnskap 2020	Opprinnelig bud 21	Regulert budsjett 2021	Økonomiplan 2022	Økonomiplan 2023	Økonomiplan 2024	Økonomiplan 2025
Fra Bevilgningsoversikt:							
Til fordeling drift	225 590	234 969	240 679	243 283	244 159	240 981	240 953
Netto driftsutgifter pr. enhet							
Politiske styrings og kontrollorganer	2 417	2 619	2 619	2 500	2 660	2 500	2 660
Justering for fond/overføring til investering							
Sum politiske styrings og kontrollorganer	2 417	2 619	2 619	2 500	2 660	2 500	2 660
Sentraladministrasjonen	15 825	17 244	17 272	18 735	18 735	18 685	18 685
Justering for fond/overføring til investering	509		-321	-150	-150	-100	-100
Sum Sentraladministrasjonen	16 334	17 244	16 951	18 585	18 585	18 585	18 585
Kultur	4 612	5 146	5 168	5 032	5 532	5 366	5 366
Justering for fond/overføring til investering	405			-166	-166		
Sum Kultur	5 017	5 146	5 168	4 866	5 366	5 366	5 366
Interkommunale samarbeid og annet eksternt	33 999	31 162	32 762	37 425	37 305	35 831	37 174
Justering for fond/overføring til investering	-3						
Sum Interkommunale samarbeid og annet eksternt	33 996	31 162	32 762	37 425	37 305	35 831	37 174
Hornnes skule	13 300	13 143	13 151	12 954	12 829	12 200	12 200
Justering for fond/overføring til investering	224						
Sum Hornnes skule	13 524	13 143	13 151	12 954	12 829	12 200	12 200
Evje Barneskule	20 064	20 927	20 929	21 527	22 077	22 077	22 077
Justering for fond/overføring til investering	627						
Sum Evje Barneskule	20 691	20 927	20 929	21 527	22 077	22 077	22 077
Evje Ungdomsskule og voksenopplæring	19 572	19 706	19 714	19 607	20 207	20 503	20 503
Justering for fond/overføring til investering	475						
Sum Evje Ungdomsskule og voksenopplæring	20 047	19 706	19 714	19 607	20 207	20 503	20 503
Enhet for barnehage	20 869	19 940	19 962	19 238	19 288	19 158	18 938
Justering for fond/overføring til investering	-40						
Sum enhet for barnehage	20 829	19 940	19 962	19 238	19 288	19 158	18 938
Enhet for helse	38 665	38 788	38 837	41 195	42 873	42 712	42 431
Justering for fond/overføring til investering	309		-434	-434			
Sum Enhet for helse	38 974	38 788	38 404	40 761	42 873	42 712	42 431
Enhet for omsorg	42 826	45 687	45 727	48 003	45 972	45 749	45 749
Justering for fond/overføring til investering	1 069						
Sum Enhet for omsorg	43 895	45 687	45 727	48 003	45 972	45 749	45 749
Lokalmedisinske tjenester	1 477	1 547	1 547	1 551	1 551	1 551	1 551
Justering for fond/overføring til investering	-133						
Sum Lokalmedisinske tjenester	1 344	1 547	1 547	1 551	1 551	1 551	1 551
Drift og forvaltning	30 323	27 752	28 064	26 542	26 549	26 490	26 490
Justering for fond/overføring til investering	-513		10				
Sum Drift og forvaltning	29 810	27 752	28 074	26 542	26 549	26 490	26 490
Selvkost	-140	511	844	629	432	336	171
Justering for fond/overføring til investering	302		-1 213	-1 082	-732	-336	-171
Sum Selvkost	162	511	-369	-453	-300	0	0
Rammetilskudd, skatt og finans	-9 453	-6 582	-4 396	-9 895	-10 090	-10 417	-11 281
Justering for fond/overføring til investering	792		41	59	41	29	23
Sum Rammetilskudd, skatt og finans	-8 661	-6 582	-4 355	-9 836	-10 049	-10 388	-11 258
Reservert for lønn/pensjon	-8 765	-2 621	-1 521	-1 759	-1 759	-1 759	-1 759
Justering for fond/overføring til investering							
Sum Reservert for lønn/pensjon	-8 765	-2 621	-1 521	-1 759	-1 759	-1 759	-1 759
Netto for alle enheter	225 590	234 969	240 679	243 283	244 159	240 981	240 953
Korrigert ramme for alle enheter	229 614	234 969	238 763	241 510	243 152	240 574	240 706

Kommentar: Korrigert ramme viser den rammen som hver enhet skal følges opp på. Det betyr at det er korrigert for bundne fond, og i regnskapet også for eventuelle disposisjonsfond og overføringer til investering som er innenfor enhetens egen fullmakt.

Det er et unntak fra dette, og det er opprinnelig budsjett 2021, som ble vedtatt på ukorrigerte netto rammer. Dette er imidlertid rettet opp i justert budsjett.

Bruk/avsetning fra og til fond i økonomiplanperioden:

Denne tabellen viser hvilke fond som er planlagt brukt i økonomiplanperioden:

Enhet	Fond	2022	2023	2024	2025
(alle tall i hele 1000)	Bundne driftsfond, bruk:				
Sentraladministrasjonen	Fondsmidler til kompetanseheving skole	-50	-50		
Sentraladministrasjonen	Etablering/tilpasning bolig	-100	-100	-100	-100
Kultur	Gards- og ættesoge	-166	-166		
Helse og familie	Familiesenter	-231			
Helse og familie	Psykolog – øremerket tilskudd	-203			
Selvkost	Vann	-564	-413	-109	-107
Selvkost	Avløp	-51	-55	-1	
Selvkost	Renovasjon			-33	-7
Selvkost	Feiing	-166	-7	-3	-3
Selvkost	Slam	-301	-297	-191	-54
Felles	Kraftfond	-948	-1 100	-700	-700
Sum bruk		-2 780	-2 188	-1 136	-971
	Bundne driftsfond, avsetning:				
Selvkost	Renovasjon		40		
Finans	Avsetning avkastning div fond	59	41	29	23
Felles	Kraftfond	905	921	931	936
Sum avsetning		964	1 001	960	959
Sum	Bundne driftsfond	-1 816	-1 187	-176	-12
	Disposisjonsfond, bruk:				
Felles	Pensjonsfond, bruk	-1 500			
	Disposisjonsfond, avsetning		609	184	238
Sum		-1 500	609	184	238

Økonomisk oversikt drift etter art, budsjett og regnskapsforskriften §5-6

§ 5-6. Økonomisk oversikt etter art – drift								
Økonomiplan								
Tall i 1000 kroner	Regnskap 2020	Opprinnelig budsjett	Regulert budsjett 2021	Økonomiplan 2022	Økonomiplan 2023	Økonomiplan 2024	Økonomiplan 2025	
Driftsinntekter								
Rammetilskudd	-147 207	-147 969	-149 688	-149 400	-149 300	-149 300	-149 900	
Inntekts- og formuesskatt	-86 714	-87 350	-89 950	-93 500	-93 500	-93 500	-93 500	
Eiendomsskatt	-3 238	-3 700	-3 940	-4 360	-4 560	-4 960	-4 960	
Andre skatteinntekter	-1 869	-1 822	-1 872	-1 947	-1 947	-1 947	-1 947	
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-11 128	-8 557	-8 557	-7 427	-7 789	-8 138	-8 407	
Overføringer og tilskudd fra andre	-48 301	-26 096	-26 322	-24 887	-24 050	-23 870	-23 870	
Brukerbetalinger	-10 436	-11 051	-11 051	-11 545	-12 145	-11 945	-11 695	
Salgs- og leieinntekter	-33 971	-35 193	-35 446	-36 682	-37 564	-38 519	-40 096	
Sum driftsinntekter	-342 865	-321 738	-326 825	-329 748	-330 855	-332 179	-334 375	
Driftsutgifter								
Lønnsutgifter	183 040	176 214	175 421	181 187	182 302	181 679	181 490	
Sosiale utgifter	37 081	40 370	40 210	44 309	44 235	44 033	43 941	
Kjøp av varer og tjenester	87 892	79 188	81 444	86 546	86 605	85 405	87 266	
Overføringer og tilskudd til andre	21 091	19 872	24 758	11 454	12 216	11 981	11 981	
Avskrivninger	15 425	15 500	15 500	17 500	17 500	17 500	17 500	
Sum driftsutgifter	344 527	331 144	337 332	340 996	342 858	340 597	342 178	
Brutto driftsresultat	1 662	9 406	10 507	11 248	12 003	8 418	7 802	
Finansinntekter/Finansutgifter								
Renteinntekter	-1 439	-1 039	-1 039	-1 985	-2 615	-3 015	-3 140	
Utbytter	-9 419	-3 636	-4 973	-5 330	-10 796	-8 122	-8 122	
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0	0	0	0	
Renteutgifter	5 386	3 724	3 824	5 535	7 165	8 105	8 515	
Avdrag på lån	10 222	10 865	11 146	11 100	11 846	12 106	12 218	
Netto finansutgifter	4 751	9 914	8 958	9 320	5 600	9 074	9 471	
Motpost avskrivninger	-15 425	-15 500	-15 500	-17 500	-17 500	-17 500	-17 500	
Netto driftsresultat	-9 012	3 820	3 965	3 068	103	-8	-227	
Disponering eller dekning av netto driftsresultat:								
Overføring til investering	14 445	810	998	248	475	0	0	
Avsetning til bundne driftsfond	1 489	953	953	964	1 001	960	959	
Bruk av bundne driftsfond		-2 734	-3 067	-2 780	-2 188	-1 136	-971	
Avsetning til disposisjonsfond	-5 612	0	0	0	609	184	238	
Bruk av disposisjonsfond		-2 849	-2 849	-1 500	0	0	0	
Dekning av tidligere års merforbruk	-1 310	0	0	0	0	0	0	
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	9 012	-3 820	-3 965	-3 068	-103	8	226	
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0	0	0	0	
Kontrollsum art 980 Regnskapsmessig merforbruk	0	0	0	0	0	0	0	

Kommentar: Forskriftsrapporten viser ukorrigert netto driftsresultat, som er negativt med 3,068 mill i 2022. Det vises til innledningen til talldelen for ytterligere kommentarer og utdypning når det gjelder netto driftsresultat.

Bevilgningsoversikter – investering, budsjett- og regnskapsforskriften, §5-5, 1. ledd

§ 5-5. Bevilgningsoversikter – investering Økonomiplan

Tall i 1000 kroner	Regnskap 2020	Opprinnelig budsjett	Regulert budsjett 2021	Økonomiplan 2022	Økonomiplan 2023	Økonomiplan 2024	Økonomiplan 2025
Investeringsutgifter							
Investeringer i varige driftsmidler	74 763	27 275	27 976	20 844	4 388	14 388	14 388
Tilskudd til andres investeringer	153	153	153	153	153	153	153
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	676	750	750	650	650	650	650
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	0	0	0	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	75 591	28 178	28 879	21 646	5 190	15 190	15 190
Investeringsinntekter							
Kompensasjon for merverdiavgift	-14 833	-4 778	-4 803	-3 492	-201	-201	-201
Tilskudd fra andre	-5 110	-85	-85	-85	-1 585	-85	-85
Salg av varige driftsmidler	-451	-200	-936	-200	-200	-325	-325
Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	0	0	0	0	0
Utdeling fra selskaper	0	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-30	-1 380	-1 380	-3 280	-30	-30	-30
Bruk av lån	-39 554	-21 000	-22 500	-14 200	-3 000	-14 850	-14 850
Sum investeringsinntekter	-59 977	-27 443	-29 704	-21 256	-5 015	-15 490	-15 490
Videreutlån							
Videreutlån	2 625	5 000	5 000	7 500	5 000	5 000	5 000
Bruk av lån til videreutlån	-2 625	-5 000	-5 000	-7 500	-5 000	-5 000	-5 000
Avdrag på lån til videreutlån	2 090	1 337	1 337	1 507	1 676	1 845	2 004
Mottatte avdrag på videreutlån	-1 194	-1 262	-1 262	-1 257	-1 376	-1 545	-1 704
Netto utgifter videreutlån	895	75	75	250	300	300	300
Overføring fra drift og netto avsetninger							
Overføring fra drift	-14 445	-810	-998	-248	-475	0	0
Avsetning til bundne investeringsfond	614	0	0	0	0	0	0
Bruk av bundne investeringsfond	-931	0	0	-392	0	0	0
Avsetning til ubundet investeringsfond	0	0	0	0	0	0	0
Bruk av ubundet investeringsfond	0	0	0	0	0	0	0
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	1 748	0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-14 761	-810	750	-640	-475	0	0
Fremført til inndekning i senere år (udekket beløp)	1 748	0	0	0	0	0	0
Kontrollsum art 980 Regnskapsmessig merforbruk	-1 748	0	0	0	0	0	0
Overføring til fordeling (§5-5, andre ledd)							
Inntekter til fordeling	0	0	0	0	0	0	0
Utgifter til fordeling	75 591	28 178	28 879	21 646	5 190	15 190	15 190
Sum til fordeling (netto)	75 591	28 178	28 879	21 646	5 190	15 190	15 190

Alle beløpene som ligger under videreutlån gjelder startlån.

Salg av varige driftsmidler i økonomiplanen (0,200 mill i 2022) er budsjettert tomtesalg. Dette varierer mellom år, og er vanskelig å budsjettere. Det legges derfor inn en liten sum hvert år.

Mottatte avdrag på utlån gjelder:

- 1.350 mill i 2022 gjelder salg Oddeskogen
- 1,900 mill i 2022 gjelder tilbakebetaling av byggelån Otra il, som skal komme mår spillemidler blir utbetalt.
- 0,030 mill per år gjelder avdrag på utlån i forbindelse med utbygging av vannverk i Flatebygd.

Tilskudd fra andre:

- 0,085 per år gjelder justeringsavtale merverdiavgift Hornåsen.
- 1,500 mill i 2023 gjelder spillemidler for nærmiljøanlegg Evje-skolene. Investeringen er i 2022, men spillemidlene er lagt inn som inntekt året etter.

Økonomiplan til fordeling, budsjett og regnskapsforskriften §5-5, 2. ledd

Tall i 1000 kroner	Regnskap 2020	Opprinnelig budsjett	Regulert budsjett 2021	Økonomiplan 2022	Økonomiplan 2023	Økonomiplan 2024	Økonomiplan 2025
Fra bevilgningsoversikt:							
Netto investeringer til fordeling:	75 591	28 178	28 879	21 646	5 190	15 190	15 190
Fordeling på prosjekt							
Universell utforming inngang	0	500	500	0	0	0	0
lkt i skolen - satsning fra 2010	312	325	325	325	325	325	325
Elevep'er Hornes	103	0	0	0	0	0	0
Elevep'er Evje bsk	142	0	0	0	0	0	0
Nærmiljøanlegg Evjeskolene	0	0	0	6 875	0	0	0
Renovering Evje barneskole	66 111	0	0	0	0	0	0
Inventar Evje bsk	1 799	0	0	0	0	0	0
Renovering Evje ungdomsskole	0	20 200	0	0	0	0	0
Inventar Evje usk	0	1 000	1 000	0	0	0	0
Uteområde Hornes barneskole	158	0	0	0	0	0	0
Renovering ungdomsskole	1 263	0	20 200	0	0	0	0
Nytt toalett Oddeskogen bhg	161	0	0	0	0	0	0
Opparbeiding og apparater Uteområde	0	0	125	0	0	0	0
Oppgradering Evjeheimen 2020 - lege	2 332	0	0	0	0	0	0
Elektroniske dørlåser	522	0	0	0	0	0	0
Alarmserver - Hornesheimen	142	0	0	0	0	0	0
Ny vannledning Røyrkilen	13	0	576	0	0	0	0
Aggregat vannverket	308	0	0	0	0	0	0
Biologisk trinn renseanlegg	0	0	0	0	0	10 000	10 000
ikke spes va i økonomiplanen	0	3 750	3 750	3 750	3 750	3 750	3 750
Renovering Idrettsbygg	611	0	0	0	0	0	0
Parkering Alfred Uglands vei	0	0	0	938	0	0	0
Trafikksikkerhetsplan	0	0	0	313	313	313	313
Fornytelse maskinpark fra 19	0	1 500	1 500	2 394	0	0	0
Brøyteplog	119	0	0	0	0	0	0
Garasje Røyrkilen	323	0	0	0	0	0	0
Ford Transit varebil	130	0	0	0	0	0	0
Brannstasjonen: Garasje	214	0	0	0	0	0	0
Brannstasjonen: Utvidelse 2022	0	0	0	6 250	0	0	0
Egenkapitalkrav KLP	676	750	750	650	650	650	650
Hornåsen byggfelt, utbyggingsavtale	153	153	153	153	153	153	153
Sum fordelt	75 591	28 178	28 879	21 646	5 190	15 190	15 190

Tilskudd til andres investeringer, investeringer i aksjer og andeler, og utlån av egne midler, budsjett og regnskapsforskriften §5-5, 2. ledd

Tilskudd til andres investeringer							
Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-5, 2. ledd							
Beløp i 1000 kr	Regnskap 20	Opprinnelig budsjett 21	Revidert budsjett 21	Økonomiplan 22	Økonomiplan 23	Økonomiplan 24	Økonomiplan 25
	153	153	153	153	153	153	153
Investeringer i aksjer							
Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-5, 2. ledd							
Beløp i 1000 kr	Regnskap 20	Opprinnelig budsjett 21	Revidert budsjett 21	Økonomiplan 22	Økonomiplan 23	Økonomiplan 24	Økonomiplan 25
	676	750	750	650	650	650	650

Tilskudd til andres investeringer: Det som framkommer her, er utbyggingsavtale Hornåsen. Det er ikke en utgift for kommunen, men havner regnskapsmessig som et tilskudd.

Investeringer i aksjer og andeler gjelder egenkapitaltilskudd klp.

TEKSTDEL BUDSJETT 2022 OG ØKONOMIPLAN 2022 – 2025

Innledende kommentarer

Det legges fram felles tekstdel/saksutredning for årsbudsjett 2022 og økonomiplan 2022 – 2025. Årsbudsjettet er første år av økonomiplanen.

Kommunestyret vedtar rammer for kommunens enheter i henhold til økonomireglementet. Detaljbudsjettet sendes ikke ut.

Kommuneplanens samfunnsdel er sydd sammen med økonomiplanen til et dokument. Ny samfunnsdel ble vedtatt i juni 2018. Vi har arbeidet med at det skal være sammenheng i planverket, slik at satsingsområder, mål, strategier og føringer som ligger i samfunnsdelen skal gjenspeiles i økonomiplanen og i årsbudsjettet. Det vises til eget kapittel vedrørende dette i saksframlegget.

Evje og Hornnes kommune vedtok finansielle måltall i september 2021, og der er netto driftsresultat omtalt. Det heter der: «*Administrasjonen bør legge fram et budsjettforslag med minimum 1, % netto driftsresultat.*» For 2022 er vi langt fra å nå dette målet, og ligger med minus. For de andre årene i økonomiplanen ligger netto driftsresultat rundt 0: Positivt med 0,33 % i 23, 0,06 i 24 og 0,07 % i 25. Dette er langt svakere enn det som er forsvarlig, og hva vi må ha for å oppnå en sunnere budsjettbalanse framover. Vi kommer tilbake til netto driftsresultat.

Frie inntekter 2022 – utvikling for landet som helhet for Evje og Hornnes spesielt

Dette avsnittet sier litt om hva de frie inntektene skal dekke på landsbasis, og spesielt om utviklingen i Evje og Hornnes kommune. Dette er ut fra føringene i framlagt statsbudsjett fra Solberg-regjeringen. Det er så kommentert hvilke endringer som kom med Støre-regjeringens forslag. Det kan skje endringer i behandlingen av statsbudsjettet.

Vekst i frie inntekter for kommunesektoren da Solberg regjeringen la fram sitt forslag var 2 milliarder, 1,6 mrd til kommunene og 0,4 til fylkeskommunene. Veksten var i tråd med det som ble varslet i kommuneproposisjonen, men i nedre intervallgrense.

Tabellen under sier litt om hva veksten skal dekke, også sett opp mot kommuneproposisjonen som kom i mai i år.

Økt handlingsrom (reell vekst)	Kommprp. 22	Statsbud. 22	Herav kommunene	Herav fylkeskommunene
Realvekst i frie inntekter	2,0	2,0	1,6	0,4
Merkostnader demografi*	-0,9 (-1,2)	-0,8	-0,6	-0,4
Merkostnader pensjon**	-0,6	-0,4	-0,4	
Satsinger innen veksten i frie inntekter	?	-0,2	-0,2	
Økt handlingsrom	0,5	0,5	0,4	

*Teknisk beregningsutvalg har foretatt beregninger som viser at kommunesektoren kan få merutgifter på ca 1,2 mrd i 2022 knyttet til demografisk utvikling. Herunder er 0,9 mrd knyttet til tjenester som finansieres av frie inntekter, fordelt med knappe 0,6 mrd på kommunene og 0,4 mrd på fylkeskommunene.

** Med oppdaterte beregninger anslås det nå en vekst i samlede pensjonskostnader på 0,4 mrd i 2022, noe lavere enn det som ble anslått i vår. Anslaget er beheftet med stor usikkerhet.

Økt handlingsrom skulle dermed være 0,5 mrd. for kommunene samlet.

Kommunal deflator (lønns og prisvekst) er satt til 2,5 % for 2022, herav er det en forventet lønnsvekst på 3,2%, mens prisvekst er anslått til 1,6 %.

Når det gjelder vekst i frie inntekter, er det slik at etter oppgavekorrigering i inneværende år kommer Evje og Hornnes kommune ut med en vekst på 0,9 %. Snittet for Agder er 1,7 % og for landet 1,5%. Det kan da se ut som om hele landet kommer ut med en vekst under deflator. Men her kommer det an på hva man sammenligner med. Staten sammenligner med revidert nasjonalbudsjett i vår, og da blir veksten en annen. Men dersom vi sammenligner med forventede inntekter i år, og korrejerer for oppgaver som endrer seg fra 2021 til 2022, kommer Evje og Hornnes kommune altså ut med en vekst på 0,9 %.

Grunnen til at veksten for Evje og Hornnes ligger godt under både Agder og landet, er for en stor del at vi har nedgang i kostnadsnøkkelen. Det betyr at kommunen fra 2021 til 2022 skal bli rimeligere å drive, på grunn av sammensetning av befolkning med videre. Totalt sett er det beregnet en nedgang i kostnadsindeksen på 1,45 %. For 2022 er det beregnet at vi er 11,40% dyrere å drive enn gjennomsnittskommunen, mens vi i 2021 ligger 12,85 % over landet. Det som får utslag hos oss, er særlig pleie og omsorg. Dette er en faktor med en tung vekt inn i kostnadsnøkkelen, og her er det beregnet at vi skal bli 5,46 % rimeligere å drive fra 2021 til 2022. På barnehage skal vi bli 1,91 % rimeligere fra 21 til 22. For å komme fram til dette, brukes folketall 01.07.20 opp mot folketall 01.07.21. Vi ser da at når det gjelder pleie og omsorg, var det 01.07.20 42 personer over 90 år og 142 personer mellom 80 og 89. Per 01.01.21 var det 35 personer over 90 år, og 135 personer i gruppen 80 til 89. Det betyr en nedgang på 7 personer over 90, og på 7 personer mellom 80 til 89, totalt 14 personer. Dette får store utslag på kostnadsnøkkelen, og gir isolert sett en inntektsnedgang på ca 3,25 mill. Isolert sett, med alle utslag på kostnadsnøkkelen, taper vi ca 3 mill på utgiftsutjevneende tilskudd.

Den store nedgangen Evje og Hornnes har gjør at vi for første gang kommer inn under inntektsgarantiordningen (INGAR). Inntektsgarantiordningen skal sikre at ingen kommuner har en beregnet vekst i rammetilskuddet fra ett år til det neste, som er mer enn 400 kroner per innbygger under beregnet vekst på landsbasis. Alle kommuner er med og finansierer dette, og trekkes kr 48,- per innbygger. Gjennom denne ordningen får vi i 2022 kr 162 000,-.

Når det gjelder ordinært skjønn fra statsforvalteren er det for 2022 tildelt kr 260 000,-, mot 190 000,- i 2021.

Endringer fra Støre-regjeringen

Det ble lagt inn ekstra midler til kommunene, i størrelsesorden rundt 2 mrd. Dette gir oss en høyere vekst og gir økt skatt/rammetilskudd på til sammen 2,100 mill i 2022. Det ligger fortsatt an til at vi får midler gjennom Ingar, for økte inntekter endrer ikke det faktum at vi fortsatt ligger under beregnet vekst på landsbasis. Inne i denne summen ligger grunneskoletilskudd, som har kommet inn med kr 500 000,- per grunnskole.

Satsinger innenfor veksten i frie inntekter, korreksjoner av/særskilte fordelinger i rammetilskuddet

Under dette avsnittet omtaler vi endringer som det er viktig å være klar over på grunn av kommunens framtidige drift og økonomi. En av de aller største endringene er barnevernsreformen, som har store konsekvenser for kommunene. Vi tar derfor en gjennomgang av den først.

Barnevernsreformen

Barnevernsreformen, også kalt oppvekstreformen, trer i kraft fra 01.01.2022. Det overordnede målet med reformen er et bedre barnevern der tjenestetilbudet skal kunne tilpasses lokale behov. Kommunene skal få økt faglig og økonomisk ansvar. Målene nås best gjennom endringer i hele oppvekstsektoren, og kommunene skal gis incentiver og muligheter til mer forebygging og samarbeid på tvers av tjenester.

Målene kan oppsummeres slik:

- Kommunene skal styrke arbeidet med tidlig innsats og forebygging
- Hjelpen skal bli bedre tilpasset barn og familiers behov
- Rettsikkerheten til barn og familier skal bli godt ivaretatt
- Ressursbruken og oppgaveløsningen i barnevernet skal bli mer effektiv

Tanken er at man skal bort fra «behandling» og over til forebygging.

For å oppnå dette overføres det midler til kommunene, samtidig som kommunene får økt finansieringsansvar for barnevernstiltak. Kommunene får fullt økonomisk ansvar for ordinære fosterhjem, og det blir økte kommunale egenandeler for bruk av spesialiserte hjelpetiltak, spesialiserte fosterhjem, institusjoner og akuttiltak.

For å gjennomføre reformen overføres det følgende midler til kommunene:

- 655 mill går inn i rammetilskuddet og fordeles etter barnevernsnøkkelen.
- 655 mill fordeles til kommunene etter en særskilt fordeling. Denne særskilte fordelingen går ut fra kommunens bruk av statlige tilbud (institusjon med videre.)
- 52,5 mill gjelder økte kompetansekrav i barnevernet og går inn i rammetilskuddet og fordeles etter barnevernsnøkkelen.
- Det har vært øremerkede tilskudd til stillinger i barnevernet. Dette er i alt 841,12 mill, og disse går også inn i rammetilskuddet og fordeles etter barnevernsnøkkelen.

Det er uttalt at reformen kan få uheldige utslag for noen kommuner, avhengig av deres bruk av barnevernstiltak. Statsforvalteren kan derfor ta hensyn til dette ved fordeling av tilbakeholdte skjønnsmidler. Dette antas likevel å være en forholdsvis liten pott til fordeling.

Dersom vi ser på lokale utslag for Evje og Hornnes kommune, kan vi si følgende:

Gjennom rammetilskuddet er vi tilført:

Gjennom barnevernsnøkkelen, andel av 655 mill	kr 642 000,-.
Kompetanse krav barnevern, gjennom barnevernsnøkkelen	kr 42 000,-
Innløsning av øremerket tilskudd til stillinger barnevern	kr 677 000,-
Andel av særskilt fordeling 655 mill	kr 23 000,-
Totalt	kr 1 384 000,-

Så er spørsmålet hvilke kostnader vi reelt kan forvente oss å få. Dette vil selvsagt komme an på om vi har barn plassert i institusjon eller andre tiltak, men vi har hatt en dialog med barnevernet om dette, og kan komme med følgende anslag:

- Ca kr 800 000,- vil gå til inndekning av tidligere øremerket tilskudd som gjaldt vår kommune.
- Vi har her nå ikke sikre tall på hvor mye en institusjonsplass vil gå opp i kostnad. Men vi kan påregne at kostnaden kan gå opp med rundt 1 200 000,-. Per nå må vi ta høyde for en institusjonsplass.
- Refusjonsordning for forsterkede fosterhjem opphører også fra 01.01.22. Ved en gjennomgang av de siste 5 årene varierer det fra 1-3 barn som kommunen til enhver tid har hatt refusjon for. Pr dags dato har kommunen refusjon for 1 barn. Det utgjør ca 25.000,- pr mnd. Per år vil dette medføre en økt kostnad for Evje og Hornnes på kr 300.000,- med et anslag på ett barn i ordningen.
- Barnevernet får nye oppgaver/økt ansvar for oppgaver. Dette gjelder ansvar for hjelpetiltak, veiledning, opplæring og rekruttering av fosterhjem. Det er også økte krav til tjenesten på grunn av dommer i Den europeiske menneskerettighetsdomstolen og høyesterett. På bakgrunn av dette blir det også behov for økt veiledning og ledelse. Midt-Agder barnevern har anslått at de totalt sett vil trenge tre nye årsverk, og at Evje og Hornnes kommunes andel av dette utgjør 17,5 %, eller en kostnad på rundt 400 000,-.

Dersom man legger sammen dette, vil man se at total kostnadsøkning på 2,700 mill forutsatt et barn på hver av de to ordningene, altså et langt høyere beløp enn det vi blir kompensert for.

Så er det også slik at barnevernsutgiftene (tiltak i barnevernet) har hatt en kraftig stigning i inneværende år. Vi kommer tilbake til totale forventede utgifter når vi skal gå gjennom interkommunale enheter.

Andre satsinger og korreksjoner i rammetilskuddet

I forbindelse med beregning av rammetilskuddet til kommunene blir det foretatt diverse korreksjoner, og disse har utslag på våre inntekter.

Barnevernsreformen er allerede omtalt, her vises noen av de andre utslagene i vår ramme på grunn av disse korreksjonene (listen er ikke uttømmende, men dette er de korreksjonene som gir størst utslag):

Økning av ramme:

- Midler til barnekoordinator	kr 80 000,-
- Forvaltning av nasjonale e-helseløsninger	kr 257 000,-
- Redusert makspris i barnehage	kr 188 000,-
- Implementering av rusreformen	kr 72 000,-
- Basistilskudd til fastleger	kr 102 000,-
- Dagsats tiltakspenger	kr 50 000,-

Reduksjon av ramme:

- Statlig/private skoler, endring i elevtallet	- kr 94 000,-
- Nedjustert pensjonspåslag til private barnehager	- kr 224 000,-
- Nominell videreføring av kapitaltilskudd privat barnehage-	kr 182 000,-

I tillegg er det også noen saker som er gitt særskilt fordeling i rammetilskuddet. Det gjelder utenom kompensasjon for ansvarsovertakelse for vår kommune helsestasjons- og skolehelsetjeneste. Når det gjelder helsestasjons- og skolehelsetjeneste utgjør summen for Evje og Hornnes kommune kr 686 000,-. Den totale økningen som er tilført gjennom flere år er blitt innarbeidet i våre budsjetter. Når vi ser på kostra-statistikk for 2020, ser vi at vi ligger over landet og også litt over vår kostragruppe når det gjelder avtalte årsverk i helsestasjons- og skolehelsetjenesten, slik at vi mener å ha oppfylt intensjonene med denne tildelingen.

Når det gjelder ekstra inntekter vedrørende covid-19-pandemien, utgår disse fra og med 2022. Det er heller ikke budsjettert med spesielle utgifter til covid.19 i 2022. Dette må vi komme tilbake til utover i året, når vi ser hva realitetene blir.

Kunnskapsdepartementet

I 2022 er det som lagt inn lagt inn 0,2 mrd. til satsinger innenfor veksten i frie inntekter. Dette er da midler som ikke er øremerket, men der det er forventet bruk inn mot et område – «midler med bruksanvisning.»

0,1 mrd av dette er midler som skal legges til rette for flere barnehagelærere i grunnbemanningen. Vår andel av dette er beregnet til kr 60 000,-. Vi har ikke gitt noen økning til enhet for barnehage vedrørende dette. Vi har per dags dato en dekning i tråd med barnehageloven med forskrifter når det gjelder barnehagelærere, og vurderer ikke at å tilføre kr 60 000,- vil få effekt i form av flere barnehagelærere.

Pensjonspåslaget til private barnehager er nedjustert. Her er det etter forslag fra Støre-regjeringen nå slik at vi er trukket kr 224 000,- i rammetilskuddet. Samtidig er vi tilført kr 188 000,- fordi makspris i barnehage skal gå ned fra august 2022, fra kr 3 315,- til kr 3 050,-. Vårt inntektstap i kommunale barnehager er beregnet til mellom 130 – 140 000,- kr, mens utgiftene vi sparer på pensjonspåslaget for vår del er svært beskjedne, da vi kun har en liten privat barnehage. Det samme vil gjelde nominell videreføring av kapitaltilskuddet i private barnehager.

Det er også et trekk i rammetilskuddet fordi det er endring (økning) i elevtallet i private/statlige skoler.

Helse og omsorgsdepartementet

0,1 mrd på er lagt inn til barn og unges psykiske helse. Også her er vår andel beregnet til kr 60 000,-. På dette området kunne vi også i 2021 identifisere en sum som ble lagt inn som økning, kr 80 000,-. Vi vurderte det da slik at det hadde vært en vekst innenfor tjenestene som gjelder psykisk helse og rus de siste årene, og at midlene gikk til å finansiere dette. For 2022 er den samme vurderingen gjeldende, og det igangsettes ikke nye tiltak på grunn av tilført sum på kr 60 000,-.

Barnekoordinator blir lovpålagt fra august 2022, og vi må vurdere hvordan vi skal organisere denne tjenesten i vår kommune, i forhold til det allerede eksisterende tilbudet. Dette er en ordning som gir rettigheter til familier som har eller venter barn med alvorlig sykdom, skade eller nedsatt funksjonsevne, og som vil ha behov for langvarige og sammensatte eller koordinerte helse- og omsorgstjenester og andre velferdstjenester.

Midler til forvaltning av nasjonale e-helse-løsninger innbefatter pålegg om å ta i bruk og betalingsplikt for nasjonale løsninger til elektroniske løsninger, nasjonal kjernejournal, helsenorge.no og helsenettet. Her har det vært innspill fra kommunene og ks om at kommunene vil kunne få kostnader som de i liten grad har mulighet til å påvirke eller hente gevinster fra.

Implementering av rusreformen betyr at det skal være rådgivende enheter i kommunene. Dette må vi også se opp mot og implementere i det tjenestetilbudet vi allerede har.

Når det gjelder økt basistilskudd til leger, har ikke vi lenger leger som mottar basistilskudd, ettersom de nå er kommunalt. Årsaken til å øke basistilskuddet er å bedre rekrutteringen til og stabiliteten i fastlegetjenesten.

Andre departement

Når det gjelder dagsats tiltakspenger, er kommunene tilført midler fordi dagsatsen for personer på tiltak gjennom NAV reduseres. Dette er statlige utgifter, og når satsene her reduseres, er kommunenes utgifter til sosialhjelp antatt å øke. Det er derfor tilført midler.

Ressurskrevende brukere

Når det gjelder ressurskrevende brukere, er dette enkeltbrukere som har en høy kostnad for hver kommune, og der man utover en egenandel (innslagspunkt) får refundert 80 % av lønnsutgiftene. Her vet vi ikke sikkert hvordan det blir for 2022. For 2021 er det i statsbudsjettet lagt opp til at innslagspunktet reguleres for lønnsvekst i år. Solberg-regjeringen hadde lagt opp til en økning på kr 50 000,- utover ordinær inntektsvekst på innslagspunktet, men dette er foreslått fjernet av ny regjering.

Innslagspunktet for 2021 er etter dette 1 470 000,-. Inntil denne summen må kommunen bære alle utgiftene selv. Kommer en utover denne summen dekker staten 80 % av lønnsutgiftene til brukeren.

Evje og Hornnes kommune har kun budsjettet med 450 000,- i inntekt på denne ordningen i 2022.

Gradert basistilskudd

Alle kommuner har et basistilskudd i bunnen av sin ramme, som er likt uavhengig av størrelsen på kommunen. Dette er for 2022 beregnet til 18,475 mill. Basistilskuddet tar utgangspunkt i et strukturkriterium (km) – hvor mange km i gjennomsnitt innbyggerne i kommunen må reise for å møte 5 000 andre personer. Nivåer over den øvre grenseverdien på strukturkriteriet (25,815 km var det i 2018, og det er trolig ikke mye endret) gir full kompensasjonen for smådriftsulemper – dvs. fortsatt fullt basistilskudd. Lavere nivå på strukturkriteriet gis en gradvis reduksjon i kompensasjonen. Alle kommuner får et gradert basiskriteriet mellom 0,5 og 1.

Evje og Hornnes kommune har gradert basistilskudd og får 0,75 av et fullt basistilskudd. Det utgjør for 2022 i overkant av 4,600 mill som vi blir trukket for. Regjeringen har i Hurdalsplattformen blant annet sagt at de vil fjerne delene i inntektssystemet som straffer kommuner som ikke slår seg sammen. Om det vil skje noe i forhold til basistilskuddet vet vi ikke, men det er i alle fall et trekk som kommer som følge av at vi ikke har slått oss sammen med noen av nabokommunene. Det kan i denne sammenheng nevnes at både Bygland og Åseral har fullt basistilskudd.

Andre overordnede temaer

Eiendomsskatt, konsesjonsavgift, konsesjonskraft og naturressursskatt

I Evje og Hornnes kommune er det eiendomsskatt iht. eiendomsskatteloven 3c: *"berre på kraftverk, vindkraftverk, kraftnett og anlegg omfatta av særskattereglane for petroleum"*.

Vi har mottatt ikke eiendomsskattegrunnlaget for 2022 for kraftverkene, så tallene er foreløpig ukjente. På landsbasis vet vi at foreløpige tall fra skatteetaten viser at det samlede eiendomsskattegrunnlaget for store vannkraftanlegg (over 10 000 kVA) for skatteåret 2022 er ca. kr. 262,6 milliarder. Det innebærer en reduksjon på ca. kr. 31 milliarder fra skatteåret 2021, og gir en samlet reduksjon i kommunenes eiendomsskatteinntekter på ca. kr. 220 millioner fra 2021 til 2022 forutsatt en skattesats på 7 promille. Årsaken er den lave kraftprisen i 2020, som erstatter 2015 i snittberegningen.

Så er det slik at det vil bli eiendomsskatt allerede i 2022 vedr utbygging av Fennefossen, der det skal betales eiendomsskatt i forhold til investert kapital. Det kan også skje noe endring på takst vedr. nettet til Agder Energi i forbindelse med utbygging av ny trafostasjon på Evje. Ut fra dette har vi satt anslaget for eiendomsskatt i 2022 opp med i underkant av kr 400 000,- i forhold til inngang i 2021. Anslaget er usikkert, og her vil vi vite mer når vi mottar eiendomsskattelistene.

Når det gjelder utsikter framover, er det slik at utbygging av Fennefoss på sikt vil gi økte inntekter, og da særlig eiendomsskatt. I 2014 ble dette beregnet til 1 million. Vi har i økonomiplanen lagt inn økning i eiendomsskatten til med ytterligere kr 200 000,- i 2023 og deretter ytterligere kr 600 000,- fra 2024. Da er eiendomsskatten økt med 1 million.

Når det gjelder konsesjonskraftinntekter, har vi forholdt oss til prognose fra Konsesjonskraft IKS, der inntekten ligger på kr 850 000,- per år. Det er opp med kr 210 000,- i forhold til inneværende år. Når det gjelder utbyggingen av Fennefoss, ble det i 2014 beregnet at dette kunne gi inntekter på konsesjonskraft på ca kr 200 000,-, ut fra de priser som da forelå. I økonomiplanen er det av forsiktighetshensyn ikke lagt inn noe økning på dette området, og dette må vi komme tilbake til.

Konsesjonsavgifter er midler som er bundet opp mot næring og investering i infrastruktur. Det er ut fra regnskapet i 2020 budsjettet med 0,847 mill i inntekt i 2022. Om det skulle bli en økning her vil det ikke få effekt på kommunens budsjettbalanse, siden det er bundne midler. I utredningen om inntekter fra Fennefoss i 2014 ble det sagt at dette kunne utgjøre ca kr 50 000,-.

Når det gjelder naturressursskatt, der kommunen i 2020 mottok 1,022 mill, ble det i 2014 anslått at Fennefoss kraftverk kunne gi kr 580 000,- i naturressursskatt. Naturressursskatt er imidlertid gjenstand for utjevning gjennom det kommunale inntektssystemet. Det er derfor heller ikke lagt inn noen økning på dette området.

Det betyr at det som er lagt inn av økning på grunn av utbygging av Fennefossen, er lagt på eiendomsskatt. Det gjøres oppmerksom på at tallene som er brukt som grunnlag er gamle, og at det her vil skje endringer.

Kraftfond

Som nevnt i avsnittet over er det budsjettet med inntekter (konsesjonsavgifter) på kr 847 000,-, og avsetning til fond (da inklusiv avkastning på midlene) på kr 904 700,-, - mens det er budsjettet med bruk på 948 400,-. Det betyr en netto bruk på kr 43 700,-.

Midlene brukes i henhold til reglene vedr. kraftfond. De kan bl.a. brukes til å dekke renter og avdrag på investeringer som er gjort i tråd med fondets formål, til kommunal infrastruktur, og til å lønne næringsmedarbeider. Ut fra dette brukes kr 700 000,- av fondet, koblet opp mot utbetaling til Setesdal interpolitiske råd. Kr 248 400,- brukes opp mot kommunal infrastruktur og brukes til å finansiere overføring til investering.

Når det gjelder midler til næringstilskudd, vil Evjemoen Næringspark AS sette av kr 400 000,- til fond til å benytte til slike tilskudd. Kommunen legger derfor ikke inn midler til slike tilskudd i 2022.

Det ligger videre inne i økonomiplanen at vi bruker 1,100 mill av kraftfondet i 2023, hvorav 700 000,- som før er koblet opp mot utbetaling til Setesdal interpolitiske råd, og 400 000,- går til å finansiere overføring til investering (kommunal infrastruktur). For de to siste årene er det lagt opp til en årlig bruk på kun kr 700 000,- som gjelder overføring til Setesdal interpolitiske råd. Dersom kommunen igjen skal stille med midler til næringstilskudd, må vi komme tilbake til dette senere. Det vil være mulig å disponere noe mer av midlene til slikt formål.

Lønn, pensjon og prisvekst

Årslønnsvekst for 2022 er i statsbudsjettet anslått til 3,2 %. Overhenget er beregnet til 1,9 %. Dette er allerede innarbeidet i enhetenes budsjetter. Vi står da igjen med 1,3 %, hvorav glidning utgjør 0,2 – 0,3 %. Glidning skal også i det alt vesentlige være innarbeidet (ansiennitetsopprykk), så vi går ut fra en avsetning på 1,1 %, avsatt på sentral konto. Det er da satt av 2,200 mill.

Når det gjelder pensjonsutgiftene, skal vi ifølge prognoser betale ca 24,4 mill totalt til Kommunal landspensjonskasse (klp) og Statens pensjonskasse (spk). Kostnaden, etter at premieavviket er bokført, blir ca. 22,581 mill. Det er i underkant av 1,400 mill mer enn kostnad i 2021 dersom vi ser på opprinnelig budsjett for 2021, og drøye 1,600 mer enn prognose per september 2021.

Problemet med inntektsføring av premieavvik er at det kan bidra et regnskapsmessig mindreforbruk som kan settes av til fond, eller brukes direkte til formål i driftsregnskapet. Men ettersom dette er inntekter vi aldri vil få inn vil bruk av slikt fond eller mindreforbruk redusere likviditeten på sikt – vi kan bruke midler vi i prinsippet ikke har. Per 01.01.21 hadde vi satt av 13,859 mill. på pensjonsfond mens «fordringene» i balansen var 18,043 mill. Det er viktig å være klar over at fondet som er satt av uansett er et ordinært disposisjonsfond som kan brukes til andre formål behov.

Vi foreslår for øvrig noe bruk av fondet for 2022, vi kommer tilbake til dette under avsnittet som dreier seg om arbeidet med og saldering av budsjett og økonomiplan.

Prisvekst er beregnet til 1,6 %. Enhetene har ikke fått generell prisvekst kompensert.

Finans - renter og avdrag og utbytte

Avdragene er stigende i økonomiplanperioden, og er planlagt å gå opp fra 10,865 mill i inneværende år til 11,100 mill i 2022. I 2025 er det lagt inn avdrag på 12,218 mill.

Når det gjelder renteutgifter, forholder vi oss til Kommunalbankens prognoser for de flytende lånene. Renteanslaget er stigende i perioden:

2022	2023	2024	2025
1,81%	2,35 %	2,60 %	2,65 %

Renteutgifter ordinære lån (utenom startlån) er budsjettert med 4,890 mill i 2022. I 2025 er det budsjettert med 7,315 mill.

Økte renter gir også økte renteinntekter på våre innskudd. Mens vi i 2021 budsjetterte med kr 725 000,- i opprinnelig budsjett, er budsjettet for 2022 lagt på kr 1 350 000,-. I 2025 er budsjettet for renteinntekter 1,750 mill.

Når det gjelder utbytte fra Agder Energi, er utbytte for 2022 kjent, da det bygger på resultat for 2020. Resultatet det skal tas utgangspunkt i er 489 mill. Det gir et utbytte på 5 230 000,- fra Agder Energi i 2022.

For de kommende årene er det vanskeligere å vite. Per tredje kvartalsrapport i år har Agder Energi et resultat på 1 001 mill. Vi har for dette året lagt inn et resultat på 1 000 mill, noe som et utbytte på 10,696 mill i 2023. Gitt at dagens utbyttepolitikk står seg, og at Agder Energi ikke får et minusresultat i siste kvartal i år, vil dette utbyttet bli realisert.

For 2024 og 2025 har vi valgt å legge til grunn et resultat på 750 mill, noe som gir et utbytte på 8,022 mill med dagens utbyttepolitikk. Ser vi historisk på det har det vært disse resultatene:

2016	2017	2018	2019	2020	2021 (per sep)
738 mill	845 mill	874 mill	340 mill	489 mill	1 001 mill

Når man ser på disse tallene virker det ikke urealistisk med et resultat på 750 mill per år.

Det er i tillegg lagt inn kr 100 000,- per år i utbytte fra andre selskap. I 2021 var det et utbytte fra Setesdal bilruter på kr 108 630,-.

Startlån

For økonomiplanen legges det opp til et låneopptak vedrørende startlån på 7,500 mill i 2022, og deretter 5 mill per år. Vi budsjetterer med samme sum i videreutlån. Behovet for nytt låneopptak vurderes år for år, og man tar ikke nødvendigvis opp hele den budsjetterte summen.

I inneværende år er det lånt ut 1,343 per starten av november, og det gjenstår fortsatt nærmere 5,200 mill av tidligere opptatte lån som er disponible for utlån. I hele 2020 ble det lånt ut 2,625 mill. Så her er det lagt til grunn at antall utlån vil øke.

Utfordringer i budsjett og økonomiplan

Overordnede betingelser – befolkningsutvikling, skatt og rammetilskudd

Befolkningsutviklingen, og på sikt forskyvning mellom aldersgrupper, gir utfordringer for kommunen og for hvordan vi skal tenke når det gjelder tjenester framover.

Dersom vi framskriver folketallet for økonomiperioden ligger det nokså jevnt. Det betyr at vi har en svakere folkevekst enn landet.

Tabellen under viser hvordan befolkningen vil utvikle seg i økonomiplanperioden, også sett opp mot forventet prosentvis endring på landsbasis. (Vi gjør oppmerksom på at når det gjelder 2021, tror vi befolkningstallet vil ligge noe høyere enn i denne prognosen ved utgangen av året. Per starten av november viser folkeregisteret at det er 3642 innbyggere. Tabellen viser likevel tendenser)

Aldersgruppe	2021	2025	%-vis endring	%-vis endring landet
0-5	215	206	-9,65	-5,45
6-15	498	454	-8,65	-3,01
16-66	2 259	2 251	-0,66	1,54
67-79	474	510	8,74	11,80
80-89	143	173	29,10	22,52
90 +	38	34	-15	5,86
	3 627	3 628	-0,17	2,44

Selv om det hos oss er en nedgang i antall eldre over 90 år, er det i denne gruppen såpass få personer at det blir litt tilfeldige variasjoner. Vi ser at alt i alt blir det flere eldre, og færre barn og unge. Dette må på sikt gi utslag i hvordan kommunen skal sette sammen sitt tjenestetilbud.

Andre budsjettutfordringer

Hovedutfordringene vi ser for kommende år, er blant annet utgifter i barnevernet. Her regner vi med at utgiftene i budsjettet for 2022 må økes med ca 5,500 mill fra opprinnelig budsjett 2021 til budsjett 2022. (se videre omtale under innledning og under avsnitt om interkommunale samarbeid og annet eksternt.) I økonomiplanen har vi lagt inn at vi på sikt vil klare å redusere utgiftene noe på dette

området, og det er lagt inn 1,500 mindre til tiltak i barnevernet fra og med 2024. Men her er det stor usikkerhet.

Vi ser økende behov på områder innen helse og omsorg. Det er usikkerhet knyttet til utvikling både innen rus/psykiatri, rehabilitering, sosialhjelp og legetjeneste. En økende oppgaveportefølje med flere spesialiserte oppgaver og funksjoner er også utfordrende for en liten kommune.

I tillegg er det økende utgifter til renter og avdrag på bakgrunn av de siste årenes investeringer.

Arbeidet med og saldering av budsjettet for 2022/økonomiplanen 2022 - 2025

Det skal i budsjettet være et avsnitt som beskriver arbeidet med budsjettet fram til framlegget er klart.

Budsjettrundskrivet gikk ut i juni. Her ble hovedutfordringene med det kommende budsjettet gjennomgått, med økende oppgavemengde, økende gjeld og utgifter bundet opp mot eksterne samarbeid. Det ble også vist til at endringer i befolkningen, blant annet flere eldre, vil gi økte utgifter. I etterkant har det (som omtalt tidligere i dokumentet) vist seg at for budsjettåret 2022 har nedgang i antall eldre fra 21 til 22 gitt et nedtrekk i kommunens forventede utgifter og dermed også i kommunens inntekter. Det endrer ikke det faktum at over tid vil det bli flere eldre.

Det ble vist til hvilke punkter kommunestyret i budsjettet for 2021 vedtok utredet.

Det ble også slått fast at nye budsjettrammer skulle fastsettes ved at man først laget et budsjett med samme tjenestenivå som i dag, korrigert for naturlige svingninger i oppgaver (for eksempel antall brukere, bortfall av/økte tilskudd og så videre). Dette gir følgende oppsett for fastsettelse av nye rammer:

Budsjett 2021

+/- korrigerer for naturlige svingninger

+ lønnsvekst

+/- endringer i vedtatt økonomiplan/handlingsplan

+/- andre nødvendige justeringer, f.eks. på grunn av politiske vedtak

---

Rent framskrevet budsjett

- Innsparinger

=Nye budsjettrammer

Enhetene ble bedt om å vise hva det ville bety for den enkelte enhet med en innsparing på 1,5 %, som skulle komme i tillegg til eventuelt tidligere innsparinger. Sammen med forslagene skulle de levere inn en skriftlig beskrivelse av valgte tiltak, med konsekvenser. Enhetene fikk også beskjed om å se på sine inntekter like mye som utgifter. Beløpene til hver enhet/rammeområde var som følger:

Politisk styring og kontroll/Sentraladministrasjonen	kr 330 000
Kultur	kr 100 000
Hornnes barneskule	kr 210 000
Evje barneskule	kr 325 000
Evje ungdomsskole og voksenoppl.	kr 315 000
Enhet for barnehage	kr 365 000
Helse og familie	kr 900 000
Pleie og omsorg	kr 820 000
Lokalmedisinske tjenester	kr 55 000
Drift og forvaltning	kr 515 000
Sum	kr 3 935 000

Utover innsparingene ble enhetene bedt om å levere inn et budsjett som hadde samme tjenestenivå som i 2021. I praksis er det slik at samtidig som man foretar kostnadsreducerende grep, har man økninger av kostnader eller nye behov på andre områder. Dette gjør at istedenfor reell innsparing blir disse beløpene en omdisponering til andre formål. Man kan vise til at man har foretatt effektivisering

og innsparinger, men man har økning på andre områder som gjør at utgiftene ikke går ned. Effektiviseringen og innsparingene finansierer nye eller økede behov. Det er derfor utrolig viktig at man hvert år gjør en jobb med dette, og følger opp hvilke kostnader man kan ta ned, nettopp for å unngå store økninger i rammene.

Hvilke innsparinger som er foretatt på enhetene er beskrevet i den delen av budsjettframlegget der hver enkelt enhet gjennomgås.

Det er viktig å være klar over at et budsjett med samme tjenestenivå som i dag kan inneholde store naturlige svingninger som skyldes f.eks. flere eller færre brukere, elever, barnehagebarn osv. Det er også gråsoner mellom det som er naturlige svingninger og det som er innsparinger.

Etter at statsbudsjettet ble presentert, ble det tydelig at det var vanskelig å få budsjettet i balanse for 2022.

Før vi startet sluttsalderingen, så det slik ut:

Økonomiplanperioden	2022	2023	2024	2025
(alle tall i hele 1000)				
Underdekning	6 359			
Avsetning til disposisjonsfond		609	184	238

Fordi pensjonskostnadene er stigende, har kommunedirektøren valgt å budsjettere med bruk av pensjonsfond premieavvik. Ettersom premieavviket både i 2021 og 2022 er positivt, og man derfor i realiteten øker «fordringene» i balansen (som skal utgiftsføres igjen de neste årene), så er ikke dette en optimal løsning. Dette fondet skal i realiteten være en buffer for balanseførte verdier som skal utgiftsføres. Men det er likevel mulig å ta noe av dette fondet ved stigende pensjonskostnader, og vi legger inn 1,500 mill.

For å komme i balanse for 2022, ble hver enhet pålagt kutt. Størrelsen på kuttene ble vurdert ut fra flere faktorer.

- Hvordan har enhetene klart seg over tid i forhold til sin ramme? Hvor store enhetsfond har dette gitt enhetene, også sett opp mot enhetenes størrelse?
- Hvilken vekst har det vært fra 2021 til 2022 på hver enkelt enhet, og hva er bakgrunnen for denne veksten?
- Andre spesielle forhold? Her kan vi bl.a. nevne at som avsnittet om frie inntekter viser, skyldes store deler av nedgangen på kostnadsnøkkelen at det har blitt færre eldre, og det skal gjøre kommunen billigere å drive. Ut fra dette kan det være logisk å legge en større del av kuttet på omsorg.

Kuttene på de ulike enhetene er ikke lagt inn som bruk av fond, men som rene rammekutt. Dersom den økonomiske situasjonen bedres gjennom året, må man se på hvordan man skal håndtere dette.

I tabellen under ser man hvor store inntrekk som er gjort på de ulike rammeområdene. Man ser også saldo på enhetsfond per 01.01.21. Det er da viktig å være klar over at det har vært bruk av disse fondene i året som har gått. Skolene på Evje har brukt av sine fond i forbindelse med utbyggingen, så for eksempel for Evje ungdomsskule og vaksenopplæring kan det påregnes at fondet vil være redusert til ca 1,400 mill ved inngangen til 2022.

	Kutt fordelt	Enhetsfond 01.01.21
Sentraladministrasjonen	175 000	318 788
Enhet for Kultur	500 000	1 032 803
Hornnes barneskule	400 000	753 103
Evje barneskule	550 000	1 137 334
Evje ungdomsskule og vaksenopplæring	550 000	2 351 787
Enhet for barnehage	50 000	184 070
Enhet for helse	900 000	1 208 522

æEnhet for omsorg	1 734 200	3 191 430
Drift og forvaltning	0	136 600
Total sum	4 859 200	

Her følger en gjennomgang av vekst i enhetene, før og etter kutt. For å vise reell vekst fra 2021 til 2022, er det foretatt «oppgavekorrigering» av rammene i 2021, slik at man kan se reell vekst for enhetene. Det er for eksempel foretatt endringer i forbindelse med organisering av helse- og omsorgstjenestene. I praksis er det flyttet tjenester fra enhet for helse (tidligere helse og familie) til enhet for omsorg (tidligere pleie og omsorg) For å finne reell vekst for enhet for helse, har man derfor trukket ut fra 2021 de tjenestene som i 2022 er overført til enhet for omsorg, og i stedet lagt dem inn på enhet for omsorg.

Det er viktig å huske på, når man ser på denne tabellen, at endringene som ligger her gjenspeiler både naturlige svingninger, endring i oppgaver og så videre.

Tabellen under viser enhetenes rammer før og etter rammekutt:

Enhet	Korrigert Ramme 21	Ramme 22	Endring	Endring i %	Kutt ramme/ bruk fond	Ny ramme	Ny endring i %
Politiske styrings og kontrollorganer	2 458 900	2 499 700	40 800	1,66	0	2 499 700	1,66
Sentraladministrasjonen	18 048 900	18 759 700	710 800	3,94	-175 000	18 584 700	2,97
Kultur	5 145 900	5 366 300	220 400	4,28	-500 000	4 866 300	-5,43
Interkommunale samarbeid og annet eksternt	31 161 800	37 425 000	6 263 200	20,10	0	37 425 000	20,10
Homnes skule	13 015 800	13 353 800	338 000	2,60	-400 000	12 953 800	-0,48
Evje Bameskule	20 927 200	22 076 800	1 149 600	5,49	-550 000	21 526 800	2,87
Evje Ungdomsskule og voksenopplæring	19 705 700	20 157 100	451 400	2,29	-550 000	19 607 100	-0,50
Enhet for barnehage	18 814 200	19 287 600	473 400	2,52	-50 000	19 237 600	2,25
Enhet for helse	35 961 400	41 661 100	5 699 700	15,85	-900 000	40 761 100	13,35
Enhet for omsorg	48 380 100	49 736 700	1 356 600	2,80	-1 734 200	48 002 500	-0,78
Lokalmedisinske tjenester	1 547 065	1 550 965	3 900	0,25	0	1 550 965	0,25
Drift og forvaltning	26 484 035	26 542 435	58 400	0,22	0	26 542 435	0,22
Selvkost	-368 500	-452 800	-84 300	-22,88	0	-452 800	-22,88
Sum enheter	241 282 500	257 964 400	16 681 900	6,91		253 105 200	-4,90
Finans	-239 926 900	-249 846 300	-9 919 400	4,13	-1 500 000	-251 346 300	4,76
Reservert for lønn/pensjon	-4 720 500	-1 758 900	2 961 600	62,74		-1 758 900	62,74
Sum fellesområder	-244 647 400	-251 605 200	-6 957 800	2,84		-253 105 200	3,46
Sum totalt		6 359 200			-6 359 200	0	

Det er en kortvarig løsning å dekke underskudd med bruk og fond og gjennomføre kutt koblet opp mot fond. På sikt må balanse oppnås gjennom at man får kostnadene ned, eller øker inntektene.

I barnevern har vi hatt en svært stor vekst de siste årene, og fra og med 2024 har vi lagt til grunn at en har klart å få antall tiltak noe ned. Det er derfor lagt til grunn en utgift som er 1,500 mill lavere fra og med dette året. Vi ser imidlertid at kommunens økonomiske situasjon er slik at vi må jobbe med kostnadsreduksjon på mange områder. Kommunedirektøren kommer til å arbeide med dette gjennom 2022 for å kunne legge fram et budsjett i bedre balanse neste høst.

Mulighetsrom for å forbedre den økonomiske situasjonen

Tilpasninger kan gjøres på flere måter:

- Vi kan kutte på alle enheter og tjenester. Dette er en øvelse som vil bli vanskeligere og vanskeligere etterhvert, og på sikt vil det føre til at vi jevnt over yter dårligere tjenester.
- Vi kan forsøke å øke inntektene. Det mest opplagte og vanlige grepet på dette området, er å innføre eiendomsskatt. (Vi har per i dag bare eiendomsskatt på kraftverk med videre).
- Vi kan se på strukturelle tilpasninger av våre tjenester.
- Vi må forsøke å holde investeringene på et lavt nivå.

Når det gjelder strategien med å kutte på alle enheter og tjenester finnes det en smertegrense for hvor langt man kan og bør gå. Å tilpasse tjenestetilbudet år for år etter endring i antall brukere og type brukere, er noe vi alltid gjør. Det vil noen ganger gi høyere kostnader, men det vil også gi nedgang i kostnader i noen tilfeller. Det er imidlertid noe annet enn å gi et dårligere tilbud på mange områder for å forsøke å holde økonomien under kontroll. Vi kan (for eksempel) alltid kutte på vedlikehold av bygninger, men på sikt er dette en dårlig løsning.

Når det gjelder eiendomsskatt, er det et inntektspotensiale her. Dersom man skulle skattlegge bolig- og fritidseiendommer i kommunen, tok vi i 2021 et grovt overslag på at inntekten trolig kan ligge på 1 – 2 millioner det første året, med en promille eiendomsskatt. Dette kan økes år for år opp til 4 promille.

Når det gjelder strukturelle grep, kan man se på flere ting:

- Ikke lovpålagte tilbud (konsekvenser på andre områder må vurderes)
- Utvidet strategisk samarbeid med andre
- Strukturelle grep innen helse, omsorg og oppvekst.

Finansielle måltall i framlagt budsjett/økonomiplan

I september i 2021 ble det fastsatt finansielle måltall for Evje og Hornnes kommune. Vedtaket var som følger:

- Administrasjonen bør legge fram et budsjettforslag med minimum 1,00 % netto driftsresultat. Netto driftsresultat i denne sammenheng skal være korrigeret for bundne fond.
- I budsjettet bør minimum 15 % av utgiftene til investeringer finansieres via egenkapital, det vil si via fond, overføring fra drift eller salg av eiendom/andre inntekter i investeringsregnskapet. Tilskudd til konkrete investeringsprosjekter kommer i tillegg.
- Kommunens disposisjonsfond skal være på minimum 8,5 % av driftsinntekter.
- Lånegjeld (utenom startlån og finansielle leasingavtaler) bør være på maksimum 80 % av brutto driftsinntekter.

I måltallene er det altså tre «bør» og et «skal». «Skal» gjelder disposisjonsfond, da det vurderes som særdeles viktig å beholde disposisjonsfondene for å ha handlefrihet.

Her følger en gjennomgang av måltallene.

Netto driftsresultat

Teknisk beregningsutvalg, som er et partssammensatt utvalg som ser på kommunal og fylkeskommunal økonomi, anbefaler at kommunene minst bør ha et netto driftsresultat på 1,75 % for å sikre en bærekraftig økonomi i kommunene.

Grunnen til at vi la oss på 1 % i våre måltall, er at vi så på KS sin modell for beregning av anbefaling for netto driftsresultat og disposisjonsfond. Dette er en modell som beregner hvordan vi bør ligge an for å holde en stabil tjenesteproduksjon, og med tallene vi hadde i økonomiplanen for 2020 – 2023 kom vi fram til 1 %. I etterkant av dette vedtaket er anslaget for investeringer økt noe, uten at vi har beregnet på nytt. Økte investeringer vil gi økt krav til netto driftsresultat, så trolig bør vi ligge noe høyere nå. Det bør tas en revurdering av kommunens måltall i løpet av 2022.

Vi bør i alle fall minst bør ha 1 %, helst mer, i netto driftsresultat dersom man ser dette i gjennomsnitt over flere år. Enkeltår med spesielle utfordringer kan selvsagt avvike fra normen. Det er viktig over tid å legge fram et budsjett som har buffere som kan brukes gjennom året, og som gjør at en har muligheten til å sette av til fond både til investeringer og framtidige driftsutfordringer.

Økonomiplanen vi legger fram oppfyller ikke dette kravet. Tabellen under viser tallene i økonomiplanperioden:

Netto driftsresultat	2022	2023	2024	2025
Netto driftsresultat korr for bundne fond:	-1 252	1 084	184	239
Netto driftsresultat i %	-0,38	0,33	0,06	0,07

For 2022 er det et usikkert tall, som ser bedre ut enn det som kan bli realiteten. Dette er fordi kutt på enhetene foreløpig ikke er lagt inn som bruk av fond. Den er lagt som en minus på hver enhet, i

henhold til tabell vist tidligere i økonomiplanen, totalt 4,859 mill. Dersom vi påregner at enhetene må bruke av fond til å dekke inn hele kuttet, blir netto driftsresultat totalt negativt med 1,85 % (6,111 mill).

Dersom vi korrigerer også for premieavvik på pensjon, som har en netto inntekt på 0,958 mill i 2022, blir det en ytterligere forverring.

Økende utgifter på en del av våre tjenesteområder og økende gjeldsbyrde bidrar til det lave resultatet. Kommunen må være forberedt på at handlingsrommet blir lite i årene framover, og dersom man skal oppnå bedring må man i tillegg til større grep holde investeringene så lave som mulig i noen år framover.

Lån, egenkapital og disposisjonsfond

Med de investeringene som er lagt inn i økonomiplanen, er det lagt opp til følgende låneopptak framover (utenom startlån):

2022: 19,000 mill.
2023: 3,000 mill.
2024: 14,850 mill.
2025: 14,850 mill,

Tabellen under viser utvikling i lånegjeld med planlagte låneopptak i økonomiplanen (alle tall i hele 1000). Vi har korrigert for forventede innbetalinger vedr. fødsels- og sykepenger. Det har vi gjort fordi disse inntektene kommer med når man kontrollerer i etterkant for å se om man er innenfor handlingsregelen. Vi mener derfor det er logisk å regne dem med også i forkant. Tabellen viser også hvor mye vi finansierer med egenkapital i henhold til handlingsregelen, og også disposisjonsfond i prosent av driftsinntekter.

Gjeld i % av driftsinntekter	2022	2023	2024	2025
Totale inntekter*	339 748	340 855	342 179	344 375
Gjeld 01.01	273 940	277 050	268 204	270 948
+ lån	14 200	3 000	14 850	14 850
-avdrag	-11 090	-11 846	-12 106	-12 218
Gjeld 31.12	277 050	268 204	270 948	273 850
Gjeld i % av driftsinntekter	81,55	78,69	79,18	79,44
Disposisjonsfond i økonomiplanen				
Disposisjonsfond per 01.01:	32 000	25 641	26 250	26 434
Bruk disposisjonsfond	-6 359	0	0	0
Avsetning disposisjonsfond	0	609	184	238
Netto bruk/avsetning disposisjonsfond	-6 359	0	0	0
Disp.fond 31.12.	25 641	26 250	26 434	26 672
Disposisjonsfond i % av inntekter	7,55	7,72	7,76	7,77
Egenkapital i investeringer				
Overføring fra drift til investering	248	475	0	0
Annen egenkapital i investering	3 450	200	325	325
Total egenkapital i investering	3 698	675	325	325
Investeringsutgifter	17 898	3 675	15 175	15 175
Egenkapital i % av investeringer	20,66	18,37	2,14	2,14

*Totale inntekter er i tabellen korrigert med anslag på 10 mill for forventede syke/fødselspenger. Dette er ikke budsjettet, men blir med når man kontrollerer i etterkant, og tas derfor med her.

Når det gjelder gjeld i prosent av driftsinntekter, vil den, dersom vi klarer å holde oss til planlagt låneopptak, reelt sett ha en lavere prosent i 2023 – 2025. Dette er fordi det meste av gjelden allerede

er tatt opp, og dermed er i faste kroner, mens inntektene etter all sannsynlighet vil få en økning på grunn av prisstigning. Med låneopptaket slik det ligger nå er det kun i 2022 vi er over 80 %.

Vi har 20,66 % egenfinansiering i 2022, og 18,37 % i 2023. De to siste årene ligger vi langt under børkravet på 15 %. Grunnen til det er at vi har valgt å verne disposisjonsfondene, som er målkravet i de finansielle måltallene.

Når det gjelder 2022, er det lagt inn i investering at vi skal få tilbake byggelånet fra Otra il, og siste avdrag i forbindelse med salg Oddeskogen kommer inn. Dette er grunnen til at egenkapitalandelen dette året er såpass høy. I 2023 er det svært små investeringer, og overføring fra drift på 475 000,- i tillegg til tomtesalg på kr 200 000,- er nok til å gi en såpass høy grad av egenfinansiering.

Tabellen viser også forventet disposisjonsfond i prosent av driftsinntekter. Det er stor usikkerhet knyttet til anslag for disposisjonsfond per 01.01.22. I budsjettet er det lagt opp til bruk av fond, men vi ser at skatteinngangen på landsbasis er bedre enn forventet. Det kan gjøre at det brukes mindre fond enn anslått. Samtidig er det enheter som har planlagt å bruke av sine enhetsfond til forskjellige formål, og enhetsfondene er også med i den samlede summen for enhetsfond. Ved inngangen til dette året var det 34,368 mill på disposisjonsfond. Ved starten av 2022 har vi anslått at det vil være 32 mill.

I tabellen er det lagt til grunn at vi i 2022 bruker sentralt fond som planlagt (1,500 mill) og at alle kutt på enhetene må tas i form av bruk av fond. Dersom vi klarer å få fondsbruken ned til 3,700 mill i 2022, vil fondene etter denne økonomiplanen være på over 8,5 % i 2023. Klarer vi å få den ned til 3,100 mill i 2022, er vi over 8,5 % ved utgangen av 2022.

Kommuneplanens handlingsdel og økonomiplan

Kommuneplanens samfunnsdel for 2018-2029 ble vedtatt i juni 2018. Denne planen skal være et viktig redskap for utviklingen i kommunen i neste 10-års periode. Etter vedtak av planen ble det høsten 2018 gjennomført et arbeid i enhetsledergruppa for å konkretisere planen og få på plass tiltak som skal gjennomføres i planperioden. I planen som legges fram nå er tiltakene gjennomgått og justert. I årsrapportene vil det hvert år komme tilbakemelding på vedtatte tiltak.

I Evje og Hornnes kommune utgjør økonomiplanen kommuneplanens handlingsdel etter plan- og bygningsloven §11-1 fjerde ledd, og denne rulleres dermed i denne saken. Se også formelt grunnlag.

I kommuneplanen er det vedtatt følgende satsingsområder, med følgende temaområder under disse:

Levekår

- Tidlig oppdagelse og innsats
- Samfunnssikkerhet
- Tilrettelegging

Kultur, fritid og frivillighet

- Identitet
- Lokalhistorie og kultur
- Forutsigbarhet og samarbeid
- Mangfold og kvalitet
- Barn og unge

Næringsutvikling

- Kompetanse
- Landbruk
- Reiseliv og turisme
- Nærings- og handelsutvikling
- Utbygging

Regionsenter Evje

- Vekst og utvikling
- Kultur og opplevelse

- Trafikalt knutepunkt
- Regionen som bosted
- Evje som tettsted og handelssenter

I kommuneplanen er det mål, strategier og føringer under hvert satsings- og temaområde. Det er viktig at kommuneplanen er levende og gjenspeiler seg i årsbudsjettet og økonomiplanen. Økonomiplanen er derfor samfunnsdelens handlingsdel, og revideres/konkretiseres hvert år. Det er også slik at når satsingsområder skal ned i økonomiplaner og budsjett, vil det være økonomiske begrensninger for hva man kan gjennomføre. En god del tiltak kan gjennomføres innen eksisterende rammer. Andre tiltak krever økonomi, og da må det enten settes av midler, eller tiltaket må utsettes/ikke gjennomføres. Det vil ikke være midler til å gjennomføre alt som er ønskelig, det gjelder derfor å satse mest mulig målrettet for å få en god gjennomføring av planen.

Økonomiplanen vi legger fram nå bygger videre på den som ble vedtatt for perioden 2021 – 2024. Først i økonomiplanen er en innledning som sier noe om kommunens plansystem. Deretter følger en tekstdel som er lik kommuneplanens samfunnsdel. Så starter tiltaksdelen, som sier hvordan vi skal nå de forskjellige målene som ligger i kommuneplanen. I tabellen er det merket av:

- Hva gjelder tiltaket?
- Hvem har ansvaret?
- Har det økonomiske konsekvenser?
- Er det noe som må utredes før det igangsettes?
- Når skal det gjennomføres?

Når det gjelder innarbeidede tiltak som allerede har gitt økonomiske konsekvenser, kan vi for eksempel nevne (listen er ikke uttømmende):

- Trafikksikkerhetsplan, en satsing i investering på kr 250 000,- per år fra og med 2022. I 2021 er investeringene minimalisert for å holde låneopptaket nede
- Utredning nærmiljøanlegg Evjeskolene, lagt inn investeringsmidler på 4 mill. netto i 2022.

I tillegg kan det komme økonomiske konsekvenser ut av pågående utredninger. En av disse er utredning av institusjonsplasser for eldre og utredning av boligbehov innen helse og omsorg, herunder behov for nye boliger til aktuelle brukergrupper. Bakgrunnen for dette arbeidet er at man i Evje og Hornnes kommunen vet om 4-5 barn og unge som vil få bruk for et botiltak i løpet av noen år. Man vet også at det blir flere eldre, og at behovet for institusjonsplasser vil øke. Med dette som bakteppe er det viktig å se på de byggene vi allerede har, og hvilke muligheter som finnes i disse, sett opp mot eventuelle nybygg. Dette er et stort arbeid som også berører hvordan man organiserer tjenestene, og som vil gi økonomiske konsekvenser i form av investeringer, uten at vi per i dag har konkrete beløp.

Egenandeler, husleier, gebyrer mv.

Utgangspunktet for justeringer vil i de fleste tilfeller være deflator på 2,7 %. For husleie i kommunale leiligheter vil det være konsumprisindeksen som gjelder. Det er naturlig nok gjort noen justeringer og tilpasninger, og vi vil knytte noen kommentarer til betalingsattsene.

I kommunal barnehage følges reglene om makspris, og vi følger den maksprisen som blir fastsatt. Betalingsattsene graderes etter oppholdstid. Vi følger også sentrale regler vedr. redusert foreldrebetaling og gratis kjernetid for husholdninger med lav inntekt. Når det gjelder kostpenger, er dette delegert til samarbeidsutvalget. Det er derfor ikke lagt ved betalingsatts for barnehage. Maksprisen er økt til 3 315 fra januar, og skal så reduseres til kr 3 050 fra august 2022 i følge forslag til statsbudsjett som foreligger nå. Sats for moderasjonsordninger er også justert. Barnehagebetaling skal utgjøre maks 6 % av husholdningens inntekt.

I kulturskolen er prisen økt med deflator. Vi har gjort en endring når det gjelder søskenmoderasjon. For 2021 gis det 50 % søskenmoderasjon fra og med elev nummer 3 i samme familie. Vi forstår nå følgende: «Fra og med elev nummer 2 i samme familie, gis det 50 % søskenmoderasjon. Moderasjonen gjelder for en disiplin.»

Når det gjelder gebyrer innen forvaltning har vi hatt en grundig gjennomgang for å nærme oss selvkost. Målet er, i tillegg til å holde oss innen lovens regler, å skaffe oss handlingsrom til andre formål i kommunen. Dette medfører at en god del gebyrer justeres opp mot selvkost, mens noen reduseres. Vi har hatt en grundig gjennomgang og vurdering av de gebyrene vi har, og beregnet tidsbruk og kostnader på de forskjellige områdene. Vi kan ikke gå gjennom alle prisendringer i saksframlegget, men de er lagt ved saken. Eksempler kan være at gebyr for enebolig, ettrinnsøknad går opp fra kr 9 229,- til 11 110,-, forslag til privat reguleringsplan går opp fra kr 49 900,- til kr 57 200,-, mens opprettinga av grunneiendom etter matrikkelloven, 0-500 m2, går ned fra kr 18 436,- til kr 12 880,-.

Abonnementsgebyr for vann økes med kr 76,- fra kr 1 492 til kr 1 568,-. (I 2021 ble de satt ned til med kr 100,-). Pris per m2 settes opp fra kr 12,90 til kr 13,30,-. (i 2020 var prisen kr 13,20).

For avløp settes abonnementsgebyret opp fra kr 2 784,- til kr 2 876,- (I 2020 var prisen kr 2 676,-). Pris per m2 settes opp fra kr 21,90 til kr 22,30 (I 2020 var prisen kr 19,90).

For renovasjon er gebyrene settes gebyrene opp med i overkant av 1 % fra 2021 til 2022. Avgifter for slamtømming settes ned. Feiegebyret settes også ned fra kr 313,- til kr 276,- per år.

Vann, avløp, renovasjon, slamtømming og feiing er alle innen selvkostområdet, og vil variere over tid på bakgrunn av blant annet blant annet kapitalkostnader og fond.

Når det gjelder betaling for bistand i hjemmet, vises det til vedlegg. Her betaler minstepensjonister lovlig makspris. Timepris for de som tjener mer enn 2 g (andre enn minstepensjonister) er kr 350,- mot kr 300 i 2022. For disse gruppene er det lagt inn en prisøkning for å komme nærmere selvkost ved praktisk bistand i hjemmet. Det er her tatt utgangspunkt i prisnivået i andre kommuner i Agder, der Evje og Hornnes kommune tidligere har ligget under de fleste andre i pris, men der vi nå har normalisert oss i forhold til disse.

Priser for sfo er justert med deflator.

Delegasjoner til kommunedirektøren i budsjettvedtaket

Fullmakter framkommer gjennom økonomireglementet (f.eks. fullmakt til å fordele ut sentralt avsatte midler til lønn og pensjon.) Det er ellers ingen særlige fullmakter det er behov for i forbindelse med budsjettvedtaket.

Søknader fra eksterne i forbindelse med budsjettet for 2022

Alle søknader følger som vedlegg til budsjettsaken. Vi beskriver her kort de forskjellige søknadene, og har inndelt dem i søknader som er lagt inn i budsjettet, og søknader som ikke er lagt inn.

Innarbeidede søknader/tilskudd:

Tilskudd til senter NOK.Agder (tidligere SMSO – støttesenter mot seksuelle overgrep)

Her har vi vært inne med tilskudd i flere år. Kostnaden har vært kr 11 000,- i 2021 og tilskuddet er innarbeidet i budsjettet for 22. Det påregnes en økning i tråd med deflator.

Stiftelsen Arkivet

Her har det også blitt gitt tilskudd i flere år, og det er budsjettet med dette tilskuddet. Beløp er kr 17 500,-, samme som i 2021, og det er budsjettet med denne summen.

Ikke innarbeidede søknader:

Sameiet Tryggheim bedehus – forespørsel om økonomisk støtte til nytt bedehus på Evje

Sameiet Tryggheim bedehus har søkt om et tilskudd på kr 1 000 000, som en delfinansiering av et prosjekt med en total ramme på 23 000 000,-. Det vises til søknad for nærmere beskrivelse av tiltaket.

Stiftelsen Amatheia

Stiftelsen søker om tilskudd til fortsatt drift av sitt lokalkontor i Kristiansand. Stiftelsen har kontor i Kristiansand. Det vises til søknad.

Omtale av enhetene

Felles innledning

Når det gjelder årsverk, må en huske på at midler til ekstrahjelp og vikarer ikke blir regnet med i årsverkene. Det betyr at årsverk omtalt under hver enhet ikke gir den hele og fulle sannhet når det gjelder antall årsverk, da det på noen områder er mer ekstrahjelp og vikarer enn på andre områder, i tillegg til at noen steder erstatter tjenestekjøp årsverk. I tillegg er det slik at årsverk varierer gjennom året, slik at det kan være et annet tall 01.01 enn 31.12.

Når det gjelder innsparingskrav, var tanken at hver enhet skulle vise et mulighetsrom. For noen enheter vil innsparing på det nivået det var lagt opp til her være svært vanskelig, og spesielt vanskelig vil det være å oppnå dette første året i økonomiplanen.

Det er også slik at det i mange tilfeller er noe vanskelig å skille mellom innsparinger og naturlige svingninger. Her er det gråsoner, så for å få et inntrykk av utviklingen innen hver enhet må man se både på innsparingene, og på de naturlige svingningene. I saksframlegget er det forsøkt å skille mellom disse to begrepene på den måten at det som har direkte konsekvenser for noen, eller er resultatet av et aktivt grep som er tatt for å spare penger, er definert som en innsparing.

Interkommunale samarbeid og annet eksternt

Total ramme	Endring i ramme	Endring i %	Årsverk 21	Årsverk 22	Andel av utgifter til lønn /godtgjørelse
37 425	+ 6 263	20,10	0	0	0

Iks'er, interkommunale samarbeid med videre har fra og med 2020 ligget som en egen budsjettramme. Dette ble gjort for at utgifter til iks'er og samarbeid av ulike slag ikke skulle gå inn i enhetenes budsjetter og påvirke deres ramme. Noen tjenestekjøp er det naturlig at ligger hos de enkelte enhetene, og ikke på dette området. Dette gjelder f.eks. kjøp av legevaktjenester i Arendal eller kjøp av gjeldsrådgivningstjenester i Arendal, og betaling til Bygland for jordmortjenester og kommuneoverlege. Det gjelder også deling av utgifter når det gjelder vakt veterinær. I disse tilfellene er tjenestekjøpet sett på som en svært nær integrert del av den kommunale tjenesten, og tilhører aktuell enhet.

På dette området er det i mange tilfeller svært vanskelig å foreta innsparinger, da kostnadene for en stor del fastsettes av andre enn kommunen selv.

For iks'er med videre har det, i alle fall for mange av disse, vært slik at utgangspunktet for justering skal være kommunal deflator. Vi går her gjennom en del av de største postene på dette området.

Aust-Agder museum og arkiv IKS: Her er tilskuddet totalt økt med deflator, utenom den delen som gjelder nybygg, som ligger med samme beløp. Totalt budsjett, da inklusiv arkiv og depotleie for vårt fjernarkiv, er kr 1 346 500,- i 2022, mot kr 1 318 000,- i 2021.

Når det gjelder revisjon, kan vi påregne en kostnad på kr 932 000,- i 2022 mot kr 910 000,- i 2021. Dette er økning i tråd med deflator. Går vi tilbake til 2016 budsjetterte vi med en kostnad på 969 000,- på dette området. Når vi også tar hensyn til at ny oppgave vedrørende forenklet etterlevelsesk kontroll kom inn med kr 60 000,- i 2021 ser vi at budsjettet her har gått ned over tid, etter at revisjonen ble en del av en større enhet.

Når det gjelder budsjett til kontrollarbeidet følger det som vedlegg til saken, og det er innarbeidet i tråd med framlagt forslag.

Tilskudd til Setesdal Interpolitiske Råd er lagt inn med 1,300 mill. Denne summen er også uforandret og har vært den samme i flere år. Samme beløp ligger inne i hele økonomiplanperioden.

Til Setesdal Brannvesen iks er det lagt inn kr 3 143 400,- mot 2 955 200,- i 2021. Dette følger budsjett vedtatt i representantskapet i iks'et, og er en økning på 6,36 %. For økonomiplanen er det videre lagt inn disse beløpene:

2023 kr 3 040 400
2024 kr 3 122 500
2025 kr 3 192 800

Kjøp av feietjenester kommer i tillegg og inngår i selvkost.

Evje og Hornnes sokn hadde i 2021 et tilskudd på 3,400 mill. Det var nedjustert fra 2020, da tilskuddet var 3,488 mill, med bakgrunn i kostra-tall som viste at vi lå høyt på dette området. For 2022 er det lagt inn at Evje sokn får justering i tråd med deflator, altså opp til 3,485 mill.

I tillegg til tilskudd har Evje og Hornnes sokn en tjenesteavtale med kommunen, og denne er verdsatt til kr 105 000,-. Kommunen har regnskapsføring inklusiv lønn og fakturering for kirka. Soknet betaler ikke for tjenestene kommunen utfører for dem, men beløpet fastsatt i tjenesteavtalen bokføres som en del av tilskuddet soknet mottar.

Når det gjelder ikt, er det en god del usikkerhet forbundet med dette. I saken som var oppe vedr framtidig organisering av ikt, står det blant annet: «Ved overdragelse til IKT Agder vil vi bli fakturert for de kostnadene vi har til drift av Setesdal IKT slik selskapet er i dag. På integreringstidspunktet vil vi gradvis gå over til finansieringsmodellen til IKT Agder. Gjennom virksomhetsoverdragelsen vil vi tre inn som eiere i IKT Agder uten at det medfører ytterligere kostnader for eierskapet isolert sett». Resultatet vil kunne påvirkes av ulike eksterne forhold. Dersom en ikke finner en omforent løsning blant eierkommunene i Setesdal ikt som åpner for å tre inn i Agder ikt vil det medføre en vesentlig budsjettøkning for å kunne drifte Setesdal ikt på en god og forsvarlig måte fram til oppsigelse av samarbeidet trer i kraft. Oppsigelsestiden er på 2 år.

Dersom en omforenes om veien videre for Setesdal IKT inn mot IKT Agder anslår en at budsjettet som er lagt vil kunne være dekkende for 2022.

For Setesdal Miljø og Gjenvinning iks ligger det inne en forventet utgift på 7,304 mill. i 2022. Dette ligger inne i vårt selvkostregnskap, og avregnes i forhold til selvkostprinsipper, og er derfor ikke synlig på dette rammeområdet.

Når det gjelder Setpro AS vil vårt tilskudd variere noe etter bruk. Det har vært følgende utgifter de siste årene:

2017: 0,791 mill.
2018: 0,821 mill.
2019: 0,991 mill.
2020: 1,229 mill
2021: 1,529 mill

Siden tilskuddet varierer etter bruk er dette noe vanskelig å budsjettere. Fra 2019 til 2020 kom det en økning i utgiftene fordi bedriften ble tildelt flere VTA-plasser (varig tilrettelagt arbeid) fra NAV. For disse plassene er det slik at staten yter tilskudd på 75 %, og kommunen yter det øvrige. Økningen fra 2020 til 2021 skyldes imidlertid at Evje og Hornnes kommune fikk en større andel av total bruk av plasser og tiltak. Det er derfor usikkert hva utgiften blir i 2022, men vi har lagt inn 1,350 mill.

Når det gjelder Midt-Agder barnevern framkom det tidligere at barnevernsreformen gir oss økte utgifter på 2,700 mill i 2022, hvorav 1.384 mill er kompensert gjennom rammetilskuddet. Utgiftene til barnevern er svært uforutsigbare og varierer over tid ut fra hvor mange barn som har forskjellige tiltak. Tabellen under viser de siste årene:

Tiltak i barnevernet	2018	2019	2020	2021 - oppr budsjett	2021 Justert	2021 prognose	Bud 22
Adm barnevern	2 689	2 785	3 607	3 525	3 525	3 525	4 810
Tiltak i hjemmet	1 146	1 295	1 211	800	1 000	4 200	3 000
Tiltak utenf. Hjemmet	4 801	5 620	6 416	5 000	6 000	5 900	7 000

Brutto kostnad	8 635	9 700	11 234	9 325	10 525	13 625	14 810
Inntekt	-770	-755	-526	0	0	0	0
Netto kostnad	7 866	8 945	10 708	9 325	10 525	13 625	14 810

Anslaget for 2022 er forsiktig, og må følges nøye opp gjennom året. Dersom vi ser på tiltak i hjemmet, forventes det en nedgang. Det er i tråd med avregningen vi ser etter tredje kvartal i 2021, men dette er som sagt svært uforutsigbare tall med store variasjoner.

Tilskudd til privat barnehage er økt med 150 000,-, til 2,350 mill. Det er et påslag på 6,81 %, ut fra nytt beregnet tilskudd til privat barnehage og anslag for søskenmoderasjon/reduert foreldrebetaling. De nye beregnede tilskuddene er i tråd med de nasjonale satsene.

Midt-Agder ppt har en ramme på 1,845 mill. Her er det justert for deflator.

Når det gjelder frivilligsentralen, vedtok kommunestyret i 2019 i budsjettsaken å inngå en fireårs-avtale fra 2020-2023. I denne perioden skulle tilskuddet justeres med deflator. Dette er fulgt, og tilskuddet er justert med deflator til kr 692 900,-. Det er påregnet at vi vil motta et tilskudd fra staten på kr 450 000,- som delfinansierer tilskuddet.

Det finnes i tillegg til dette også en rekke andre samarbeid som f.eks. kritesenter, Interkommunalt fellesinnkjøp mv. Her har vi nevnt de største, av praktiske hensyn kan vi ikke gå gjennom alle.

Politiske styrings- og kontrollorganer

Korr ramme 21	Ramme 22	Endring	Endring i %	Kutt ramme (kun 2022)	Ny ramme	Ny endring i %
2 459	2 500	41	1,66	0	2 500	1,66

Årsverk 21	Årsverk 22	Andel av driftsutgifter til lønn
0	0	77,44

På dette området er det kun foretatt mindre justeringer i møtegodtgjørelser og lignende. Når det gjelder innsparingskrav er dette sett i sammenheng med sentraladministrasjonen.

Sentraladministrasjonen

Korr ramme 21	Ramme 22	Endring	Endring i %	Kutt ramme (kun 2022)	Ny ramme	Ny endring i %
18,049	18,760	711	3,94	-175	18,585	2,97

Årsverk 21	Årsverk 22	Andel av driftsutgifter til lønn
15,38	17,39	79,26

Kommentar til årsverk. På sentraladministrasjonen er det en økning i årsverk fordi støttetiltak til barnehage har kommet inn. Disse har tidligere vært på barnehagens ramme, men er nå barnehagemyndighets ansvar og er derfor flyttet til sentraladministrasjonen. Dette utgjør for 2022 per nå 2,03 årsverk. Her skjer det endringer gjennom året, og kanskje særlig ved oppstart av nytt barnehageår i august. I tillegg har det også skjedd noen andre endringer: 22 % stilling er overflyttet til drift og forvaltning fordi en del tjenester under sentraladministrasjonen inngår i selvkostkalkyler hos forvaltning.

Lærlinger og frikjøp tillitsvalgte er ikke regnet med som årsverk på sentraladministrasjonen. Det samme gjelder pedagogisk personell leirskole, som er ansatt i kommunen, men der vi får full refusjon for utgiftene. Selv om utgiftene til disse områdene ligger på sentraladministrasjonen regner vi ikke med at noen av disse direkte berører driften av sentraladministrasjonen. De er imidlertid med når andel av utgifter til lønn er beregnet.

Innsparinger

Innsparingskrav var 330 000 til sammen for sentraladministrasjonen og kr for politisk styring og kontroll. Det er foretatt følgende justeringer, som er innarbeidet i budsjettet:

	2022	2023 og videre
Porto med videre (pga digitalisering)	kr 50 000	kr 50 000
Videreført lavere utgifter til reiser m.v. - ca	kr 85 000	kr 85 000
Ramme midler kompetansemidler barnehage og skole	kr 20 000	kr 20 000
Økte salgsinntekter service- og økonomiavd. - ca	kr 60 000	kr 60 000,-
Rådgiver oppvekst – konsulent Read Agder	kr 180 000	kr 180 000
Totalt	kr 385 000	kr 385 000,-

Kommentarer til innsparingene: Porto med videre har gått ned over flere år på grunn av økt digitalisering. Når det gjelder reiser med videre regner vi med at også framover blir det mer digitalt enn det har vært, slik at vi vil kunne spare noe på dette feltet framover. Dette må vi følge opp i kommende år.

Det er en ramme med sentralt avsatte midler til kompetanseheving barnehage og skole, denne har vært kr 100 000,- Vi har nå redusert den til kr 80 000,- og mener dette skal være tilstrekkelig. Midlene brukes blant annet til felles kompetanseheving i barnehager og skoler.

I 2021 foretok vi innsparinger med økte inntekter tjenestesalg. Det var i saksframstillingen i fjor varslet at vi måtte komme tilbake til dette i arbeidet med budsjett i år. Av forskjellige årsaker har det ikke blitt så mye tjenestesalg som vi hadde lagt inn. Men det er likevel tjenestesalg ved at rådgiver oppvekst er konsulent for Read Agder.

Det har også blitt en noe mindre nedjustering av stilling servicekontoret enn det vi la inn i 21-budsjettet, 30 % i stedet for 50 %.

Det er noen ganger vanskelig å skille mellom innsparinger og naturlige svingninger. Som omtalen under naturlige svingninger vil vise, har vi reduserte utgifter også på andre områder, samtidig som det er blitt nødvendig med oppjustering av andre utgifter.

Dersom det skal foretas ytterligere innsparinger, for å komme opp i innsparingskrav på 330 000,-, må det tas med nedgang i stillinger. Dette mener vi vil gå ut over muligheten til å yte best mulig tjenester og utøve service ut mot innbyggere og også mot kommunenes øvrige enheter.

I tillegg til innsparingene beskrevet her kommer rammekutt på kr 175 000,-. Dette kuttet er ettårig. Det må følges opp gjennom året, og skulle en ikke klare å dekke dette på annen måte må det ved slutten av året finansieres med enhetens fond.

Justeringer og naturlige svingninger innen enheten

I budsjettet for 2021 var det på ansvar for lærlinger et budsjett på 2,319 mill. I år er budsjettet 1,867 mill. Det var i fjor noe flere lærlinger enn normalt. I år har vi i tillegg oppjustert inntektene fra lærlingetilskudd noe.

Konsesjonskraftsinntektene føres under sentraladministrasjonen, og her kan vi for 2022 forvente en inntekt på kr 850 000,- noe som er kr 210 000,- mer enn opprinnelig budsjett for 2021.

Husbankens personrettede tilskudd, blant annet til etablering i og tilpasning av bolig gikk inn i kommunens rammetilskudd fra og med 2021. Vi har per dags dato nesten kr 400 000,- på fond fra tidligere mottatte midler. Ut fra erfaringstall ser vi at det ikke går ut store summer til disse tilskuddsordningene hvert år. Vi har derfor lagt inn kr 100 000,- i budsjett hver av de neste 4 årene, og

finansierer dette ved hjelp av tidligere avsatte fondsmidler. Skulle det gå ut mer midler enn budsjettet må vi komme tilbake til dette.

På sentral ramme lå det for 2021 midler til leirskole, kr 46 000,-. Det var også tilført midler til moderasjonsordning sfo, kr 47 000,-. Disse er fra og med 2022 økt til kr 100 000 og fordelt ut på de to barneskolene etter elevtall, da rettet mot leirskoleopphold som koster mer enn kr 46 000,-. Midlene er fjernet på sentraladministrasjonens ramme.

Det er en økt utgift til ulike lisenser til diverse programvare (dette gjelder programvare vi ikke betaler gjennom Setesdal ikt.). Dette området var underbudsjettet i 2021, og det har også kommet nye programmer i tillegg. Den største endringen her er nytt program for skole – Visma Flyt skole – som skal anskaffes i 2022. Her kommer det en kostnad til å anskaffe programmet på ca kr 120 000,- (engangskostnad) og i tillegg kr 100 000,- i bruksrett per år. Det er også flere andre endringer.

Utover dette er det prisjustering på forsikringer, og også på en rekke kontingenter med videre.

Det er også verdt å nevne at Evjetun leirskole, utgifter til pedagogisk personell, ligger under sentraladministrasjonen. Etter opplæringsloven må personellet være ansatt i kommunen, men leirskolen betaler full refusjon for utgiftene, slik at dette ikke belaster vår netto ramme.

Enhet for kultur

Korr ramme 21	Ramme 22	Endring	Endring i %	Kutt ramme (kun 2022)	Ny ramme	Ny endring i %
5 146	5 366	220	4,28	-500	4 866	-5,43

Årsverk 21	Årsverk 22	Andel av driftsutgifter til lønn
6,54	6,13	74,72

Samarbeidet med Åseral på kulturskole opphørte fra august 2021, og dette ga nedgang i årsverk til kulturskole. Åseral utgjorde 0,7 årsverk i budsjettet. Totale årsverk har derfor gått ned.

Kommunedirektøren har totalt sett vurdert det dit hen at kultur må ha en styrking dersom enheten skal kunne bestå som egen enhet og arbeide med de oppgaver det er ønske om. Gjennom flere år har vi sett at ressursene er små og at enheten er sårbar. Det er derfor gjort noen økninger i budsjettet for 2022.

Den ene endringen er at på område kulturadministrasjon er det økt med 20 % stilling for å kunne håndtere administrative oppgaver. Dette er ikke reelt sett en økning, det er en omprioritering fra kulturskolen.

Den andre endringen er at på ungdomsklubben er det økt med 30 % stilling, til 0,9 årsverk. Dette er gjort for å kunne gi et godt tilbud på dette området framover

Innsparinger

Innsparingskrav var kr 100 000,-. Ut fra tanken om at enheten må ha en styrking for å kunne gjennomføre sine oppgaver på en god måte, er det ikke foretatt noen særskilte innsparinger i budsjettet for 2022. En vil likevel jobbe mot å holde utgiftene nede, og drive nøkternt på alle områder.

Så er det lagt inn et ettårig rammekutt på kr 500 000,-. Dette er et stort rammekutt, men det er her sett til at enheten er liten, og har et stort enhetsfond etter å ha hatt mindreforbruk gjennom flere år.

Justeringer og naturlige svingninger innen enheten

Det er lagt inn midler til arbeidet med ferdigstilling av gards- og ættesoge. På dette området finnes det bundne fond, og det er lagt inn finansiering via disse.

Utover dette er det kun mindre endringer.

Innledning skolesektoren

Når det gjelder skolesektoren har vi, i tillegg til innleverte budsjettforslag, tatt utgangspunkt i innrapportering til GSI (grunnskolens informasjonssystem) i vurdering av hvilke muligheter for innsparinger som foreligger. Med grunnlag i prognose for elevtallsutvikling, er dette også et område som kommunedirektøren må se nærmere på spesielt i forhold til fordeling av ressurser til skolene og på sikt også med tanke på skolestruktur.

Skolenes muligheter for innsparinger vil ofte ligge i å kutte i timer til undervisning ved å redusere antall timer til særskilt norskopplæring for fremmedspråklige og spesialundervisning, og organisere dette på tvers av klasser og trinn.

Hornnes barneskule

Korr ramme 21	Ramme 22	Endring	Endring i %	Kutt ramme (kun 2022)	Ny ramme	Ny endring i %
13 016	13 354	338	2,6	-400	12 954	-0,48

Årsverk 21	Årsverk 22	Andel av driftsutgifter til lønn
18,87	18,23	88,01

Når det gjelder årsverk, er dette per 01.01. Det kan bli endringer i løpet av året.

Elevtall 2019/2020:	123
Elevtall 2020/2021:	121
Elevtall 2021/2022:	119
Prognose 2022/2023	124
Prognose 2023/2024	106

Som en ser er det forventet en kraftig nedgang i elevtallet fra og med høsten 2023. Det er fordi det da går ut et stort kull, på hele 23 elever, og per nå er det kun 5 barn som skal starte på skolen denne høsten.

Innsparinger

Innsparingskrav for enheten for 2022 var kr 210 000,-.

I 2021-budsjettet var en innsparing på kr 145 000,- - tilsvarende 0,5 årsverk fra og med høsten 2021. Innsparingen skulle få helårsvirkning fra 2022. Muligheten lå i forhold til å ha en klasse på 6 trinn i noen eller alle fag, eller velge andre løsninger for å oppnå samme innsparing. Gruppen er på totalt 23 elever, noe som anses som vanlig gruppestørrelse. Skolen har nå fått ressurser til tolærersystem i norsk, matte og engelsk, men ikke til andre fag. Mens innsparingen i 2021 var beregnet til 145 000, er helårseffekten i overkant av 340 000,-, altså en «økt innsparing» på i underkant av kr 200 000,-. Men dette har egentlig sammenheng med forrige års innsparingskrav som var på totalt 440 000,- og som i tillegg til denne endringen i stilling ble tatt med reduserte skyssutgifter på grunn av kortere periode med svømming og sammenslåing av sfo ved de to barneskolene i feriene.

Utover dette er det foretatt en mindre innsparing i driftsutgiftene, beregnet til i overkant av kr 35 000,-.

Skal man foreta ytterligere innsparinger, må dette hovedsakelig skje på lønn. Muligheten ligger da først og fremst ved skolestart i 2022. Det er lite ressurser knyttet til kullet som går ut, og det er også en liten økning i elevtallet for skoleåret 2022/2023. Enhetsleder mener derfor at kutt i hovedsak må gjøres i timer som benyttes til støtte og styrking.

På grunn av endring i elevmasse går det mot at det fra skoleåret 23/24 blir behov for noe færre årsverk. Det er derfor lagt inn en nedgang på to årsverk, fordelt på en fagarbeider og en pedagog, fra og med høsten 2023.

Justeringer og naturlige svingninger innen enheten

Sfo hadde i 2021 ekstra ressurser (ca 25 %) på grunn av at man måtte opprette flere kohorter knyttet til covid 19-pandemien. Dette er fjernet fra 2022. Det er også noe ytterligere nedgang i stilling på sfo. Støttetiltak har en liten oppgang, med 0,25 årsverk.

I sak vedr overgang til 5 dagers skoleuke for første og andre årstrinn ble det stipulert en økning i skyssutgifter på kr 20 000,-. Dette er innarbeidet. Det er også en mindre nedgang i inntekter fra gjesteelever.

Evje barneskule

Korr ramme 21	Ramme 22	Endring	Endring i %	Kutt ramme (kun 2022)	Ny ramme	Ny endring i %
20 927	22 077	1 150	5,49	-550	21 527	2,87

Årsverk 21	Årsverk 22	Andel av driftsutgifter til lønn
28,85	29,20	92,62

Årsverk for 2021 var per 01.01, og det var beregnet til å stige til 29,32 ved utgangen av året.

Elevtall 2019/2020:	220
Elevtall 2020/2021:	220
Elevtall 2021/2022:	221
Elevtall 2022/2023	203

Når det gjelder elevtallet for 2022/2023 understreker enhetsleder at dette er stipulert. Erfaringsmessige mener enhetsleder at det vil bli flere elever enn stipulert per nå, blant annet fordi det foregår mye utbygging innen skolekretsen.

Innsparinger

Innsparingskrav var satt til kr 325 000,-. Enhetsleder kommenterer at for å oppnå dette må det kuttes i timer. Ca 11 timer vil gi en innsparing på ca 300 000,-. Dette må i hovedsak tas fra midler til styrking på mellomtrinnet og særskilt norskopplæring. En må også tilbake til mer gruppeorganisering på tvers av klasser i spesialpedagogikk. Det vil være lite å hente i ordinære klasser.

I tillegg til dette kan det kuttes 25 000 i materiell og utstyr, etter ostehøvelprinsippet.

Innsparinger i henhold til dette er ikke innarbeidet. Kommunedirektøren har trukket samme konklusjon som i 2021-budsjettet, at det etter gjennomgang av budsjettgrunnlaget og GSI for Evje barneskoler er lite grunnlag for større kutt. Det ble i 2021 foretatt et kutt på kr 20 000,- ved at sfo på de to barneskolene skulle slås sammen i ferier, og dette kuttet er videreført.

Justeringer og naturlige svingninger innen enheten

Justering i stillinger kommer av variasjoner i elevmasse og i elever med behov for spesiell oppfølging. Det er lagt inn kr 100 000,- til kjøp av privat logopedtjeneste.

Det er foretatt oppjustering i brukerbetaling på sfo med kr 40 000,-. Dette bygger på antall brukere per i dag. Det er stor usikkerhet rundt dette anslaget, da dette kan variere mye i løpet av året. Mange sier opp i løpet av vinter og vår, og vi vet per nå ikke noe om antall brukere fra neste høst av.

Det er forventet noe økt skyssutgift i forbindelse med 5-dagers skoleuke for 1. og 2. klasse. Imidlertid er det ikke behov for å øke utgiftene til skyss, da samla skyssutgifter går noe ned på grunn av naturlige svingninger.

Evje ungdomsskule og voksenopplæring

Korr ramme 21	Ramme 22	Endring	Endring i %	Kutt ramme (kun 2022)	Ny ramme	Ny endring i %
19 706	20 157	451	2,29	-550	19,607	-0,50

Årsverk 21	Årsverk 22	Andel av driftsutgifter til lønn
29,61	27,07	90,96

Elevtall 2019/2020: 146
Elevtall 2020/2021: 146
Elevtall 2021/2022: 142
Elevtall 2022/2023 142

Elever i voksenopplæring:
2019/2020 40
2020/2021 31
2021/2022 31

Innsparinger

Innsparingskrav i budsjetttrundskrivet for 2022 er 315 000,-.

Enheten ble i budsjettet for 2021 tildelt et ufordelt kutt på kr 150 000,-. Dette er opprettholdt i budsjettet for 2022 og i økonomiplanen, og kommer i tillegg til ettårig kutt på kr 550 000,-.

Justeringer og naturlige svingninger innen enheten

Årsverk i tabellen for 21 er per 01.01, og så ble det reduksjon i løpet av året. Enheten kan deles i to avdelinger, ungdomsskolen og voksenopplæringen, og vi kommenterer dette avdeling for avdeling:

Ungdomsskolen:

På ungdomsskolen har det blitt 0,7 årsverk mindre fordi det er en klasse mindre. Det er nå 6 klasser mot tidligere 7. Dette vil øke opp igjen til 7 fra og med høsten 23, når et større kull kommer over fra barneskolen. Det er derfor en midlertidig reduksjon i kostnadene tilsvarende 70 % stilling, for skoleåret 21/22 og 22/23.

Tolærersystemet gjør at det i fagene norsk, matematikk og engelsk er to lærere med i undervisningen. Tolærersystemet dekker per uke tre av fem timer i norsk, tre av fire timer i matematikk og to av tre timer i engelsk. Dette har bidratt til at andel elever som har behov for spesialundervisning har gått ned. Det har foreløpig ikke gitt noen nedgang i utgifter til assistenter. Årsverk til assistenter er budsjettet på omtrent samme nivå i 2022 som i 2021.

Det er lagt inn en engangssum på kr 100 000,- til gjennomføring av leirskole for de elevene som ikke fikk dette tilbudet på barneskolen på grunn av covid 19-pandemien.

Utover dette er det kun mindre endringer i inntekter med videre. Skolen har lagt inn forslag om kr 140 000 til utskifting av læreverk i forbindelse med fagfornyelsen, og kr 115 000,- til investering i elevkantene, der rommet er gjort klart men foreløpig ikke innredet. Kommunedirektøren har ikke funnet rom for dette i budsjettet. Skolen har valgt å bruke ca. 150.000 av enhetsfondet i 2021 og vil måtte bruke 140.000 av enhetsfondet i 2022 for å sikre elevene oppdaterte lærebøker i henhold til fagfornyelsen

Voksenopplæringen

Voksenopplæring har gått ned med 1,8 årsverk på grunn av færre elever.

Enhet for barnehage

Korr ramme 21	Ramme 22	Endring	Endring i %	Kutt ramme (kun 2022)	Ny ramme	Ny endring i %
18 814	19 288	473	2,52	-50	19,237	2,25

Årsverk 21	Årsverk 22	Andel av driftsutgifter til lønn
37,43	34,40	94,47

Dette er årsverk per 01.01, og det vil bli endringer fra barnehageåret 2022/2023 (august 2022).

Antall barn:

Høst 2015:	173, fordelt med ulikt antall dager
Høst 2016:	180, fordelt med ulikt antall dager
Høst 2017:	179, fordelt med ulikt antall dager
Høst 2018:	172, fordelt med ulikt antall dager.
Høst 2019:	161, fordelt med ulikt antall dager.
Høst 2020:	156, fordelt med ulikt antall dager.
Høst 2021	149, fordelt med ulikt antall dager.
Høst 2022	Anslag på 143 barn i de kommunale barnehagene

Innsparinger

Innsparingskrav var 365 000,-. I barnehagen bemannes det etter antall barn, og det betyr at større innsparinger blir vanskelig. Bemanningen følger barnehagelovens krav til bemanning. Når 94,47 % av barnehagens utgifter er lønn, er det vanskelig å foreta større kutt.

Justeringer og naturlige svingninger innen enheten

Årsverkene innen enheten er redusert med 3,03 årsverk.

Fra og med 2022 overføres ansvaret for støttetiltak (tiltak på bakgrunn av vedtak i ppt) til kommunens barnehagemyndighet, og det gjør at også ansatte på dette området overføres. Her var det i budsjettet for 2021 2,23 årsverk.

Den øvrige nedgangen, på 0,8 årsverk, skyldes endring i antall barn.

Når det gjelder ordinær bemanning i barnehagene, skal det bemannes med bakgrunn i prinsipper for opptak. Det betyr at bemanning ikke endres for neste barnehageår før man ser behovet, og dette vil barnehagen ha oversikt over i mars 2022 (etter hovedopptak). Det kan derfor komme endringer i tertialrapporten til våren.

På sikt ser det ut til at det er nedgang i barnetall, og da kanskje spesielt på Hornnes. Dersom dette blir en realitet vil tjenesten bli nedskalert og tilpasset dette.

Når det gjelder foreldrebetaling, er makspris i statsbudsjettet lagt til kr 3 315,-, fra januar 2022, mens den justeres ned til kr 3 050 fra august 2022. Når det gjelder foreldrebetaling, følger vi maksprisen. Utfordringen med å budsjettere foreldrebetaling, er at det er en god del husholdninger som kommer inn under grensen for redusert foreldrebetaling og gratis kjernetid. I tillegg har vi søskenmoderasjon. Vi har gjort et anslag ut fra situasjonen per nå.

Rammen går noe ned mot slutten av økonomiplanperioden. Det er beregnet ut fra forventninger om mindre barnegrupper.

Innledning – enhetene under helse og omsorg

Når vi ser framover, ser vi et utfordringsbilde med flere eldre, oppgaver som kommer til kommunene fra spesialisthelsetjenesten og økt rettighetsfesting for brukere. Ressursene øker ikke i samme takt. Det betyr at vi må finne nye måter å organisere tjenestene på.

I 2021 har det på denne bakgrunn vært et arbeid med framtidige tjenester innen helse og omsorg, som har munnet ut i et forslag til ny tjeneste- og organisasjonsstruktur. Prosjektgruppen som jobbet med dette forholdt seg til nåværende økonomiske rammer, og forslag til strukturendringer ble løst av at frigjorte ressurser ble omfordelt til andre eller nye funksjoner. Arbeidet med implementering og iverksetting har startet opp og vil bli videreført neste år. Dette er et stort arbeid.

Dette arbeidet har gjort at det er noe endring i tjenestestruktur/oppgaver mellom de to enhetene. Dette kommer vi tilbake til.

Det har i høst også vært et arbeid med utredning av boligbehov som skulle se på:

- «Utredning av institusjonsplasser for eldre».
- «Utredning av boligbehov innen helse og omsorg, herunder behov for nye boliger til aktuelle brukergupper».

Dette er et viktig og stort arbeid som er nærmere omtalt i kapitlet om kommuneplanens handlingsdel og økonomiplan.

Erkjennelsen av at behovene øker fortære enn ressursene gjør at vi hele tiden må søke nye måter å organisere tjenestene på, som gjør at vi får mest mulig ut av de midlene vi har. Samtidig er det viktig å ha fokus på de ansatte og på å skape et godt arbeidsmiljø, det er helt nødvendig dersom man skal kunne oppnå kommunens mål og tilby best mulig tjenester.

Enhet for helse

Korr ramme 21	Ramme 22	Endring	Endring i %	Kutt ramme (kun 2022)	Ny ramme	Ny endring i %
35 961	41 809	5 847	16,26	-900 000	40 761	13,35

Årsverk 21	Årsverk 22	Andel av driftsutgifter til lønn
57,11	56,51	72,34*

*Andel av årsverk til lønn er utenom introduksjonsstønad og kvalifiseringsstønad.

Enheten har mange ansvarsområder, og vi beskriver område for område. Enhetens budsjett er utfordrende å legge fordi det er mange usikkerhetsmomenter knyttet til for eksempel sosialhjelp, mottak av flyktninger, kostnader legetjenesten, endringer i avdeling habilitering (f.eks. omsorgslønn, støttekontakt, avlastning med mer). Samtidig med dette er det som nevnt i innledningen en pågående omorganiseringsprosess. Denne har gitt nye avdelingsledere som skal drive ledelse på heltid. Omorganiseringen er foretatt innen eksisterende økonomiske rammer.

Innsparinger

Enheten er bedt om å synliggjøre en innsparing på kr 900 000 for 2022. Enheten har sett på både inntekter og utgifter. Det vil alltid være en flytende overgang mellom hva som er innsparinger/inntektsøkninger og hva som er naturlige svingninger eller mer tilfeldige variasjoner.

Enheten har levert inn en liste over innsparinger i prioritert rekkefølge. Tiltakene med prioritet 1 til 3 er innarbeidet i kommunedirektørens budsjettforslag.

Prioritet 1 – Boligarbeid:

Man har over tid arbeidet for å få utgiftene ned og inntektene opp. Både utgifter og inntekter må oppjusteres på dette området, men inntektene kan oppjusteres kr 49 000,- mer enn utgiftene.

Prioritet 2 – Økt inntjening legetjenesten.

Ut fra det vi ser i år, ventes det en økning i inntekter på legetjenesten. Det legges derfor inn kr 790 000,- i økt inntekt. Det må likevel understrekes at på område legetjeneste er det stor usikkerhet knyttet til kostnader, og budsjettet slik det ligger nå er svært stramt.

Prioritet 3 – Reduksjon av støttekontakt

Dette er en reduksjon ut fra erfaringstall, og kan kanskje like gjerne defineres som en naturlig svingning. Utgiftene kan reduseres med kr 60 000,-.

Disse tre tiltakene utgjør til sammen 0,899 mill.

Videre hadde enhetsleder følgende forslag som ikke er innarbeidet, men som vi likevel velger å omtale her:

Prioritet 4 – Helsestasjonen – innsparing 20 % stilling som helsesykepleier – kr 135 000,-.

Enhetsleder skriver:

«Dette vil føre til redusert tilgjengelighet for helsesykepleier i skole eller på helsestasjonen. Dette kan få konsekvenser som problemer med gjennomføring av vaksinasjonsprogram, tidlig hjemmebesøk til mor og nyfødt barn (kravet er innen 7-10 dager etter fødsel). En kan bl.a. få problemer med å få tidlig nok kartlegging av familie og barn for psykiske problemer, rus- og voldspenetratikk.»

Justering og naturlige svingninger innenfor enheten – tjeneste for tjeneste

Psykiatri- og rustjenesten:

Kommunen har ikke lyktes med å ansette psykolog, men det er budsjettert med at vi skal få dette på plass i løpet av neste år. Det er planlagt samarbeid med Åseral og Bygland, med Åseral med vertskommune. Det er lovpålagt å ha psykolog i kommunene, men det har vist seg vanskelig å få dette på plass.

Det ansatt ruskonsulent i prosjektstilling. Her får vi tilskudd fra statsforvalteren til og med 2022, men tilskuddet har blitt redusert etter hvert. For 2021 var tilskudd budsjettert med kr 450 000,-, mens budsjettert tilskudd i 2022 er kr 330 000,-. Det må i løpet av året vurderes hva som skal skje videre med prosjektstillingen når tilskuddsperioden er over.

Når det gjelder årsverk psykiatri, er det omprioritert 0,2 årsverk til fengselshelsetjenesten. Det var budsjettert med 80 % psykolog, dette er nå nedjustert til 60 %, og disse 20 % er gjort om sykepleierårsverk. Det er da 3,61 årsverk i tjenesten, dette inkluderer avdelingsleder som har 0,3 årsverk knyttet til denne tjenesten. Psykolog kommer i tillegg.

Innen rus er det ellers stor usikkerhet knyttet til kjøp av plasser i institusjoner med videre. Dette gjelder krevende brukere som kommunen har ansvaret for, men ikke klarer å håndtere. Her er det satt av kr 75 000,-.

Fengselshelsetjenesten

Det er vanskelig å vite hva tilskuddet blir her, og helsedirektoratet opplyser at en ikke kan forvente at tilskuddet skal dekke alle utgifter til denne tjenesten. Stillingene i fengselshelsetjenesten er økt med 0,6 årsverk sykepleier, hvorav 0,2 årsverk er omprioritert fra psykiatritjenesten. Det er nødvendig med økning, da Arendal fengsel avdeling Evje har betydelig større utfordringer på helsesiden enn først antatt. All erfaring og forskning sier at kvinnelige innsatte har større helseutfordringer enn mannlige innsatte, men utfordringene har vært enda større enn det vi forutså.

I 2021 var det budsjettert med en netto ramme til denne tjenesten, etter tilskudd, på ca kr 200 000,-. I 2022 forventes en netto utgift på ca 575 000,-.

Flyktningetjenesten

I vedtatt endring av organisering av helse- og omsorgstjenestene slås NAV og flyktningetjenesten sammen. Da reduseres også ledelsesfunksjonen i flyktningetjenesten, og dette gir en nedgang i stillinger på 0,5 årsverk. Skulle det vise seg at det ikke kommer flyktninger framover må det vurderes videre nedskalering her. Når det gjelder nedgangen i lederstilling, skal denne, sammen med avvikling av avdelingslederstilling Hornnesheimen, være med og finansiere 80 % stilling som merkantil for helse- og omsorgsadministrasjonen. Se omtale under enhet for omsorg.

I budsjettet har vi lagt til grunn mottak av 10 flyktninger i 2022. Her er det usikkerhet, og på bakgrunn av flyktnings situasjonen i verden og den pågående Koronapandemien, vet en pr i dag ikke om det kommer flyktninger i 2022 til kommunen. Vi er anmodet om å ta imot 13.

Det er fattet et politisk vedtak på 12 flyktninger pr år i fire år. 2022 blir tredje år av denne fireårsperioden.

For inneværende år var det budsjettet med 10, og dette ser også ut til å bli resultatet – det har kommet 6 og skal komme 4 til mot slutten av året.

Skulle det komme færre enn planlagt neste år, vil det bli et tap av inntekter, men også mindre utgifter. Dette må vi eventuelt komme tilbake til i tertialrapportene i 2022. Med de prognosene vi har nå, reduseres inntekter fra integreringstilskudd med 1,686 mill fra 2021 til 2022. Utover i økonomiplanperioden vil denne inntekten øke noe, med bakgrunn i et mottak på 10 flyktninger per år. Man forutsetter da at de blir boende i kommunen i hele perioden.

Det har flyttet en del flyktninger som er innen 5-års-perioden ut av kommunen (år 3 og 4) og det gjør at inntektene er lave i 2022.

Når det gjelder introduksjonsstønad, øker utgiftene med 0,442 mill i forhold til budsjettet for i år, når en ser vanlig introduksjonsstønad og supplerende introduksjonsstønad under ett. Dette ut fra anslag om hvor mange som kommer til å være i ordningen.

Det skjer ellers en omfordeling der vi øker summen til økonomisk sosialhjelp (for flyktninger i 5-års perioden) noe, samtidig som vi reduserer summen til bosettingstilskudd tilsvarende. Dette ut fra erfaringstall i år.

Totalt ligger alle ansvar under flyktning med en netto inntekt på 0,753 mill, mot 2,590 mill i 2020-budsjettet. Det betyr at inntektene går ned mer enn utgiftene, og det forverrer budsjettbalansen totalt med 1,837 mill. Dette er en viktig grunn til den store økningen i ramme for enheten.

Helsestasjonen

Det er ingen større endringer på dette området. Årsverk går noe opp fordi ny avdelingsleder får deler av sin stilling her, men dette er en teknisk justering.

Legetjenesten

Legetjeneste (inkludert legevakt) har 8,29 årsverk, det samme som i 2021. Det er i tillegg til disse 8,29 mindre stillingsprosenter til tilsynslege på Evjeheimen, fengselslege, helsestasjon og køh-lege, dette utgjør 0,68 årsverk. Disse er budsjettet på andre ansvarsområder. Totalt sett er det 4 leger i 100 % stilling i tillegg til lis-1 lege.

Kommuneoverlegetjenesten kjøpes som tidligere år fra Bygland, og inngår ikke i nevnte årsverk.

For 2022 ligger det inne netto kostnader på 7,891 mill mot 8,262 mill i 2021, altså har kostnadene i budsjettet gått ned med ca kr 370 000,-. Dette skyldes for det aller meste at det er lagt inn økning i inntekter på legetjenesten på totalt kr 790 000,-.

Det er fattet vedtak om sammenslåing av legetjenesten med Bygland kommune, så det vil skje endringer på dette området, og det blir nødvendig med tett oppfølging framover. Vi vet at på dette området kan det bli kostnadsøkninger utenom det budsjetterte.

NAV

Det er ingen endring i stillingsstørrelsene på NAV. Det skjer en endring med organiseringen, ved at nav og flyktningetjenesten organiseres sammen.

Under boligadministrasjon er det i budsjettet lagt inn midler til miljøvaktmester. Dette har vært en prosjektstilling som kommunen har mottatt tilskudd til. Enhetsleder skriver: «Det er ett ønske å gjøre denne stillingen om til fast drift. En har sett gjennom tre års drift at dette er en stilling som kommunen har manglet. Miljøvaktmester jobber med de som leier bolig via NAV og har utfordringer med å få til å bo. Dette er ofte de svakeste stilte i samfunnet som også ofte har store adferdsutfordringer.

Miljøvaktmester har her vært et viktig bindeledd for å ivareta de svakeste i samfunnet»

Kommunedirektøren støtter denne vurderingen, og går inn for å legge inn stillingen fast, men vil likevel understreke at man skal være obs på stillinger som starter opp via prosjektmidler og går inn i fast drift fordi man blir avhengig av disse. Behovet for og nytten av denne stillingen vurderes imidlertid som så stor at den legges inn i fast drift.

Sosialhjelpsutgiftene er varierende og vanskelige å budsjettere. Dersom vi ser de på tre siste årene, var det i 2019 brukt 3,970 mill på økonomisk sosialhjelp per oktober. I 2020 sank utgiftene kraftig, og utgiften per oktober dette året var 1,838 mill. Per oktober i år er utgiften 2,503 mill, men foreløpig ser vi ikke en trend med sterk økning måned for måned utover i året.

Det er i 2020 ikke brukt noe på kvalifiseringsprogrammet, der det var et budsjett på kr 200 000,-.

Når en ser på budsjettet, er det naturlig å se sosialhjelp og kvalifiseringsprogrammet under ett. For 2021 var det her et samlet budsjett på 2,935 mill. For 2022 er dette oppjustert til 3,150 mill.

Utover dette er det kun mindre justeringer.

Habilitering

Når det gjelder støttekontakt, omsorgslønn og avlastning er dette vanskelig å budsjettere. Her kommer tjenester til personer som har lovfestede rettigheter. Omsorgslønnen øker med 54 % fra 2021 til 2022, men som vist under innsparinger, er det en nedgang i utgifter til støttekontakter. Det er per nå 2,67 årsverk med omsorgslønn. Også på avlastning er det noe økt behov, og budsjettet er økt med kr 54 000,-.

I Hovslagerveien er det lagt inn en økning på to årsverk. *Enhetsleder skriver: «På bakgrunn av endringer i tilstedeværelse av brukere og endring i funksjonsnivået til brukerne, må det økes stillinger i Hovslagervegen. Det er to hovedfaktorer som her spiller inn. Det er behov for våkne nattevakter. Det gir en økt lønnsutbetaling. I tillegg er det behov for tettere oppfølging av brukere enn vi tidligere har vært vant til. Begge disse faktorene regnes som naturlig svingning og som permanente behov. Vi kommer sannsynligvis til å få krav fra statsforvalteren om mer tilstedeværelse fra høyskoleutdannet personell. Dette har med tvangsvedtak etter kap 9 i helse og omsorgstjenesteloven å gjøre. Dette vil føre til økte utgifter om dette blir en realitet. Totalt øker Hovslagerveien med 2 stillinger.»*

Kommunedirektøren støtter vurderingen, og har lagt inn to årsverk. Det er likevel grunn til å minne at dette er et område som har hatt vekst over tid. Også var 2020 til 2021 var det en økning på ca ett årsverk, til beboere og brukere på avlastning.

Utover dette er det kun mindre endringer. Det er noe økt leieinntekt i Hovslagerveien da en leilighet mer leies ut i stedet for å brukes til avlastning. Det er også gjort en reduksjon i budsjettet refusjon vedr. ressurskrevende brukere, da dette har ligget noe høyt i budsjettet for 2020 og 2021.

Enhet for omsorg

Korr ramme 21	Ramme 22	Endring	Endring i %	Kutt ramme (kun 2022)	Ny ramme	Ny endring i %
48 380	49 737	1 357	2,80	-1 734	48 003	-0,78

Årsverk 21	Årsverk 22	Andel av driftsutgifter til lønn
63,65	66,6	90,49

Årsverk har gått opp med 2,05. Følgende endringer har skjedd: Fysioterapeut og ergoterapeut er flyttet over fra helse, det samme har 0,4 årsverk som har gått inn i saksbehandlerpool.

Avdelingsleder Hornnesheimen utgår i forbindelse med omorganisering, men sammen med noe ressurser fra avdelingsleder flyktning (som også utgår) har man fått midler til å opprette 80 % merkantil stilling. Denne skal være med som en del av støttefunksjonen for begge enhetene innen helse og omsorg.

Innsparinger

Enheten er bedt om å synliggjøre en innsparing på kr 820 000,- mill.

Det er lagt inn en ettårig innsparing på kjøkkenet, der lønnsutgiftene for 2022 vil kunne få en midlertidig reduksjon med ca kr 135 000,-.

Vi har ellers sett at det siste året har vært et lavere belegg på Evjeheimen. Dette gir lavere kostnader, men også lavere inntekter. Inntektene er justert ned med kr 600 000,-, men samtidig er lønnsutgiftene nedjustert med kr 700 000,-. Dette gir en innsparing på kr 100 000,-. Denne er også ettårig.

Enhetsleder hadde også følgende innsparingsforslag, som ikke er innarbeidet:

Reduksjon av 50 % stilling i hjemmesykepleien

Dette betyr å fjerne 50 % av 100 % stilling som er tilført i opptrappingsplan, utgjør rett i underkant av kr 300 000,- i innsparing.

Enhetsleder sier om konsekvenser: «*Stillingen var en del av en opptrapping knyttet til bistand til psykisk helse- og rus tjenesten. I tillegg ytes det bistand til fengselshelsetjenesten. Hvis en fjerner stillingen vil denne bistanden reduseres, og oppgavene må tilbakeføres til nevnte tjenestesteder. Medfører ikke oppsigelser av fast ansatte.*»

Kommunedirektøren anser ikke tiltaket som ønskelig. Med de økende behov vi ser, er det ikke formålstjenlig å fjerne et årsverk som nettopp er kommet inn via en opptrapping.

Reduksjon av 50 % stilling som avdelingsleder Hornnesheimen

Deler av denne stillingen var tenkt brukt i forbindelse med omorganiseringen innenfor helse og omsorg – inn mot merkantile funksjoner. Innsparingen utgjør ca kr 385 000,-. Enhetsleder skriver: «*Fjerner en denne stillingen må en omdisponere andre ressurser for å få dekket dette behovet. Samtidig har det aldri vært en forutsetning å spare stillinger i forbindelse med omorganiseringen*»

Kommunedirektøren anser ikke dette som ønskelig, da vi ser at å få gode stab- og støttefunksjoner på plass er svært viktig for å få til en vellykket omorganisering innen helse og omsorg – som i neste omgang kan komme innbyggerne til gode i form av gode tjenester.

Hornnesheimen:- Reduksjon 177% stilling som fagarbeider natt

Innsparingen utgjør ca 1 mill.

Konsekvens:

Dette innebærer en flytting av beboerne på Hornnesheimen og opp til Evjeheimen, og medfører en stor omorganisering innenfor pleie og omsorgstjenesten. Denne omorganiseringen vil naturlig nok måtte gå over tid, og vil derfor ikke gi helårsvirkning, rent økonomisk. Medfører ikke oppsigelser av fast ansatte.

Kommunedirektøren ser at det kan være fordeler med å samle alle institusjonspasienter på et sted, Evjeheimen, og at man her kan omgjøre omsorgsboliger til institusjonsplasser. Det er likevel slik at en slik større omorganisering bør tas i sammenheng med at man ser på behovet for tjenestene totalt, både for personell og bygningsmasse. Dette arbeidet er godt i gang, og tiltaket legges ikke inn nå.

Justering og naturlige svingninger innenfor enheten

Utover det som allerede er omtalt er det kun mindre endringer. Inntekter fra basseng er overført til enhet for drift og forvaltning. Det er foretatt justering av tariffestede tillegg på Hornnesheimen, der budsjettet viste seg å være for lavt. På bakgrunn av erfaringstall i år er inntekter i hjemmehjelpstjenesten oppjustert noe.

Lokalmedisinske tjenester

Korr ramme 21	Ramme 22	Endring	Endring i %	Kutt ramme (kun 2022)	Ny ramme	Ny endring i %
1 547	1 551	4	0,25	0	1 551	0,25

Årsverk 21	Årsverk 22	Andel av driftsutgifter til lønn
4,13	4,58	86,09

Økningen i stillinger skyldes at stilling i hukommelsesteamet oppjusteres fra 30 % til 50 %. Her er det sprengt kapasitet i dag, og når også Åseral kommer inn i samarbeidet er det nødvendig med utvidelse.

Når det gjelder audiograf har sykehuset tidligere betalt 75 % av dette årsverket, og kommunene 25 %. Sykehuset ønsker framover ikke å betale for mer enn 50 %, og kommunenes andel er derfor økt opp, da det anses som et godt og viktig tilbud til innbyggerne i vår region.

Fra og med 2022 kommer også Åseral inn i samarbeidet. Det er da 5 kommuner totalt som deltar i samarbeidet. I samarbeidet ligger per i dag: Interkommunal samhandlingskoordinator, koordinator hukommelsesteamet, interkommunal ruskoordinator, ikt-systemansvarlig/superbruker, kardiologi, interkommunal audiograf og kreftkoordinator. IKT-systemansvarlig kan forsvinne ut av LMT i forbindelse med endring i ikt-samarbeid.

Enheten var bedt om å levere et innsparingsforslag på kr 55 000,- I realiteten må det da foretas en større innsparing, for 55 000,- vil jo da være Evje og Hornnes kommunes sin andel. Det er ikke lagt inn noen innsparing i enheten, men fordi Åseral kommer inn i samarbeidet er det ingen økning i netto kostnader fra 2021 til 2022.

Et interkommunalt samarbeid på disse feltene gir muligheter for å få prosjektmidler til å finansiere tiltak. Enheten følger dette opp kontinuerlig, og har pleid å komme ut med mindre kostnader enn budsjettert. Dette kan man imidlertid ikke budsjettere med i utgangspunktet, da det alltid er usikkert.

Utover dette er det kun foretatt justeringer. I 2021 var det på grunn av covid-19 pandemien lagt inn reduksjon på reisebudsjett med videre. Siden LMT er en interkommunal enhet, er det nødvendig å legge disse kostnadene inn igjen i budsjettet for 2022. Refusjoner fra andre kommuner er også justert ut fra nye befolkningstall.

Drift og forvaltning

Korr ramme 21	Ramme 22	Endring	Endring i %	Kutt ramme (kun 2022)	Ny ramme	Ny endring i %
26 484	26 542	58	0,22	0	26 542	0,22

Årsverk 21	Årsverk 22	Andel av driftsutgifter til lønn
31,09	32,51	51,43

Årsverk er inklusive selvkostområdene.

Det er en økning i årsverk som skyldes tre ting: Det er ansatt en person i 100 % prosjektstilling vedrørende grønne innkjøp. Vedkommende er ansatt i Evje og Hornnes kommune, men stillingen gjelder Setesdalskommunene og i tillegg flere andre kommuner. Lønnsutgifter til denne stillingen dekkes via prosjektmidler. Ansatt ved servicekontoret er overført til forvaltning i 22 % stilling, fordi vedkommende arbeider innen kommunens selvkostområder på forvaltning, og vi er pålagt å føre et komplett selvkostregnskap. En ansatt på forvaltning går opp fra 80 til 100 % stilling. Enheten er presset på oppgaver og tid, så det er fordelaktig.

Innsparinger

Enheten er bedt om å synliggjøre en innsparing på kr 550 000,-.

Innledningsvis er det viktig å nevne at dette er den enheten med minst lønnsutgifter i forhold til ramme. Ettersom generell prisvekst ikke har vært justert på flere år, har det dermed foregått en innsparing over tid.

Så er det slik at innenfor selvkost har det blitt pålagt å føre selvkostkalkyler på flere områder. Det betyr ikke at det er pålagt å ha selvkost, kommunene kan velge å «sponse» disse områdene. Men det betyr at man har mulighet til å praktisere selvkost eller tilnærming til selvkost dersom man ønsker det. Selvkostområdene er som følger:

- Private plansaker
- Oppmåling/matrikulering

- Bygge- og delesaker
- Utslippstillatelser og kontroll
- Eierseksjonering

Vi har dermed gått gjennom og sett på våre gebyrer. På noen områder er det foretatt en kraftig økning for å nærme oss selvkost. Det er her kommunedirektørens tanke at vi må betalt opp mot selvkost på disse områdene, for å ha midler til å bruke på kommunens øvrige oppgaver. Vedlagt gebyrregulativ viser de nye gebyrene, men alt i alt ser det ut til at vi vil få en økning i inntekter på i underkant av kr 800 000,-. Vi har da i tillegg til pris forsøkt å justere for saksmengde på de forskjellige områdene. Dette er anslag, så her kan det bli avvik, for saksmengde på disse områdene kan svinge over tid.

Justering og naturlige svingninger innenfor enheten

Det lå inne kostnader i forbindelse med Oddeskolen (alternativ drift i ombyggingsfasen på skolen) med kr 977 000 i 2021. Dette utgår fra og med 2022. Av mindre endringer på drift er det lagt inn leiekostnader ny lysløype (kr 15 000,- per år) og abonnement på SD-anlegg skolene med ca kr 14 000 per år. I tråd med vedtaket i kommunestyresak 23/21 er det også innarbeidet kr 80 000 (+ mva) til drift av el-sykler. Det er også lagt inn en sum i forbindelse med funksjonstillegg og avlønning psykososialt kristeteam.

For 2022 er prosjekt Geovekst, som skulle øke nøyaktigheten på våre kart og hadde en beregnet kostnad på kr 141 000,- (+ merverdiavgift) i 2020 og 2021 ferdig og tatt ut av budsjettet. I 2022 og 2023 har det i stedet lagt inn kr 95 000,- til kostnader med historiske flyfoto og FKB-C- kostnader.

Reguleringsplan Sentrum: Her er det lagt inn kr 250 000,- + merverdiavgift. Det ligger i tillegg inne kr 100 000 til diverse planarbeid. Fra 2023 og utover i økonomiplanen ligger det inne en fast sum på kr 200 000,- til planarbeid.

Det er ellers foretatt noe justering av forventede inntekter i forbindelse med samarbeid med videre.

Enheden har ønske om et større budsjett til vedlikehold av bygningsmasse for å ta igjen vedlikeholdsetterslep. I den situasjonen kommunen er nå er det ikke rom for å innarbeide det.

Når det gjelder budsjett for strøm er dette i tråd med tilsendte prognoser.

Selvkost

Området ligger med en netto inntekt fordi det er et opparbeidet underskudd vedrørende renovasjon som skal dekkes inn. Det vises for øvrig til omtale i kapittelet «egenandeler, husleier, gebyrer med videre.»

Investeringsbudsjettet

Investeringsbudsjettet er bygd opp med en inntekts- og en utgiftsside. Finansiering av prosjektene, utenom inntekter som hører til et spesielt prosjekt (f.eks. spillemidler) er lagt inn felles.

I denne delen av saksframlegget beskriver vi planlagte investeringer i årsbudsjettet og økonomiplanen.

Framtidige investeringsbehov

Som vi har beskrevet tidligere i saken er det viktig å holde investeringsnivået lavt for å kunne få ned gjeldsbyrden framover. Det er likevel investeringsbehov som dukker opp, i løpet av eller økonomiplanen eller i årene etter.

Annet - inntekter

Det kan enkelte år bli inntekter fra tomtsalg som ikke er budsjettet. Dette må vi komme tilbake til og regulere budsjettene for når det er aktuelt.

Investeringsprosjekter i økonomiplanperioden

Ikt i skolen

Dette er en fast, årlig investering for hele økonomiplanperioden. Det legges inn midler til kjøp av klassesett til 8. klasse. Kr 325 000,- legges inn, herav merverdiavgift kr 65 000,-.

Vann og avløp

Det ligger inn kr 3 750 000,- hvert år i økonomiplanen, til prosjekter innen vann og avløp, som fornyelse av ledningsnett med videre. For vann og avløp gjelder ordinære regler for merverdiavgift (ikke kompensasjon, men som i privat regnskap) så her er det nettosummer som ligger inne.

I 2022 skal det legges ny vannledning over Otra fra vannverket, og det er nødvendig med utskifting av diverse kloakkledninger med lekkasje (innlekk av overvann). Erfaringsmessig dukker det alltid opp nye ting som forskyver tidsplanen. Ellers så holder vi oss til VA planen som nå er under revisjon.

Fornyelse maskinpark

Her var det lagt inn kr 1 500 000,- i økonomiplanen for 2021 og 2022. I 2021 er det brukt mindre enn planlagt, så restsum er foreslått overført til 2022. Totalt sett ligger det da en ramme i 2022 på kr 2 393 750,- inklusiv merverdiavgift, netto kr 1 915 000,-. Investeringene gjelder i hovedsak kjøretøy og tyngre utstyr. Lastebil og gravemaskin må fornyes, og det må også småbiler. Maskinene brukes hver dag innen vann, avløp og vei, men også innen park, kultur, friluftsliv og bygg. Man forsøker å avvente investeringene så lenge som mulig, og ikke ta dem før det er helt nødvendig.

Dette er et prosjekt som kun ligger inne i 2022.

Nærmiljøanlegg Evje-skolene

Det ble satt en økonomisk ramme på 5 000 000,- på dette prosjektet, netto 4 000 000,-. Så kan man søke om spillemidler, og det er lagt til. Til dette anlegget vil man maksimalt kunne få kr 1 500 000,- i spillemidler.

Prosjektet blir da lagt inn som følger:

Utgifter eksklusiv merverdiavgift	kr 5 500 000,-
Merverdiavgift	kr 1 375 000,-
Brutto utgiftsramme	kr 6 875 000,-

Merverdiavgiften får vi tilbake. Når det gjelder spillemidler, kan dette ta noe tid. Vi har derfor lagt inn at netto utgift i 2022 blir 5 500 000,- og så ligger spillemidlene som en inntekt i økonomiplanen i 2023.

Parkering Alfred Uglands vei

Kommunen har forpliktet seg til å opparbeide parkeringsplass i området der det nye bedehuset bygges. I vedtaket for salg av tomt ble det vedtatt at det skulle bygges ca 80 parkeringsplasser, for salgssummen på kr 530.000,-. En ser at det er behov for enda flere plasser.

Prosjektet er antatt påbegynt til våren. Nå er det i gang et arbeid med en reguleringsplan for området, og denne forventes ferdig tidlig vinter.

Nå er det slik at salg av tomter er en fri inntekt i investeringsregnskapet, og når utgiftene til parkeringsplassene kommer et annet år enn salgsinntekten, kan man ikke sette dette av til fond uten videre. Det betyr at opparbeidelsen av parkeringsplassene må finansieres i neste års budsjett.

Det er påregnet en brutto kostnad på kr 937 500,- hvorav merverdiavgift utgjør kr 187 500,-. Det er altså en netto utgift på kr 750 000,-. Kommunen har bundet investeringsfond til parkering, og det er på kr 391 600,-. Dette benyttes, og resterende sum må finansieres sammen med resten av utgiftene i investeringsbudsjettet.

Trafikksikkerhetsplan

Her er det lagt inn kr 312 500 (netto kr 250 000,-) per år fra 2022-2025 for å gjennomføre tiltak i trafikksikkerhetsplanen.

Utbygging brannstasjonen

Til dette prosjektet er det lagt inn 6,250 mill, hvorav merverdiavgift utgjør 1,250 mill. Netto ramme er dermed 5,000 mill.

Det er vesentlig for å ivareta HMS for våre brannforebyggere (det nye navnet på feierne) at det oppgraderes garderobe- og garasjefasiliteter på Evje brannstasjon. Målsikten er å ivareta nødvendig daglig renhold av personell og materiell.

Det er akkurat bygget ut og oppgradert for brann og redning på en meget bra måte på Evje brannstasjon. Dette har medført at vi har funnet en foreløpig løsning hvor brannforebyggerne bruker damegarderoben til beredskap. Dette har vært noenlunde ok siden det var bare 3 feiere, og det ikke er noen kvinner ansatt på Evje brannstasjon

Det ble ikke tatt høyde for at brannforebyggerne/feierne er øket fra 3 til 5 (det var ukjent på det tidspunktet utbyggingen ble foretatt). Denne økningen av ansatte, kjøretøy og materiell henger sammen med ett nytt pålegg til kommunene (og dermed brannvesenet), om at vi skal gjennomføre feiing og tilsyn med fyringsanlegg i alle byggverk (herunder fritidsboliger og hytter av alle slag) i tillegg til ordinære boliger. Dette har medført at det er blitt kjøpt inn flere feier- og tilsynsbiler samt snøscooter/ ATV på hver sin tilhenger for å kunne løse pålagt oppdrag.

Dette betyr:

Det er nødvendig med utbygging av nok garasjeplasser til kjøretøy, hengere og materiell.

Det er nødvendig med utbygging av garderober/ dusjer til brannforebyggerne/ feierne som tilfredsstillende arbeidstilsynets anbefaling/ krav til deling av skitten og ren sone.

Det må også være dimensjonert for at vi kan få inn kvinner som brannforebyggere.

Finansiering: Dette blir finansiert over tid med leieinntekter basert på en forretningsmessig leie. Feiing er en del av selvkost, og kostnader som gjelder dette skal derfor inn i selvkostregnskapet og finansieres over dette.

Startlån

Det er lagt inn et utlån på kr 7 500 000,- i 2022, og videre i økonomiplanen ligger det inne 5 mill i utlån per år. Hvor stort låneopptak en faktisk skal ta må vurderes underveis. I inneværende år er det per oktober lånt ut 1,343 mill, og i 2020 ble det lånt ut 2,625 mill. Det er dermed lagt opp til større utlån enn det erfaringsmessig har vært de siste årene.

Når det gjelder tilbakebetaling av startlån, er det lagt opp til innbetaling av 1,507 mill i 2022, mens det er budsjettet med at vi skal motta innbetalinger på 1,257 mill, altså en netto utgift på kr 250 000,-. De påfølgende årene er netto utgift lagt noe høyere, med kr 300 000,-.

Egenkapitalkrav klp

Dette er en fast post hvert år. Vi har ikke endelig beløp for 2022, men har lagt inn kr 650 000,-. Utgift i 2021 var kr 618 000

Biologisk trinn renseanlegg - 2024 og 2025

Dette ble varslet i økonomiplanen i fjor. Innen 2025 må vi ha på plass en ny renseløsning for å tilfredsstillende utslippstillatelsen på Fennefoss renseanlegg. Dette er på grunn av nytt regelverk. Dette betyr i praksis at vi må bygge inn et biologisk trinn på renseanlegget. Vi har begynt å se på løsninger, men vi vet ikke sikkert kostnadsramme på dette per i dag, men det vil bli betydelige kostnader forbundet med det. Det er derfor lagt inn totalt 20 mill til dette, fordelt med 10 mill i 2024 og 10 mill i 2025. Siden dette er innen vann og avløp vil det bli dekket inn over gebyrene, men det vil likevel bidra til økt lånebyrde.

Inntekter

Det er lagt inn tomtsalg med kr 200 000,- i 2022 og 2023, og kr 325 000,- i 2024 og 2025.

Det er lagt inn avdrag på lån i forbindelse med Flatebygd vannverk, kr 30 000,- per år.

I forbindelse med salg Oddeskogen er det budsjettet med forventede avdrag på kr 1 350 000,- i 2022. Lånet er deretter nedbetalt. Det er også lagt inn utbyggingsavtale Hornnåsen, med netto inntekt kr 5 000,- per år.

Det er også lagt inn forventet inntekt fra byggelån til Otra il, med kr 1,900 000,-, i 2022.

Formelt grunnlag

Kommuneloven kap 14 – økonomiforvaltning

§14-2 slår fast at kommunestyret selv skal vedta økonomiplanen og årsbudsjettet.

§14-3 sier blant annet:

- *Økonomiplanen for de neste fire årene og årsbudsjettet for det kommende året skal vedtas før årsskiftet.*
- *Formannskapet eller fylkesutvalget innstiller til vedtak om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning.*
- *Innstillingen til økonomiplan og årsbudsjett, med alle forslag til vedtak som foreligger, skal offentliggjøres minst 14 dager før kommunestyret eller fylkestinget behandler den.*

§ 14-4:

«Økonomiplanen skal vise hvordan langsiktige utfordringer, mål og strategier i kommunale og regionale planer skal følges opp.

Økonomiplanen og årsbudsjettet skal vise kommunestyrets eller fylkestingets prioriteringer og bevilgninger og de målene og premissene som økonomiplanen og årsbudsjettet bygger på. De skal også vise utviklingen i kommunens eller fylkeskommunens økonomi og utviklingen i gjeld og andre vesentlige langsiktige forpliktelser. Vedtaket om årsbudsjett skal angi hvor mye lån som skal tas opp i budsjettåret.

Økonomiplanen og årsbudsjettet skal settes opp i balanse og være realistiske, fullstendige og oversiktlige. Økonomiplanen skal deles inn i en driftsdel og en investeringsdel. Årsbudsjettet skal deles inn i et driftsbudsjett og et investeringsbudsjett og stilles opp på samme måte som økonomiplanen.

Økonomiplanen kan inngå i eller utgjøre kommuneplanens handlingsdel etter plan- og bygningsloven § 11-1 fjerde ledd.

Departementet kan gi forskrift om bevilgningsoversikter, økonomiske oversikter og oversikter over utviklingen i gjeld.»

KOMMUNESTYRETS VEDTAK 16.12.21

Vedtak:

Framlagt årsbudsjett og økonomiplan vedtas i henhold til obligatoriske oppstillinger (vedlagt) som Evje og Hornnes kommunes driftsbudsjett for 2022. Sum bevilgninger drift 2022 er 243,283 mill.

- Driftsbudsjettet vedtas på netto ramme per enhet, fordeling mellom rammene framgår av bevilgningsoversikt drift.
- Investeringsbudsjettet vedtas i henhold til obligatorisk oppstilling, med 26,446 mill til fordeling.
- Investeringsprosjektene vedtas på brutto ramme, fordeling fremgår av bevilgningsoversikt investering til fordeling.
- Økonomiplan for 2022 – 2024 vedtas:
  - Med rullering av kommuneplanens handlingsdel
  - I henhold til obligatoriske oppstillinger
- Skattesatsene (skattørene) settes til den maksimalsats Stortinget bestemmer.
- For eiendomsskatteåret 2022 skal det skrives ut eiendomsskatt etter eiendomsskatteoven (esktl) § 3 første ledd bokstav c – «berre på kraftverk, vindkraftverk, kraftnett og anlegg omfatta av særskattereglane for petroleum.» Den alminnelige eiendomsskattesatsen for 2022 er 7 promille, jfr esktl. § 11 1. ledd. Eiendomsskatten forfaller i to terminer: 30.04 og 31.10 i skatteåret. Takstvedtekter for eiendomsskatt i Evje og Hornnes kommune, vedtatt i kommunestyret 30.05.13, skal gjelde for eiendomsskatteåret 2022, jfr esktl. § 10.
- Låneopptak 2022 settes til inntil 14 200 000,-. Avdragstid settes til 30 år.
- Ramme for låneopptak startlån settes til 7 500 000,-. Avdragstid settes til 30 år.
- Kommunale avgifter, gebyrer, egenandeler og husleiesatser vedtas i henhold til vedlegg. Foreldrebetaling i barnehage settes til nasjonal makspris.
- Vederlagsbetaling for institusjonsplass settes til maksimalt kr 758 513,- per plass i 2022, ut fra de reelle utgiftene i budsjett, jfr vederlagsforskriften.
- Tilskuddet til de politiske partiene i kommunen oppjusteres tilsvarende deflatoren i statsbudsjettet, 2,5 %
- Det foretas følgende interne finansieringstransaksjoner:
  - Det brukes 1,500 000,- av pensjonsfond premieavvik, til dekning av økte pensjonsutgifter.
  - Det avsettes kr 904 700 til kraftfond (konsesjonsavgifter og avkastning på midlene).
  - Det brukes kr 948 400,- av kraftfond; Kr 700 000,- til dekning av overføring til Setesdal Interpolitiske råd (næringsarbeid) og kr 248 400,- til infrastruktur (overføring til investering).

Vedtatte tekstforslag:

- Utrede mulighetene for å tilby VTO-plasser i kommunen.
- Utrede muligheten for skøytebane med kjøleelement på Evje.
- Utrede mulighetene for å organisere måltidene på en bedre måte i barnehagene, slik at personalet får mer tid sammen med barna
- En eventuell omstrukturering som medfører flytting av demensavdelingen ved Hornnesheimen til Evjeheimen skal ikke foretas før det er politisk behandlet.